

Integration och jämslällldhet

13

Förslag till statens budget för 2014

Integration och jämställdhet

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	9
2	Integration och jämställdhet.....	11
2.1	Omfattning.....	11
2.2	Utgiftsutveckling	11
3	Integration	13
3.1	Omfattning.....	13
3.2	Utgiftsutveckling	13
3.3	Mål	14
3.4	Resultatredovisning	14
3.4.1	Indikatorer och andra bedömningsgrunder	14
3.4.2	Utvecklingen på arbetsmarknaden för utrikes födda	14
3.4.3	Nyanländas etablering	18
3.4.4	Urbant utvecklingsarbete	25
3.4.5	Andra insatser för integration.....	26
3.4.6	Svenskt medborgarskap	27
3.5	Politikens inriktning	28
3.6	Budgetförslag	31
3.6.1	1:1 Integrationsåtgärder.....	31
3.6.2	1:2 Kommunersättning vid flyktingmottagande.....	32
3.6.3	1:3 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare	33
3.6.4	1:4 Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare	34
3.6.5	1:5 Hemutrustningslån	36
3.6.6	1:6 Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare	36
4	Diskriminering.....	39
4.1	Omfattning.....	39
4.2	Utgiftsutveckling	39
4.3	Mål	40
4.4	Resultatredovisning	40
4.4.1	Indikatorer och andra bedömningsgrunder	40
4.4.2	Resultat.....	40
4.4.3	Analys och slutsatser	45
4.5	Politikens inriktning	45

4.6	Budgetförslag.....	47
4.6.1	2:1 Diskrimineringsombudsmannen	47
4.6.2	2:2 Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.	47
5	Jämställdhet.....	49
5.1	Omfattning	49
5.2	Utgiftsutveckling.....	49
5.3	Mål.....	50
5.4	Resultatredovisning	50
5.4.1	Indikatorer och andra bedömningsgrunder för redovisningen	50
5.4.2	Resultat.....	50
5.4.3	Analys och slutsatser.....	56
5.5	Politikens inriktning.....	56
5.6	Budgetförslag.....	62
5.6.1	3.1 Särskilda jämställdhetsåtgärder.....	62
	Bilaga 1 Könsfördelningen i statliga myndigheters styrelser och insynsråd m.m.....	65

Tabellförteckning

Anslagsbelopp.....	9
2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet	11
2.2 Härledning av ramnivån 2014–2017. Utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet.....	12
2.1 Ramnivå 2014 realkonomiskt fördelad. Utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet.....	12
3.1 Utgiftsutveckling inom område Integration.....	13
3.2 Andel sysselsatta bland inrikes respektive utrikes födda 15-74 år, procent.....	14
3.3 Andel i arbetskraften bland inrikes respektive utrikes födda 15-74 år, procent ...	15
3.4 Andel arbetslösa bland inrikes respektive utrikes födda 15-74 år, procent.....	15
3.5 Andel utrikes födda som förvärvsarbetar 2–4 år efter folkbokföring efter kön. Ålder 20–64, procent.....	16
3.6 Andel elever med gymnasiebehörighet efter årskurs 9 som har folkbokförts före sju års ålder, uppdelat efter födelseregion samt inrikes födda, procent.....	16
3.7 Andel elever med gymnasiebehörighet efter årskurs 9 bland utrikes födda som har folkbokförts efter sju års ålder, uppdelat efter födelseregion samt inrikes födda, procent.....	17
3.8 Andel elever med gymnasiebehörighet efter årskurs 9 födda utanför EU/EFTA som har folkbokförts före och efter sju års ålder, samt inrikes födda, procent ..	17
3.9 Studieresultat efter två år för de som påbörjat sfi 2009 och 2010, prioriterade efter högsta godkända studievägskurs.....	18
3.10 Andel eftergymnasialt utbildade som har ett arbete som kräver eftergymnasial kompetens, uppdelat efter födelseregion. Ålder 20–64, procent	18
3.11 Andel som mars 2013 har haft en insats fördelat på hur länge de har haft en etableringsplan, procent	20
3.12 Antal kommunmottagna 2011-2013.....	21
3.13 Antal personer som anvisats en bosättning av Arbetsförmedlingen 2011-2013 ...	21

3.14 Utbetalda ersättningar 2010-2012, mnkr.	23
3.15 Anslagsutveckling 1:1 Integrationsåtgärder	31
3.16 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:1 Integrationsåtgärder	32
3.17 Anslagsutveckling 1:2 Kommunersättningar vid flyktingmottagande	32
3.18 Mottagna nyanlända 2012 samt prognos till och med 2017	32
3.19 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:2 Kommunersättningar vid flyktingmottagande.....	33
3.20 Anslagsutveckling 1:1 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare.....	33
3.21 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:3 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare	34
3.22 Anslagsutveckling 1:4 Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare	34
3.23 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:4 Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare	35
3.24 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:4 Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare	35
3.25 Anslagsutveckling 1:5 Hemutrustningslån.....	36
3.26 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:5 Hemutrustningslån.....	36
3.27 Anslagsutveckling 1:6 Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare.....	36
3.28 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:6 Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare.....	37
3.29 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:6 Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare.....	37
4.1 Utgiftsutveckling inom område Diskriminering	39
4.2 Anslagsutveckling 2:1 Diskrimineringsombudsmannen	47
4.3 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, 2:1 Diskrimineringsombudsmannen.....	47
4.4 Anslagsutveckling 2:2 Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.....	47
4.5 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 2:2 åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.....	48
5.1 Utgiftsutveckling inom område Jämställdhet	49
5.2 Andelen kvinnor och män i statligt helägda företag	51

5.3 Andelen kvinnor och män i statliga myndigheters styrelser och insynsråd.....	51
5.4 Anslagsutveckling 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder	62
5.5 Beställningsbemyndigande för anslaget 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder.....	63
5.6 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder	63

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget 1:4 *Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 200 000 000 kronor 2015 och 2016 (avsnitt 3.6.4),
2. bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget 1:6 *Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 44 000 000 kronor 2015 (avsnitt 3.6.6),
3. bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget 3:1 *Särskilda jämställdhetsåtgärder* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 27 239 000 kronor 2015 (avsnitt 5.6.1),
4. för budgetåret 2014 anvisar ramanslagen under utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag	
1:1	Integrationsåtgärder 197 130
1:2	Kommunersättningar vid flyktingmottagande 7 362 064
1:3	Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare 2 342 424
1:4	Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare 1 961 146
1:5	Hemutrustningslån 145 391
1:6	Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare 31 500
2:1	Diskrimineringsombudsmannen 97 281
2:2	Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m. 42 419
3:1	Särskilda jämställdhetsåtgärder 252 639
Summa	12 431 994

2 Integration och jämställdhet

2.1 Omfattning

Utgiftsområdet omfattar integrationspolitik, politik mot diskriminering, jämställdhetspolitik och myndigheterna Diskrimineringsombudsmannen och Nämnden mot diskriminering.

2.2 Utgiftsutveckling

Utgifterna för 2012 inom utgiftsområdet blev 1,6 miljarder kronor lägre än anvisade medel,

vilket främst förklaras av lägre utbetalningar för dels kommunersättning vid flyktingmottagande, dels etableringsersättning och etableringslotsar. För 2013 beräknas utgifterna inom området bli 1,4 miljarder kronor lägre än budget och förklaringen är densamma som ovan. För 2014 föreslår regeringen att totalt 12,4 miljarder kronor anvisas inom utgiftsområdet. Den högre nivån jämfört med 2013 beror på ökade utgifter för kommunersättning och för etableringsersättning och etableringslotsar. För åren 2015–2017 beräknas anslagen inom utgiftsområdet till ca 14 miljarder kronor respektive år.

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet

Miljoner kronor

	Utfall 2012	Budget 2013 ¹	Prognos 2013	Förslag 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017
Anslag inom området Integration	6 407	10 112	8 736	12 040	13 334	14 192	14 180
Anslag inom området Diskriminering	122	125	125	140	139	141	139
Anslag inom området Jämställdhet	223	239	236	253	58	58	58
Totalt för utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet	6 753	10 476	9 097	12 432	13 531	14 391	14 377

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

**Tabell 2.2 Härledning av ramnivån 2014–2017.
Utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet**

Miljoner kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013 ¹	10 476	10 476	10 476	10 476
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	2	4	5	8
Beslut	-65	-502	-38	16
Övriga makro- ekonomiska förutsättningar	8	97	-138	-289
Volym	1 870	2 046	3 978	4 064
Överföring till/från andra utgiftsområden	1 548	1 568	1 570	1 570
Övrigt ³	-1 407	-158	-1 463	-1 468
Ny ramnivå	12 432	13 531	14 391	14 377

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

³ Vissa anslag minskar fr.o.m. 2014 till följd av beräknade samordningsvinster i samband med e-förvaltningsprojekt som genomförs i statsförvaltningen.

**Tabell 2.1 Ramnivå 2014 realekonomiskt fördelad.
Utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet**

Miljoner kronor

	2014
Transfereringar ¹	11 497
Verksamhetskostnader ²	935
Investeringar ³	0
Summa ramnivå	12 432

Den realekonomiska fördelningen baseras på utfall 2012 samt kända förändringar av anslagens användning.

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar, dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.

² Med verksamhetsutgifter avses resurser som statliga myndigheter använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

Den realekonomiska fördelningen baseras på utfall 2012 och kända förändringar av anslagens användning. Huvuddelen avser transfereringar i form av ersättning till kommuner för flyktingmottagande samt etableringsersättning och etableringslotsar m.m. för vissa nyanlända invandrare.

3 Integration

3.1 Omfattning

Området omfattar verksamhetsområden som rör allas lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter oavsett etnisk och kulturell bakgrund,

nyanlända invandrares etablering i samhället, ersättning till kommunerna för flyktingmottagande, främjande av integration, urbant utvecklingsarbete samt svenskt medborgarskap.

3.2 Utgiftsutveckling

Tabell 3.1 Utgiftsutveckling inom område Integration

Miljoner kronor

	Utfall 2012	Budget 2013 ¹	Prognos 2013	Förslag 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017
<i>Integration</i>							
1:1 Integrationsåtgärder	92	243	237	197	35	35	35
1:2 Kommunersättningar vid flyktingmottagande	3 888	5 927	5 426	7 362	8 005	8 310	8 454
1:3 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare	855	1 916	1 738	2 342	2 784	3 103	2 974
1:4 Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare	444	1 783	1 185	1 961	2 349	2 613	2 591
1:5 Hemutrustningslån	1 106	217	127	145	139	132	127
1:6 Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare	23	26	23	32	22	0	0
Summa Integration	6 407	10 112	8 736	12 040	13 334	14 192	14 180

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

På anslaget 1:1 *Integrationsåtgärder* minskar utgifterna för kommande år till följd av att den tillfälliga satsningen på prestationsbaserade stimulansbidrag till kommuner med stadsdelar med utbrett utanförskap upphör samt att sfi-bonusen avvecklas. Utgifterna på anslaget 1:2 *Kommunersättning vid flyktingmottagande* beräknas bli lägre under 2013 jämfört med vad som beräknades i budgetpropositionen för 2013 vilket förklaras av att antalet kommunmottagna beräknas bli lägre. För kommande år beräknas antalet kommunmottagna och därmed utgifterna på anslaget öka. Utgifterna på anslaget 1:3 *Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare* beräknas bli lägre 2013 jämfört med vad som beräknades i budgetpropositionen för 2013. Detta förklaras av att antalet personer med etableringsplan blivit något lägre. Utgifterna på anslaget 1:4 *Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare* beräknas bli lägre 2013 jämfört med vad som beräknades i budgetpropositionen för 2013. Detta förklaras främst av att antalet personer med etableringsplan blivit något lägre samt att andelen deltagare i arbetsmarknadspolitiska program blivit lägre. Under kommande år beräknas antalet personer med etableringsplan öka och därmed utgifterna på båda anslagen. Utgifterna på anslaget 1:5 *Hemutrustningslån* beräknas bli lägre 2013 än vad som beräknades i budgetpropositionen för 2013. Det beror på att antalet kommunmottagna blivit lägre men även på att andelen som ansöker om hemutrustningslån minskat. Anslaget 1:6 *Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare* avvecklas efter 2015 och ersätts av en ny Asyl-, migrations- och integrationsfond.

3.3 Mål

Målet för integrationspolitiken är:

- Lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund.

Målet beslutades av riksdagen hösten 2008 (prop. 2008/09:1, bet. 2008/09:AU1, rskr. 2008/09:155).

3.4 Resultatredovisning

I detta avsnitt redovisas viktigare resultat av verksamheter för integration. Resultat av insatser med betydelse för integrationen redovisas även inom andra utgiftsområden i budgetpropositionen.

3.4.1 Indikatorer och andra bedömningsgrunder

I budgetpropositionen för 2010 presenterade regeringen 27 indikatorer för att följa upp tillståndet och utvecklingen avseende integrationspolitiken. Regeringen lämnade våren 2010 en redovisning av utfallet för samtliga indikatorer (skr. 2009/10:233). I budgetpropositionen lämnas varje år en redovisning av resultatet gällande några av de viktigaste indikatorerna som speglar utvecklingen inom de mest prioriterade områdena för integrationspolitiken.

3.4.2 Utvecklingen på arbetsmarknaden för utrikes födda

Sysselsättning

Under andra kvartalet 2013 uppgick antalet sysselsatta utrikes födda personer (15–74 år) till 758 600 personer, vilket är en ökning med 34 500 personer jämfört med andra kvartalet 2012. Tabell 3.2 nedan visar andel sysselsatta av befolkningen.

Tabell 3.2 Andel sysselsatta bland inrikes respektive utrikes födda 15-74 år, procent

År	Inrikes födda män	Utrikes födda män	Inrikes födda kvinnor	Utrikes födda kvinnor
2005	69,2	59,5	64,4	52,6
2006	69,9	60,6	65,0	52,3
2007	70,8	61,8	65,9	53,3
2008	70,7	63,6	66,0	53,2
2009	68,3	60,3	64,3	52,5
2010	68,6	60,8	63,7	50,8
2011	69,4	61,7	64,9	52,1
2012	69,2	61,4	65,2	53,4

Källa: SCB, AKU årsmedeltal 2005–2012.

Andelen sysselsatta är lägst för utrikes födda kvinnor. För helåret 2012 uppgick andelen sysselsatta av befolkningen till 53,4 pro-

cent för utrikes födda kvinnor (65,2 procent för inrikes födda kvinnor) och till 61,4 för utrikes födda män (69,2 procent för inrikes födda män). Jämfört med år 2005 har den största förändringen av andelen sysselsatta skett för utrikes födda män med en ökning på 1,9 procentenheter.

Arbetskraften

Enligt statistik från SCB för andra kvartalet 2013 var det totala antalet utrikes födda i arbetskraften 904 400 personer, en ökning med 42 800 personer jämfört med andra kvartalet 2012. Tabell 3.3 nedan visar andel i arbetskraften av befolkningen.

Tabell 3.3 Andel i arbetskraften bland inrikes respektive utrikes födda 15-74 år, procent

År	Inrikes födda män	Utrikes födda män	Inrikes födda kvinnor	Utrikes födda kvinnor
2005	74,2	69,9	69,1	60,7
2006	74,3	69,8	69,3	60,1
2007	74,6	69,7	69,7	60,9
2008	74,4	71,7	69,8	61,0
2009	73,7	71,7	69,0	61,2
2010	74,1	72,2	68,4	60,9
2011	73,9	73,8	69,2	61,9
2012	73,9	73,7	69,5	62,8

Källa: SCB, AKU årsmedeltal 2005–2012.

Utrikes födda kvinnor har det lägsta arbetskraftsdeltagandet. Utrikes födda män har ett arbetskraftsdeltagande i nivå med inrikes födda män.

Arbetslöshet

Arbetslösheten bland utrikes födda är generellt högre än bland personer födda i Sverige. Både för inrikes och utrikes födda är skillnaderna i arbetslöshet mellan kvinnor och män förhållandevis små. Under andra kvartalet 2013 var 145 800 utrikes födda personer arbetslösa. Tabell 3.4 nedan visar andelen arbetslösa av arbetskraften.

Tabell 3.4 Andel arbetslösa bland inrikes respektive utrikes födda 15-74 år, procent

År	Inrikes födda män	Utrikes födda män	Inrikes födda kvinnor	Utrikes födda kvinnor
2005	6,8	14,8	6,8	13,5
2006	5,9	13,2	6,3	13,0
2007	5,0	11,4	5,4	12,4
2008	5,0	11,3	5,5	12,8
2009	7,3	15,9	6,8	14,3
2010	7,4	15,8	6,9	16,6
2011	6,1	16,4	6,2	15,7
2012	6,5	16,7	6,2	15,0

Källa: SCB, AKU, årsmedeltal 2005–2012.

År 2012 var arbetslösheten för utrikes födda kvinnor 15,0 procent (6,2 procent för inrikes födda kvinnor) och för utrikes födda män 16,7 procent (6,5 procent för inrikes födda män).

Andel sysselsatta efter vistelsetid

Tabellerna 3.2–3.4 i avsnittet Utvecklingen på arbetsmarknaden för utrikes födda är hämtade från Statistiska centralbyråns (SCB) arbetskraftsundersökningar (AKU) och visar hur det ser ut för samtliga utrikes födda på arbetsmarknaden. För att komplettera bilden redovisas även andelen sysselsatta bland dem som vistats i landet i två till fyra år grupperat på födelseland vilket ger ett mått på hur väl etableringen fungerar under den allra första tiden i Sverige. Dessa uppgifter är hämtade från den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken (RAMS). AKU och RAMS skiljer sig åt på ett flertal sätt, varför sysselsättningsnivåerna inte är jämförbara.

Tabell 3.5 Andel utrikes födda som förvärvsarbetar 2–4 år efter folkbokföring efter kön. Ålder 20–64, procent

År	Födda inom EU/EFTA män	Födda inom EU/EFTA kvinnor	Födda utanför EU/EFTA män	Födda utanför EU/EFTA kvinnor
2000	58,1	40,3	39,5	23,4
2001	56,6	41,8	41,7	26,7
2002	56,8	45,3	38,1	25,4
2003	56,4	44,4	35,5	24,3
2004	55,9	46,1	35,6	23,4
2005	54,9	46,5	35,3	23,3
2006	61,1	49,8	40,3	26,3
2007	66,7	50,8	45,0	26,3
2008	65,1	50,2	43,4	25,2
2009	55,5	43,6	35,1	21,7
2010	52,7	42,3	36,8	21,7
2011	51,4	41,9	40,2	22,5

Källa: SCB, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik, RAMS.

Av de som vistats i Sverige i två till fyra år är det kvinnor födda utanför EU/EFTA som har den lägsta sysselsättningsnivån och män födda inom EU/EFTA som har den högsta sysselsättningsnivån.

Utbildning

Elever i grundskolan

Andelen elever som lämnar grundskolan med behörighet för fortsatta studier i gymnasieskolan är ett viktigt mått på måluppfyllelse i grundskolan. Jämfört med elever födda i Sverige har elever födda utomlands som grupp sämre utbildningsresultat. Föräldrars utbildningsnivå är en faktor som har stor betydelse för elevers resultat i skolan och när hänsyn tas till kön och föräldrarnas utbildningsbakgrund förvinner en stor del av skillnaderna mellan elever födda utomlands och elever födda i Sverige. Utöver föräldrarnas utbildningsbakgrund har även åldern vid invandringstillfället betydelse för elevens skolresultat.

I tabell 3.6–3.8 redovisas uppgifter avseende andelen elever som har avslutat årskurs nio åren 2000–2012 och är behöriga till minst ett nationellt program i gymnasieskolan. I denna

redovisning definieras elever som har invandrat (folkbokförts i Sverige) mindre än nio år före de avslutat årskurs nio som att de har invandrat efter sju års ålder. Detta gäller oavsett ålder vid invandring och ålder då de avslutade årskurs nio. På samma sätt definieras elever som invandrat nio år eller mer före de avslutat årskurs nio som att de invandrat före sju års ålder.

Tidigare krävdes godkänt betyg i svenska eller svenska som andraspråk, matematik och engelska för att vara behörig till samtliga nationella program i gymnasieskolan. Från och med höstterminen 2011, i samband med införandet av den nya gymnasieskolan, har behörighetskraven skärpts varför uppgifterna för 2011 och 2012 inte är helt jämförbara med tidigare år.

Tabell 3.6 Andel elever med gymnasiebehörighet efter årskurs 9 som har folkbokförts före sju års ålder, uppdelat efter födelseregion samt inrikes födda, procent

År	Inrikes födda	Födda inom Norden (exkl. Sverige)	Födda inom EU/EFTA (exkl. Norden)	Födda utanför EU/EFTA
2000	91,1	85,7	87,2	82,4
2001	90,8	86,6	86,2	82,5
2002	91,1	85,9	87,6	85,3
2003	91,4	87,2	86,6	84,1
2004	91,1	87,1	85,5	83,4
2005	90,7	89,2	84,9	83,5
2006	90,9	93,7	85,4	83,7
2007	90,7	89,7	85,1	81,9
2008	90,6	88,4	87,7	82,8
2009	90,7	88,3	85,8	83,5
2010	90,4	91,4	86,6	83,6
2011	90,2	91,0	86,5	83,8
2012	90,4	89,6	86,3	82,8

Källa: SCB. För 2011 och 2012 beräknas andelen som behörig till minst ett nationellt program. Då behörighetskraven skärpts är uppgifterna för 2011 och 2012 inte helt jämförbara med tidigare år.

Av de utrikes födda unga som folkbokförts i Sverige före sju års ålder varierar andelen behöriga till minst ett nationellt program från 89,6 procent för de födda i Norden till 82,8 procent för de födda utanför EU/EFTA.

Tabell 3.7 Andel elever med gymnasiebehörighet efter årskurs 9 bland utrikes födda som har folkbokförts efter sju års ålder, uppdelat efter födelseregion samt inrikes födda, procent

År	Inrikes födda		Födda inom Norden (exkl. Sverige)		Födda inom EU/EFTA (exkl. Norden)		Födda utanför EU/EFTA	
	Pojkar	Flickor	Pojkar	Flickor	Pojkar	Flickor	Pojkar	Flickor
2000	91,1	80,7	77,4	63,8				
2001	90,8	82,4	76,4	62,4				
2002	91,1	81,7	73,0	58,4				
2003	91,4	85,6	80,8	50,9				
2004	91,1	85,5	77,2	51,0				
2005	90,7	85,5	80,2	50,2				
2006	90,9	81,3	72,4	51,3				
2007	90,7	82,4	70,5	49,0				
2008	90,6	77,6	67,3	47,9				
2009	90,7	82,2	66,9	45,1				
2010	90,4	81,8	65,0	43,6				
2011	90,2	83,1	68,9	44,0				
2012	90,4	82,6	68,8	43,4				

Källa: SCB. *För 2011 och 2012 beräknas andelen som behörig till minst ett nationellt program. Då behörighetskraven skärpts är uppgifterna för 2011 och 2012 inte helt jämförbara med tidigare år.

Vad gäller elever som invandrat efter sju års ålder visar statistiken tydligt på sämre förutsättningar att klara av grundskolan. Bland elever födda utanför EU/EFTA som har folkbokförts i Sverige efter sju års ålder har drygt 40 procent av eleverna år 2012 behörighet till minst ett nationellt program efter årskurs 9.

Tabell 3.8 Andel elever med gymnasiebehörighet efter årskurs 9 födda utanför EU/EFTA som har folkbokförts före och efter sju års ålder, samt inrikes födda, procent

År	Före sju års ålder				Efter sju års ålder	
	Inrikes födda		Födda utanför EU/EFTA		Födda utanför EU/EFTA	
	Pojkar	Flickor	Pojkar	Flickor	Pojkar	Flickor
2000	89,4	92,8	80,4	84,5	60,7	67
2001	89,1	92,5	80,6	84,4	59,7	65,3
2002	89,7	92,5	83,2	87,5	56,5	60,6
2003	90,4	92,5	82,6	85,6	48,3	53,6
2004	89,8	92,5	81,2	85,6	48,5	53,8
2005	89,3	92,1	82,6	84,3	46,4	54,4
2006	89,8	92,1	81,9	85,7	49,9	52,8
2007	89,6	91,9	80,0	84,0	47,3	51,0
2008	89,6	91,6	82,5	83,1	45,9	50,1
2009	89,6	91,8	82,7	84,3	43,4	46,9
2010	89,5	91,3	84,3	82,8	41,7	45,6
2011	89,3	91,2	84,0	83,6	41,7	46,7
2012	89,3	91,6	81,8	83,8	41,4	45,8

Källa: SCB. *För 2011 och 2012 beräknas andelen som behörig till minst ett nationellt program. Då behörighetskraven skärpts är uppgifterna för 2011 och 2012 inte helt jämförbara med tidigare år.

Flickor uppvisar generellt sett bättre skolresultat än pojkar. Detta gäller såväl inrikes födda som de som kommit till Sverige före och efter sju års ålder.

Språkin introduktion för nyanlända elever

När den nya gymnasieskolan infördes hösten 2011 infördes även introduktionsprogram för elever som inte är behöriga till de nationella programmen inom gymnasieskolan. Ett av introduktionsprogrammen är språkin introduktion som står öppen för nyanlända invandrare. Språkin introduktion ska ge invandrarungdomar som nyligen anlänt till Sverige en utbildning med tyngdpunkt i det svenska språket för att de ska kunna gå vidare till gymnasieskolans nationella program eller annan utbildning. Utbildningen är inte sökbar utan varje elev som tillhör målgruppen ska erbjudas språkin introduktion. Språkin introduktion utformas individuellt för varje enskild elev.

Läsåret 2012/13 deltog 9 871 elever i språkin introduktion. Av dessa gick 7 676 i årskurs 1 och 2 195 i årskurs 2. Antalet nybörjare inom språkin introduktionen höstterminen 2011 var 4 447 elever. Av dessa hade 22 procent bytt program andra studieåret d.v.s. hösten 2012. Av de som bytt program hade 16 procent bytt till ett yrkesprogram, 25 procent till ett högskoleförberedande program och 59 procent hade bytt till ett annat introduktionsprogram.

Övergång till högskola

Det fanns drygt 13 100 högskolenybörjare med utländsk bakgrund i den svenska högskolan läsåret 2011/12. Av dessa var 59 procent kvinnor, en andel som liknar den bland nybörjare med svensk bakgrund, där kvinnorna utgjorde 57 procent 2011/12. Även om studenter med utländsk bakgrund utgör en allt större andel av högskolenybörjarna är det en mindre andel i denna grupp som går vidare till högskolestudier än bland dem med svensk bakgrund. Bland dem som är födda 1985 och har en svensk bakgrund var det 44 procent som gick vidare till högskolestudier senast vid 25 års ålder. Motsvarande andel bland dem med utländsk bakgrund var 39 procent. Det är dock i sammanhanget viktigt att betona att studenter med utländsk bakgrund är en heterogen grupp.

Utbildning i svenska för invandrare

Antalet personer som deltar i utbildning i svenska för invandrare (sfi) har ökat kraftigt under de senaste åren. Under 2012 studerade cirka 108 000 elever sfi och drygt 40 000 var nybörjare. Antalet deltagare har ökat med fem procent jämfört med 2011. Antalet har mer än fördubblats jämfört med 2005.

Tabell 3.9 Studieresultat efter två år för de som påbörjat sfi 2009 och 2010, prioriterade efter högsta godkända studievägs kurs

	Nybörjare 2009			Nybörjare 2010		
	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män
Samtliga elever	36 675	20 719	15 956	37 664	20 280	17 384
Slutfört någon kurs med minst godkänt resultat (%)	60	65	54	62	67	55
<i>därav</i>						
Kurs A	4	5	3	4	5	3
Kurs B	13	13	12	13	14	12
Kurs C	16	16	15	16	16	15
Kurs D	28	31	24	29	33	25
Avbrott/studieuppehåll	29	24	34	25	21	31
Fortsätter utbildningen	11	10	12	13	12	14

Källa: Skolverket.

Bland dem som påbörjat sfi 2010 har mer än 60 procent fått godkänt i minst en kurs två år efter start. Det är en större andel kvinnor som får godkänt på någon kurs än män. Av nybörjarna 2010 nådde 67 procent av kvinnorna respektive 55 procent av männen godkänt resultat.

Högutbildade som har ett yrke som kräver eftergymnasial utbildning

Ur såväl den enskildes som ur ett samhälls-ekonomiskt perspektiv är det viktigt att människor kan omsätta sin utbildning och sina yrkeserfarenheter i inkomster. Ett sätt att mäta samhällets integration är andelen utrikes födda med eftergymnasial utbildning som har ett arbete som kräver eftergymnasial kompetens.

Tabell 3.10 Andel eftergymnasialt utbildade som har ett arbete som kräver eftergymnasial kompetens, uppdelat efter födelseregion. Ålder 20–64, procent

År	Inrikes födda män	Inrikes födda kvinnor	Födda utanför EU/EFTA män	Födda utanför EU/EFTA kvinnor
2001	67,3	76,8	47,3	51,7
2002	68,1	77,2	47,4	52,4
2003	67,9	77,1	46,7	52,5
2004	66,8	76	45,2	51,8
2005	66,7	75,7	44,7	51,8
2006	66,6	75	43,7	51,4
2007	66,5	74,7	42,7	51,2
2008	67	74,3	43	51,6
2009	67,8	74,5	44,8	52,5
2010	67,3	73,5	44,4	52
2011	67,3	73,5	44,3	52,3
Förändring 2001–2011	0	-3,3	-7,4	0,6

Källa: SCB.

Andelen med ett arbete som kräver eftergymnasial utbildning är lägre bland högutbildade utrikes födda än bland högutbildade inrikes födda. Det gäller speciellt utrikes födda män från länder utanför EU/EFTA där andelen är 44,3 procent. Andelen utrikes födda kvinnor från länder utanför EU/EFTA som har ett arbete som motsvarar sin utbildning är högre jämfört med män födda utanför EU/EFTA.

Analys och slutsatser

Utrikes födda har generellt lägre sysselsättning och högre arbetslöshet än inrikes födda. Anledningen till det kan vara att det tar tid att lära sig ett nytt språk eller att befintlig arbetslivserfarenhet inte alltid är relevant för svensk arbetsmarknad. Det kan även handla om att utrikes födda saknar de informella nätverk som många gånger leder till anställning. Det finns även evidens för att diskriminering förekommer på arbetsmarknaden vilket resulterar i sämre arbetsmarknadsutfall för utrikes födda.

3.4.3 Nyanländas etablering

Den 1 december 2010 trädde lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare i kraft (prop. 2009/10:60, bet.

2009/10:AU7, rskr. 2009/10:208). Målgruppen för etableringslagen är nyanlända flyktingar och andra skyddsbehövande som har fyllt 20 men inte 65 år och som har beviljats uppehållstillstånd som kan ligga till grund för folkbokföring, samt nyanlända som har fyllt 18 men inte 20 år och som beviljats sådant uppehållstillstånd förutsatt att de saknar föräldrar här i landet. Målgruppen omfattar också anhöriga till flyktingar och andra skyddsbehövande som ansöker om uppehållstillstånd inom två år från det att anknytningspersonen först togs emot i en kommun. Den 1 februari 2013 infördes en tidsbestämd utvidgning av målgruppen som innebär att anhöriga, som ansöker om uppehållstillstånd senare än två år efter att anknytningspersonen först togs emot i en kommun, omfattas av etableringslagen, under förutsättning att den anhörige ansökt om uppehållstillstånd senast den 31 december 2013 och anknytningspersonen först tagits emot i en kommun efter den 31 december 2008. Regeringen har i propositionen Permanent utvidgad målgrupp för etableringslagen (prop. 2012/13:188) föreslagit en lagändring som innebär att anhöriga som ansöker om uppehållstillstånd inom sex år från det att anknytningspersonen först togs emot i en kommun ska omfattas av etableringslagen.

Syftet med etableringsuppdraget är att påskynda nyanländas etablering i arbets- och samhällslivet. Ansvaret för olika insatser är fördelat mellan flera statliga myndigheter och landets kommuner.

Antalet nyanlända som får insatser enligt etableringslagen ökade under slutet av 2012 och har varit fortsatt högt hittills under 2013. Bakgrunden till detta är bl.a. situationen i Syrien samt ändrad praxis i tillämpningen av reglerna för anhöriginvandring.

I slutet av mars 2013 hade 20 228 personer en pågående etableringsplan, av dessa var 47 procent kvinnor och 53 procent män. Målgruppen är relativt ung, tre fjärdedelar är under

40 år och mer än en femtedel är under 25 år. Nästan hälften av målgruppen har kortare utbildning än 9-årig grundskola.

Till och med mars 2013 har 325 personer lämnat etableringsuppdraget på grund av anställning eller studier.

Arbetsförmedlingen har gjort en särskild granskning av de 1 728 personer som under perioden 1 december 2012 till 31 april 2013 haft en etableringsplan i de maximala 24 månaderna. Av dessa hade 263 personer (15 procent) någon form av anställning, antingen med eller utan stöd. Av de som hade arbete med stöd var instegsjobb vanligast. Antalet personer som deltog i ett arbetsmarknadspolitiskt program var 1 042 (60 procent). Utöver de med arbete och i program hade 50 personer gått till reguljär utbildning där studiestöd från Centrala studiestödsnämnden är vanligaste försörjningskällan. Av de resterande var majoriteten öppet arbetslösa och stod till arbetsmarknadens förfogande.

Etableringsinsatser

Arbetsförmedlingen har ett samordnande ansvar för etableringsinsatserna och upprättar tillsammans med den nyanlände en etableringsplan. Arbetsförmedlingen ska också tillhandahålla arbetsförberedande insatser och etableringslotsar enligt lagen om valfrihets-system (2008:962). De arbetsförberedande insatserna är obligatoriska delar av etableringsplanen. Kommunerna ansvarar för sfi och samhällsorientering, vilka också är obligatoriska delar i etableringsplanen. Kommunerna svarar också för andra insatser som syftar till att underlätta etableringen i samhället. Länsstyrelserna verkar för regional samverkan mellan kommuner, statliga myndigheter och andra relevanta aktörer i planering, organisering och genomförande av insatser för nyanlända, och genomför uppföljning på regional och kommunal nivå.

Arbetsförberedande insatser och arbetsmarknadspolitiska program

Deltagandet i insatser ökar ju längre tid de nyanlända har haft rätt till plan, se tabell 3.11.

Tabell 3.11 Andel som mars 2013 har haft en insats fördelat på hur länge de har haft en etableringsplan, procent

Arbetsförberedande insatser eller arbetsmarknadspolitiska program	Kvinnor	Män	Totalt
0 - 6 månader	83	93	89
7 - 12 månader	93	98	96
13 - 18 månader	96	99	98
Mer än 18 månader	98	99	99
Totalt	91	97	94
Samhällsorientering			
0 - 6 månader	30	35	33
7 - 12 månader	43	46	44
13 - 18 månader	54	54	54
Mer än 18 månader	62	61	62
Totalt	45	46	45
Sfi			
0 - 6 månader	63	67	65
7 - 12 månader	86	90	88
13 - 18 månader	94	96	95
Mer än 18 månader	97	98	97
Totalt	82	84	83

Källa: Arbetsförmedlingen.

Under etableringsplanens första 6 månader har 89 procent av deltagarna påbörjat en arbetsförberedande insats eller ett arbetsmarknadspolitiskt program. Efter 18 månader med en etableringsplan har nästan alla haft dessa aktiviteter. Färre kvinnor än män har dock tagit del av arbetsförberedande insatser eller arbetsmarknadspolitiska program. De vanligaste aktiviteterna (som inte är program) inom arbetsförberedande insatser var arbetsförberedande aktivitet, hälsofrämjande aktivitet, social aktivitet inför arbete och att söka arbete. Fördelningen mellan kvinnor och män är jämn, men kvinnor arbetar och deltar i arbetsförberedande insatser i lägre utsträckning än män, skillnaden är störst de första sex månaderna.

Samhällsorientering

Enligt förordningen (2010:1138) om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare ska samhällsorientering erbjudas inom ett år från det att etableringsplanen upprättas. Under etableringsplanens första sex månader påbörjar 33 procent av deltagarna samhällsorientering. Andelen stiger över tid men endast 58 procent av de som har haft en fastställd etableringsplan längre än ett år har tagit del av insatsen. Personer som bott i anläggningsboende under asyltiden har i minst utsträckning deltagit i samhällsorientering. Länsstyrelserna ska varje år lämna en gemensam redovisning om samhällsorienteringen till regeringen. Den senaste åiterrapporteringen från länsstyrelserna visar att möjligheten att få ta del av samhällsorientering kan vara bristfällig. Det förklaras delvis av att det är svårt att samordna samhällsorientering med andra etableringsinsatser. Vissa kommuner har dessutom svårt att få tillräckligt stora grupper för att anordna kurserna.

Från och med 1 maj 2013 har målgruppen för samhällsorientering utvidgats. Den utvidgade målgruppen omfattar nyanlända anhöriginvandrare som har fyllt 18 men inte 65 år och är folkbokförda i en kommun. Målgruppen omfattar inte medborgare i ett EES-land eller Schweiz eller de som går i gymnasieskolan.

Utbildning i svenska för invandrare inom etableringsuppdraget

I mars 2013 hade 65 procent av de som haft en etableringsplan i 6 månader påbörjat sfi. Det är en ökning jämfört med 2012 då andelen var 61 procent. Andelen ökar över tid och nästan alla som haft en etableringsplan i 18 månader har studerat sfi.

Arbete under etableringstiden

Av de som vid utgången av mars 2013 hade en etableringsplan var det sammanlagt 13 procent som hade haft arbete under etableringstiden. Det är en ökning jämfört med 2012 då andelen var 11 procent. Av de som haft en etableringsplan i 18 månader var det 29 procent som hade haft arbete under etableringstiden, vanligast var ett instegsjobb.

Etableringslotsar

Lotsen är en fristående aktör som under etableringsperioden ska vara stödjande och pådrivande och tillsammans med den nyanlände utveckla etableringsplanen. Den nyanlände har rätt att själv välja en etableringslots. Bland de som har etableringsplan hade i mars 2013 80 procent en lots. De vanligaste aktiviteterna som lotsen tillhandahåller är coachning och samhällsorienterande samtal samt fördjupad kartläggning.

Kommunmottagande och bosättning

Kommunmottagande

Tabellen nedan visar det totala antalet kommunmottagna, dvs. de som omfattas av förordningen (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar, fördelat på boendeform under asyltiden och antalet anhöriga samt kvotflyktingar.

Tabell 3.12 Antal kommunmottagna 2011-2013

	2011	2012	2013 (t.o.m. juni)
Personer från anläggningsboende	4 885	6 003	3 155
Personer från eget boende	4 270	6 316	5 888
Anhöriga som ansökt inom två år	1 996	4 383	6 775
Kvotflyktingar	1 910	1 687	875
Övriga	210	402	225
Summa	13 271	18 791	16 918

Källa: Migrationsverket.

Bosättning

Majoriteten av de personer som blir kommunmottagna ordnar sitt boende på egen hand. Personer som har rätt till etableringsplan kan anvisas plats för bosättning av Arbetsförmedlingen. Utgångspunkten när Arbetsförmedlingen anvisar en plats för bosättning ska dels vara vad som framkommer vid etableringssamtal, dels förutsättningarna för arbete inom pendlingsavstånd.

Migrationsverket har bosättningsansvar för det fåtal nyanlända som inte har rätt till etableringsplan och som inte ingår i ett hushåll där någon har rätt till etableringsplan. Migrationsverket har också ansvar för att anvisa kvotflyktingar och ensamkommande barn en plats för bosättning i en kommun.

Länsstyrelserna verkar för att det finns beredskap och kapacitet hos kommunerna att ta emot nyanlända och ingår överenskommelser med kommunerna om mottagande av nyanlända.

Tabellen nedan visar antalet personer som anvisats bosättning av Arbetsförmedlingen sedan etableringsuppdraget infördes.

Tabell 3.13 Antal personer som anvisats en bosättning av Arbetsförmedlingen 2011-2013

	2011	2012	2013 (t.o.m. juli)
Personer från anläggningsboende	2 327	3 082	1 793
varav			
-kvinnor	1 198	1 573	927
-män	1 129	1 509	866
Personer från eget boende	341	622	525
varav			
-kvinnor	164	325	261
-män	177	297	264
Summa	2 668	3 704	2 318

Källa: Arbetsförmedlingen.

Under 2012 anmälde 7 607 personer behov av anvisad plats för bosättning av Arbetsförmedlingen. Under 2012 anvisades 3 704 personer en plats för bosättning. Hittills under 2013 (t.o.m. juli) har 7 972 personer anmält samma behov. Hittills under 2013 (t.o.m. juli) har 2 318 personer anvisats en plats för bosättning. Den sista juli 2013 väntade 7 980 personer på att få anvisad plats för bosättning via Arbetsförmedlingen. Av dessa befann sig 4 672 personer på anläggningsboende.

Av dem som fått en anvisning har cirka 68 procent tackat ja till denna. Andelen som tackar ja till en anvisning är högre bland dem som bor på anläggningsboende, 72 procent, jämfört med 49 procent bland boende i eget boende. Skillnaden kan till viss del förklaras av att de som bor i eget boende önskar bo kvar i samma kommun, men är inneboende och är i behov av en egen bostad eller behöver av andra skäl en annan bostad än den de har.

Personer som fått vänta länge på anvisningen tackar nej i högre utsträckning än de som får en anvisning efter relativt kort tid.

De som har tackat nej till en anvisning har inte möjlighet att få en ny anvisning. Samtidigt som många tackar nej är antalet anvisningsbara platser i kommunerna otillräckligt

i förhållande till antalet personer som har begärt hjälp med bosättning.

Arbetsförmedlingen ska i normalfallet upprätta en etableringsplan för den nyanlände inom två månader efter beviljat beslut om uppehållstillstånd i Sverige. En följd av längre väntetider i bosättningsuppdraget är att etableringsplanerna påbörjas medan individerna bor kvar i anläggningsboende. Arbetsförmedlingens arbete för att tillhandahålla insatser till denna grupp försvåras av att de inte kan planera långsiktigt och av att tillgången på insatser kan vara begränsad på de orter där anläggningsboendena finns.

Ersättning till individer som deltar i etableringsinsatser

Nyanlända som deltar i etableringsinsatser har rätt till etableringsersättning. Utöver etableringsersättning har hushåll med hemmavarande barn rätt till etableringstillägg. Ensamstående utan hemmavarande barn har i vissa fall rätt till bostadsersättning. Arbetsförmedlingen beslutar om etableringsersättning. Försäkringskassan betalar ut ersättningen samt beslutar och betalar ut tilläggen. Vid medverkan till upprättande av plan är etableringsersättningen 231 kronor per dag. Vid deltagande på heltid i insatser är ersättningen 308 kronor per dag.

I juli 2013 utbetalades etableringsersättning till ca 19 500 personer varav 8 600 kvinnor och 10 900 män. Etableringstillägg utbetalades till ca 4 400 hushåll med hemmavarande barn. Cirka 3 000 ensamstående utan hemmavarande barn fick bostadsersättning, varav 2 100 var män och 900 kvinnor.

Hemutrustningslån

Nyanlända flyktingar och vissa andra utlänningar som har beviljats uppehållstillstånd kan ansöka om hemutrustningslån. Lånen kan användas till möbler och köksutrustning. Centrala studiestödsnämnden handlägger och beslutar i ärenden om hemutrustningslån. Under 2012 beviljades 4 800 lån på sammanlagt 69 miljoner kronor. Det är en liten ökning jämfört med 2011 då 4 400 lån på sammanlagt 61 miljoner kronor beviljades.

Antalet lån som slutbetalades under 2012 var 5 000, vilket är oförändrat jämfört med 2011.

Den utestående fordran för hemutrustningslånen uppgick 2012 till 1 400 miljoner kronor. Fordran fördelas på 54 000 lån till 74 000 låntagare. År 2011 uppgick fordran till 1 500 miljoner kronor fördelat på 57 000 lån till 77 000 låntagare. Det inbetalade beloppet inklusive räntor var 148 miljoner kronor 2012. Det är en minskning med 13 miljoner kronor jämfört med 2011 vilket främst förklaras av att räntan har sjunkit och att antalet återbetalningsskyldiga minskat.

Handläggningstiden efter att ansökan kommit till Centrala studiestödsnämnden är enbart några dagar. Den totala handläggningstiden inklusive hantering hos kontaktpersonerna är mindre än tre veckor. Låneansökningarna sker genom 1 600 godkända kontaktpersoner som är tjänstemän hos kommunen, Arbetsförmedlingen eller Migrationsverket.

Statlig ersättning för flyktingmottagande

I förordningen (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar finns bestämmelser om statlig ersättning till kommuner, landsting och kommunalförbund för mottagande av och insatser för vissa utlänningar. Den statliga ersättningen lämnas för samma målgrupp som gäller för etableringslagen, dock utan avgränsning till den nyanländes ålder. Kommuner och landsting är alltså berättigade till ersättning även för barn och personer över 64 år samt för personer mellan 18 och 64 år som inte har prestationsförmåga. Kommunerna ansvarar för mottagande och praktisk hjälp i samband med bosättning, särskilda introduktionsinsatser inom skola, förskola, fritidshem, sfi, samhällsorientering och andra insatser för att underlätta etablering i samhället. För dessa insatser får kommunerna ersättning från staten. Migrationsverket beslutar om och betalar ut statlig ersättning för mottagande av nyanlända till kommuner och landsting.

Tabellen nedan visar statsbidrag till kommuner för flyktingmottagande uppdelat på olika poster under 2010–2012.

Tabell 3.14 Utbetalda ersättningar 2010-2012, mnkr.

	2010	2011	2012
Extra ersättning mottagna 2010	79	72	25
Ny schablonersättning			628
Ersättning för initialt ekonomiskt bistånd		53	75
Grundersättning	152	154	121
Schablonersättning (gamla)	2 870	1 948	726
Ersättning för ekonomiskt bistånd	106	104	203
Ersättning för ensamkommande barn	976	1 554	2 596
Ersättning för vissa särskilda kostnader	103	60	60
Ersättning för stöd och service och hälso- och sjukvård	173	184	235
Extra ersättning mottagna 2007-2009	57	10	6
Summa	4 516	4 139	4 675

Källa: Migrationsverket.

Extra ersättning för mottagna 2010

För personer som mottogs under 2010, och som därmed inte omfattas av etableringslagen, får kommunerna extra ersättning för att påskynda etableringen på arbetsmarknaden. Denna ersättning kommer inte att betalas ut efter 2013.

Ny schablonersättning

Kommunen får schablonersättning som är 83 100 kronor per mottagen person som togs emot 2013 för personer upp till 64 år och 52 000 kronor per person för personer över 65 år. För mottagna 2012 var schablonersättningen 82 200 respektive 51 400 kronor per person. Utbetalningen av schablonersättningen är uppdelad på flera betalningstillfällen under de två år som följer efter att personen tagits emot i kommunen. Schablonersättningen avser kostnader för mottagande och praktisk hjälp i samband med bosättning, särskilda introduktionsinsatser inom skola och förskola, sfi och samhällsorientering, tolkar, övriga insatser som underlättar etablering samt viss ersättning för kostnader för ekonomiskt bistånd för personer som är under 65 år.

Ersättning för initialt ekonomiskt bistånd

För att täcka kostnaderna för kommunens inledande kostnader för ekonomiskt bistånd betalas en schablonersättning. Denna betalas ut som ett engångsbelopp på 3 000 kronor för personer under 20 år och 7 500 kronor per

person för en person som är mellan 20 och 65 och har bott i anläggningsboende. För övriga i den åldersgruppen är beloppet 4 000 kronor.

Grundersättning

Grundersättning betalas med tio prisbasbelopp per år till alla kommuner som har överenskommelser om flyktingmottagande. För 2013 innebär det 445 000 kronor per kommun.

Schablonersättning för mottagna före december 2010

Schablonersättningen för personer som kom innan etableringsuppdraget infördes var 119 600 kronor per person under 16 år, 194 700 per person mellan 16 och 64 och 71 900 per person som har fyllt 65 år. Den angivna ersättningen var per person men ersättningen betalades, i likhet med den nya schablonersättningen, ut i poster under två år. De sista utbetalningarna av denna ersättning gjordes under 2012 med undantag för några retroaktiva utbetalningar som gjorts under 2013. Den nya schablonersättningen är lägre än den gamla eftersom individerna får etableringsersättning istället för ekonomiskt bistånd. Vidare tillhandahålls arbetsförberedande insatser numera av Arbetsförmedlingen. Detta innebär att utgifterna för schablonersättningen inte är jämförbara över tid.

Ersättning för ekonomiskt bistånd

Kommunen får ersättning för ekonomiskt bistånd till personer som har nedsatt prestationsförmåga och som därmed inte får någon etableringsersättning alls eller inte får etableringsersättning för full tid om nedsättningen beror på sjukdom eller funktionshinder som personen hade när han eller hon togs emot i kommunen. Ersättning betalas även för ekonomiskt bistånd till personer som inte kan försörja sig efter att etableringstiden löpt ut om skälet är en sjukdom eller ett funktionshinder som personen hade när han eller hon togs emot i kommunen. Ersättning lämnas även för kostnader för stöd och hjälp i boendet samt omvårdnad om behovet beror på sjukdom eller funktionshinder som personen hade när han eller hon togs emot i kommunen.

Ersättning lämnas även för ekonomiskt bistånd till personer i gymnasieskolan som är mellan 18 och 21 år och saknar föräldrar i landet.

Ersättning för ensamkommande barn

Ensamkommande barn är de som är under 18 år när de kommer och saknar vårdnadshavare i Sverige. För ensamkommande barn lämnas samma schablonersättning som för andra nyanlända. Kommunen får därutöver en schablonersättning på 30 000 kronor per mottaget barn. Kommuner får även ersättning för vård och boende för ensamkommande barn. Ersättning lämnas som längst till dess att personen fyllt 21 år.

Ersättning för vissa särskilda kostnader

För kvotflyktingar har kommunen möjlighet att ansöka om ersättning för övriga kostnader som inte täcks på annat sätt. Ersättning betalas i mån av tillgång på medel.

Ersättning för stöd, service och hälso- och sjukvård

Ersättning för kostnader för insatser enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, assistansersättning enligt socialförsäkringsbalken, bidrag enligt lagen (1992:1574) om bostadsanpassningsbidrag och viss hälso- och sjukvård lämnas för nyanlända på grund av ett funktionshinder eller en sjukdom som fanns vid mottagandet i kommunen. Ersättning i dessa fall lämnas enbart om kostnaden överstiger 60 000 kronor under 12 månader. Ersättning med 2 070 kronor per person betalas för hälsoundersökning som görs inom 12 månader från kommunmottagandet.

Extra ersättning för mottagna 2007–2009

För personer som mottogs under 2007–2009 fick kommunerna extra ersättning för att påskynda etableringen på arbetsmarknaden. Denna ersättning har nu fasats ut.

Hyreskostnader

I mån av tillgång på medel kan kommuner från och med den 1 februari 2013 få ersättning för vissa hyreskostnader som kommunen haft innan en nyanländ flyttat in. För 2013 har 15 miljoner kronor avsatts för detta.

Sfi-bonus

Målsättningen med prestationsbaserad stimulersättning inom sfi, s.k. sfi-bonus, är att förkorta utbildningstiden så att deltagarna snabbare ska kunna etablera sig på arbets-

marknaden. Målgruppen för sfi-bonusen är vissa nyanlända invandrare som deltar i sfi. Gäststuderande och arbetskraftsinvandrare som kan delta i sfi omfattas inte av bonusen. Sfi-bonus kan ges till den som har deltagit och uppnått betyget godkänt inom tolv månader från det att utbildningen startade.

Enligt Statens skolverk, som ersätter kommunerna för kostnader i samband med utbetald sfi-bonus, beviljades under 2012 totalt 6 500 ansökningar om sfi-bonus. Motsvarande siffra för 2011 var 3 900. Myndigheten ersatte kommunerna med 61,5 miljoner kronor för utbetalda bonusbelopp och administrativa kostnader för sfi-bonus under 2012. Antalet personer som beviljades hel bonus var 3 169. Halv bonus beviljades i 1 262 fall och två tredjedels bonus i 2 095 fall.

Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) har utvärderat försöksverksamheten med sfi-bonus mellan 2009 och 2010 (IFAU 2012:27). Utvärderingen genomfördes i 13 slumpvis utvalda kommuner. Samtidigt tillfördes i ett antal kontrollkommuner bidrag för kvalitetshöjande insatser inom sfi. Resultaten pekar på att sfi-bonusen har haft en positiv effekt på studieresultat i Stockholm, däremot påvisas inga effekter i andra deltagande kommuner. De skattade effekterna är större för yngre än för äldre, men likartade för kvinnor och män. Analysen pekar också på att effekterna är större för låg- och medelutbildade än bland de högutbildade. IFAU påpekar att det finns anledning till viss försiktighet vid tolkningen av resultatet då det finns mönster som man inte kan förklara.

Uppföljning av nyanländas etablering

Regeringen följer genomförandet och resultatet av etableringsuppdraget och resultatet av myndigheternas och kommunernas insatser noga. Regeringen har gett en rad uppdrag om återrapporering till berörda myndigheter. Arbetsförmedlingen har vid olika tillfällen redovisat statistik som rör etablering av nyanlända, senast den 2 maj 2013.

Den 15 september 2012 lämnade Arbetsförmedlingen tillsammans med Migrationsverket, länsstyrelserna och Sveriges kommuner och landsting en rapport om bosättningsarbetet.

Den 2 maj 2013 lämnade Arbetsförmedlingen ytterligare en rapport om bosättningsarbetet. Arbetsförmedlingen har under året utvecklat sitt arbete med bosättning både genom att förbättra interna rutiner och genom samverkan med andra parter på bosättningsområdet som Migrationsverket, länsstyrelserna och Sveriges kommuner och landsting.

Den 15 juni 2012 lämnade Arbetsförmedlingen tillsammans med Migrationsverket, Försäkringskassan, länsstyrelserna och Sveriges kommuner och landsting en delrapport om samverkan och samordning inom etableringsuppdraget. En slutrapport lämnades den 22 februari 2013. I slutrapporten konstateras bl.a. att samarbetet med landstingen behöver utvecklas. Aktörerna har tillsammans med lokala parter bl.a. utvecklat ett vägledande stöd till samverkansparterna i syfte att underlätta upprättandet av lokala överenskommelser och att tydliggöra ansvar och roller för socialt stöd.

Analys och slutsatser

Antalet personer som beviljas uppehållstillstånd ökar utan att mottagningskapaciteten i landets kommuner ökar i motsvarande takt. Det får till följd att antalet personer med uppehållstillstånd som bor i anläggningsboenden i väntan på kommunplacering ökar. Detta leder både till kostnader i mottagningssystemet och till att kvaliteten på etableringsperioden försämras. Kommunernas vilja att ta emot en person som förbrukat delar av den maximalt 24 månader långa etableringsersättningen kan också påverkas negativt. Individens incitament att tacka ja till en anvisning kan också påverkas negativt av att han eller hon börjat få den högre etableringsersättningen samtidigt som boendet i anläggningsboendet i normalfallet inte innebär någon hyreskostnad för individen.

Ett annat problem är att nyanlända flyktingar och anhöriga som skaffar bostad själva i mycket stor utsträckning bosätter sig i kommuner som har ett högt flyktingmottagande samtidigt som vissa kommuner som har ett lågt mottagande inte aktivt tar emot nyanlända. Sammantaget leder detta till att mottagandet är mycket ojämnt fördelat i landet.

För att komma till rätta med problemen behöver regelverket förändras så att delar av

etableringstiden inte förbrukas i anläggningsboenden. Det behövs även förändringar som gör att Arbetsförmedlingens arbete med att anvisa plats för bosättning effektiviseras så att färre tackar nej. Vidare behövs insatser som ökar kommunernas vilja att ta emot nyanlända flyktingar. Det behövs även insatser för att kommuner som har ett högt mottagande av personer som ordnar sitt boende själva får förbättrade förutsättningar att erbjuda dem ett bra mottagande.

3.4.4 Urbant utvecklingsarbete

Regeringen beslutade i januari 2012 att nio kommuner med sammanlagt 15 stadsdelar skulle omfattas av det urbana utvecklingsarbetet. Stadsdelarna har en befolkningmängd på minst 4 000 personer, förvärvsfrekvensen är lägre än 52 procent, det långvariga försörjningsstödet högre än 4,8 procent och behörigheten till gymnasieskolans nationella program lägre än 70 procent.

Inriktningen på det urbana utvecklingsarbetet från 2012 är kunskapsinhämtning, kunskapsutbyte och kunskapsspridning. Boverket, fyra länsstyrelser, Statistiska centralbyrån (SCB) och Brottsförebyggande rådet (Brå) har uppdrag som rör urban utveckling. Boverkets uppdrag handlar om att bygga upp och sprida kunskap som kan bidra till positiv utveckling i stadsdelar med utbredd utanförskap. De ska även knyta forskningen närmare arbetet på lokal nivå. Hittills har ett par forskningsprojekt startats. Länsstyrelserna i Kronobergs, Stockholms, Västra Götalands och Skåne län har i uppdrag att inrikta det urbana utvecklingsarbetet mot regionala utmaningar och hinder för positiv utveckling i dessa stadsdelar. Brå ska följa och redovisa anmälda brott på kommun- och stadsdelsnivå i de kommuner som omfattas av det urbana utvecklingsarbetet och SCB följer upp de aktuella 15 stadsdelarna genom ett antal relevanta indikatorer.

Som ett led i regeringens politik mot utanförskap har Diskrimineringsombudsmannen fått i uppdrag att förbereda en lokalisering av myndighetens verksamhet till Tensta/Rinkeby. Beslutet syftar till att bidra till att bryta negativa utflyttningsspiraler i några av Stockholms ytterstadsområden där det finns ett utbredd

utanförskap. DO ska till Regeringskansliet (Arbetsmarknadsdepartementet) senast den 31 oktober 2013 redovisa hur arbetet ska genomföras och redogöra för vilka verksamhetsmässiga, ekonomiska och personella konsekvenser som en sådan lokalisering medför.

I slutet av 2013 och 2014 kommer de kommuner som omfattas av det urbana utvecklingsarbetet att få del av ett prestationsbaserat stimulansbidrag på 100 miljoner kronor per år. Bidraget fördelas utifrån utvecklingen i respektive stadsdel på variablerna förvärvsfrekvens, långvarigt försörjningsstöd samt behörighet till gymnasieskolans nationella program. Boverket hanterar utbetalningen.

Mellan 2010 och 2011 ökade förvärvsfrekvensen något i nästan alla stadsdelar, men från en nivå som ligger betydligt under genomsnittet för hela riket. Skillnaderna mellan män och kvinnor är större i stadsdelarna än i riket som helhet.

Utvecklingen av andelen med långvarigt försörjningsstöd, mätt som den andel av befolkningen som uppstår försörjningsstöd mer än tio månader har i de flesta fall inte förändrats nämnvärt mellan 2010 och 2011. Noterbart är dock att nivåerna i de flesta stadsdelar är flera gånger högre än rikets genomsnitt och att skillnaderna mellan män och kvinnor är betydligt större i stadsdelarna än i riket totalt.

När det gäller behörighet till gymnasieskolans nationella program uppvisas en positiv utveckling mellan 2010 och 2011 i tio av de 15 stadsdelar som omfattas av det urbana utvecklingsarbetet.

Delegationen för hållbara städer avslutade sitt arbete i december 2012. Ekonomiskt stöd har getts till utveckling av hållbara städer för att skapa attraktiva och hållbara stadsmiljöer. Stödet utvärderas av Boverket. En mer utförlig beskrivning finns under utgiftsområde 18 Samhällsplanering bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik.

Analys och slutsatser

Vissa positiva förändringar vad gäller t.ex. sysselsättningsgrad har skett i de stadsdelar som omfattas av det urbana utvecklingsarbetet. Utmaningarna är dock fortfarande stora i

dessa områden. Den prestationsbaserade stimulanssättningen som kommer att betalas ut till dessa stadsdelar under slutet av 2013 och 2014 förväntas bidra positivt till den utvecklingen.

3.4.5 Andra insatser för integration

Validering

Statskontoret har på regeringens uppdrag kartlagt och bedömt insatser för att validera utrikes föddas och nyanländas kompetens. Drygt 1 400 utrikes födda arbetssökande påbörjade och avslutade en upphandlad valideringsinsats under perioden 2011–2012. Inom den kommunala vuxenutbildningen är uppgifterna om hur många utrikes födda som får sin kompetens validerad osäkra. Det är avsevärt fler män än kvinnor som får sin kompetens bedömd inom Arbetsförmedlingen, medan det inom den kommunala vuxenutbildningen är fler kvinnor än män som får sin kompetens prövad. Statskontoret anser att det saknas underlag för att kunna bedöma vad som vore en lämplig omfattning av validering inom Arbetsförmedlingen. Statskontoret pekar också på att det behövs ett utbud av relevanta kompletterande utbildningar för att valideringen ska kunna komma till användning. Rapporten och de förslag som myndigheten har lämnat är ett viktigt underlag i regeringens fortsatta arbete med att förbättra valideringen.

Insatser inom validering beskrivs inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning.

Stöd till riksorganisationer bildade på etnisk grund

Ungdomsstyrelsen fördelar stöd till organisationer bildade på etnisk grund. Syftet med stödet är att stärka organisationernas egna initiativ och verksamheter kring kultur, språk och identitet samt delaktighet i samhället. Stödet fördelas enligt förordningen (2008:63) om statsbidrag till organisationer bildade på etnisk grund. Under 2012 har 60 föreningar fått del av stödet och under 2013 har hittills 56 föreningar fått del av stödet.

Europeiska integrationsfonden

Europeiska integrationsfonden ingår i EU:s ramprogram för solidaritet och hantering av migrationsströmmar (SOLID-programmet). Europeiska integrationsfonden stöder projekt som förbättrar systemen för mottagning och integration av tredjelandsmedborgare i Sverige, dvs. medborgare från länder utanför EU. Ett centralt mål är att bidra till att EU:s elva gemensamma grundprinciper för integration introduceras, vidareutvecklas och tillämpas. Programmet har huvudfokus på frågor om kulturmöten, religion, egenmakt, social integration och värdegrund. Integrationsfonden i Sverige förvaltas av Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige (Svenska ESF-rådet). Sammantaget beslutar Svenska ESF-rådet om cirka 140 miljoner kronor under programperioden 2007–2013. För 2012 har Sveriges medel ökat jämfört med tidigare fördelning. Det beror på att Sverige har haft en hög invandring av tredjelandsmedborgare jämfört med andra medlemsländer. Under nästa programperiod, 2014–2020, kommer Europeiska integrationsfonden att ersättas av en ny Asyl-, migrations- och integrationsfond.

Civila samhället

Regeringen undertecknade 2010 en överenskommelse med Sveriges kommuner och landsting och idéburna organisationer inom integrationsområdet. Syftet med denna överenskommelse är att förtydliga relationen mellan staten, kommunerna och de idéburna organisationerna i arbetet med nyanländas etablering och integration och att utveckla former och metoder för att de idéburna organisationerna bättre ska kunna medverka i detta arbete. Till överenskommelsen inom integrationsområdet har 40 nationella organisationer anslutit sig, däribland ett flertal paraplyorganisationer. Det är både etniska organisationer och organisationer som arbetar med humanitära frågor så som Röda korset, Caritas och Sociala missionen.

Under 2012 har en partsgemensam styrgrupp genomfört två regionala konferenser i Malmö och Köping.

Dessa var den femte och sjätte av de regionala konferenser som hållits sedan starten 2011. Syftet med konferenserna är att

göra överenskommelsen känd och diskutera hur dess intentioner kan genomföras lokalt och regionalt. I maj 2012 anordnades en årlig uppföljningskonferens där samtliga parter redovisade sina åtgärder inom integrationsområdet. Som en del av uppföljningen av överenskommelsen inleddes i december 2012 en studie om somaliska flyktingars återförening som ska redovisas 2014.

Analys och slutsatser

Regeringen anser att det är viktigt att stödja och tillvarata det integrationsarbete som bedrivs i olika typer av organisationer.

Överenskommelserna med civila samhället är en viktig del i detta. De gemensamma utmaningarna för parterna framöver blir att fortsätta sprida överenskommelsen som verktyg och följa upp hur den kan fungera i praktiken för nyanländas och andra invandrades etablering och integration.

3.4.6 Svenskt medborgarskap

Benägenheten att söka medborgarskap påverkas av känslan av tillhörighet till det nya hemlandet och av det svenska medborgarskapets betydelse för den enskilde. Under 2012 blev 50 179 personer svenska medborgare. Fördelningen mellan män och kvinnor var i stort sett jämn. I förhållande till 2011 innebar det en ökning med 13 545 personer och med 17 722 personer i förhållande till 2010. Under 2012 var personer med irakiskt ursprung den största gruppen bland de nya svenska medborgarna, följt av personer med finskt och thailändskt ursprung.

Av de utrikes födda som var folkbokförda i landet vid utgången av 2012 var 875 227 personer (59,4 procent) svenska medborgare, vilket är något högre än 2011. Resultat i förhållande till de mål som satts upp för Migrationsverkets hantering av medborgarskapsärenden redovisas under utgiftsområde 8 Migration.

Regeringen tillsatte en utredning under 2012 (dir. 2012:2) om vissa medborgarskapsfrågor. Utredningen lämnade i april 2013 betänkandet Det svenska medborgarskapet (SOU 2013:29) till regeringen.

Analys och slutsatser

En viktig del av integrationspolitik är att skapa förutsättningar för att utrikes födda ska känna delaktighet, samhörighet och tillhörighet med det nya landet. För att uppnå detta behövs förändringar som ökar attraktiviteten för det svenska medborgarskapet.

3.5 Politikens inriktning

En av dagens största samhällsutmaningar är att bekämpa det utanförskap som många utrikes födda fastnat i. En av regeringens övergripande prioriteringar är därför att minska utanförskapet, främst genom satsningar inom arbetsmarknads- och utbildningsområdet.

Utgångspunkten är att målen för integrationspolitiken i huvudsak ska uppnås genom generella insatser. För nyanlända, främst skyddsbehövande och deras anhöriga, är dock riktade insatser viktiga under de första åren i landet. Integrationspolitikens genomförande förutsätter insatser inom många politikområden och av ett stort antal aktörer, både nationellt, regionalt och lokalt. Integrationsarbetet behöver också utformas utifrån olika regionala förutsättningar.

Inriktningen på etableringsuppdraget ligger fast. Etableringsuppdraget behöver dock utvecklas vidare. Fokus på arbete behöver fortsätta att förstärkas och insatserna anpassas bättre till den aktuella målgruppen. Ersättningen till personer som deltar i etableringsinsatser behöver justeras för att ytterligare minska marginaleffekter vid övergång till arbete. Likaså måste väntetiderna i anläggningsboenden kortas. Arbetsförmedlingens uppdrag med att anvisa plats för bosättning måste därför effektiviseras.

Antalet personer som söker skydd i Sverige förväntas fortsätta öka under de kommande åren. Samtidigt är mottagandet av flyktingar och skyddsbehövande ojämnt fördelat mellan landets kommuner. Under dessa omständigheter behöver kommuner med stort mottagande stötts för att kunna erbjuda ett bra mottagande. Ersättningen till kommuner för flyktingmottagandet kommer därför att förstärkas och differentieras.

För att öka det svenska medborgarskapets betydelse bör en definition av detta befastas i lag, vidare bör alla kommuner åläggas att ordna medborgarskapsцерemonier som välkomnar nyblivna medborgare.

Det är viktigt att hela samhället kan bidra till att välkomna invandrare och undanröja eventuella hinder för integration. Därför har regeringen slutit en överenskommelse med det civila samhället för att de ska kunna ta ett större ansvar för integrationen. Arbetet som sker inom ramen för överenskommelsen fortsätter.

Effektivare etableringsuppdrag

Ökat fokus på arbete

Regeringen ser behov av ett stärkt fokus på arbete i etableringsuppdraget. I budgetpropositionen för 2013 aviserade regeringen sin avsikt att införa ett krav på att nyanlända som har en etableringsplan ska acceptera ett erbjudande om lämpligt arbete. Arbetet med att införa ett sådant krav och kompletterande åtgärder för att säkerställa aktivt arbetsökande förenliga med etableringsuppdraget fortsätter.

I syfte att minska marginaleffekterna vid övergång till arbete för nyanlända inom etableringsuppdraget ändrades reglerna för beräkning av etableringsersättning från den 1 oktober 2012. Förändringen innebär att individen kan få etableringsersättning samtidigt som han eller hon arbetar inom etableringsplanen under en tid upp till sex månader. För de som har en inkomst av arbete som inte är en del av etableringsplanen gäller sedan tidigare att de kan ha etableringsersättning och arbetsinkomster samtidigt. I samband med förändringen togs fribeloppet för avräkning av inkomster från etableringsersättningen bort för denna grupp. För att minska marginaleffekterna ytterligare bör även avräkningen på etableringstillägg och bostadsersättning tas bort för den som har inkomst av arbete. Förändringen bör träda i kraft i början av 2014.

Effektivare etableringstid

Utredningen om ökat arbetskraftsdeltagande bland nyanlända utrikes födda kvinnor och anhöriginvandrare (AKKA-utredningen) överlämnade i oktober 2012 sitt slutbetänkande

Med rätt att delta (SOU 2012:69) till regeringen. Utredningen lämnar i betänkandet en analys av nyanlända kvinnors och anhöriginvandrares förutsättningar för och behov av snabbare etablering på arbetsmarknaden samt förslag till åtgärder. Betänkandet har remitterats.

Regeringen anser i likhet med utredningen att det finns behov av fler målgruppsanpassade insatser för nyanlända. Det är särskilt angeläget för personer med en kort utbildningsbakgrund. För att etableringstiden ska användas så effektivt som möjligt, är det viktigt att olika insatser kan kombineras med varandra på ett mer effektivt sätt. Därför bör folkhögskolor få möjlighet att ta fram särskilt utformade utbildningar för målgruppen. Det kan t.ex. handla om sammanhållna utbildningar som omfattar bl.a. svenska samt orienterande och arbetsförberedande insatser.

Det finns även behov av att underlätta för föräldrar att kunna kombinera föräldraskap med deltagande i etableringsinsatser. Förutsättningarna för att föräldrar ska kunna delta i insatser på deltid och samtidigt vara föräldralediga behöver förbättras. Den möjlighet att förlänga etableringsplanen som finns för dem som är föräldralediga på heltid bör även gälla vid föräldraledighet på deltid. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med ett förslag om detta under 2014.

Det är viktigt att personer som gjort avbrott i etableringsplanen på grund av föräldraledighet kommer tillbaka och fullföljer sin etableringsplan om de fortfarande har behov av etableringsinsatser. Regeringen avser att följa hur Arbetsförmedlingen arbetar med att underlätta återgången till etableringsinsatserna för personer som varit föräldralediga.

En omfattande frånvaro kan få stor betydelse för den faktiska plantiden vilket i sin tur har stor betydelse för hur effektiva etableringsinsatserna blir för individen. Statskontoret har i sin uppföljning av myndigheternas genomförande av etableringsreformen (2012:22) påpekat att frånvarostatistiken bör utvecklas. Regeringen avser att se över möjligheten att utveckla statistik över nyanländas frånvaro från aktiviteter och dess orsaker.

Effektivare bosättningsverksamhet

För att förhindra att delar av etableringsplans-tiden då individen har rätt till etableringsinsatser och etableringsersättning har förbrukats när individen blir kommunmottagen, bör etableringsplanens start flyttas fram för personer boende i anläggningsboende. Etableringsplanen bör starta i anslutning till att personen blir kommunmottagen eller senast en månad efter mottagandet, i stället för inom två månader från att uppehållstillstånd beviljats vilket gäller i dag.

Ändringen innebär att personen får dag-ersättning enligt lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. så länge han eller hon är inskriven i Migrationsverkets mottagande. Personen får därmed rätt till maximalt 24 månader med etableringsersättning och etableringsinsatser efter kommunplacering. Den lagstadgade rättigheten att få etableringsplanen upprättad inom 12 månader från det att uppehållstillstånd beviljas bör dock inte förändras av förslaget. För det fall personer som bor i anläggningsboende inte anvisas bosättning inom 12 månader bör Arbetsförmedlingen alltså vara skyldig att upprätta planen trots att personen bor kvar i anläggningsboendet.

Arbetsförmedlingen har i uppdrag att anvisa plats för bosättning till personer som omfattas av etableringsuppdraget och som har behov av denna hjälp, oavsett om de bor i anläggningsboende eller i eget boende. Personer som bor i eget boende har möjlighet att få anvisning under sex månader efter uppehållstillstånd. Många tackar i dagsläget nej till de anvisningar de får. Det leder till att väntetiderna för de som inte kan ordna bostad själva förlängs. För att effektivisera bosättningsprocessen bör det förtydligas att de personer som bor i eget boende har möjlighet att få anvisning av plats för bosättning endast om de har behov av att flytta på grund av arbetsmarknadsskäl. Förändringarna som rör bosättningsuppdraget bör träda i kraft i början av 2014.

För att ytterligare effektivisera bosättningen bör länsstyrelsernas portal www.informationsverige.se byggas ut för att fungera som en informationskanal för bostadssökande generellt samt för information från civila samhällets organisationer till nyanlända.

Avveckling av sfi-bonus

Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) lämnade till regeringen i december 2012 en utvärdering av resultatet av försöksverksamheten med prestationsbaserad stimulansersättning inom sfi, s.k. sfi-bonus (dnr 2012/4279/IU). Försöksverksamheten syftade till att se om nyanlända invandrare snabbare lärde sig svenska och därmed förbättrade sina möjligheter att få ett arbete om en prestationsbaserad stimulansersättning erbjöds de som snabbt uppnådde målen med sfi-utbildningen. Utvärderingen visar att bonusen endast har haft begränsad effekt på resultatet för de som studerar sfi. Mot bakgrund av detta bör sfi-bonusen avskaffas. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med ett förslag under första halvåret 2014.

Översyn av hemutrustningslånen

Inom Regeringskansliet pågår en översyn av regelverket för hemutrustningslånen. Syftet med översynen är dels att införa förändringar som förbättrar återbetalningsfrekvensen, dels att generellt förbättra och förenkla regelverket.

Bättre förutsättningar för kommunmottagande*Prestationsbaserad ersättning*

I budgetpropositionen för 2013 aviserades en översyn av reglerna för ersättning till kommuner som träffar överenskommelser om flyktningmottagande i syfte att införa en prestationsbaserad ersättning till kommunerna. Den prestationsbaserade ersättningen bör utformas i två delar. Den första delen bör bestå av ersättning till kommuner som tar emot personer som anvisats från anläggningsboende eller mottagits som kvotflyktingar i syfte att minska väntetiderna. Den andra delen bör bestå av ersättning till kommuner som har ett högt mottagande generellt i förhållande till sin befolkning för att möjliggöra ett bra mottagande i dessa kommuner. Denna del kommer i stor utsträckning betalas till kommuner som har ett stort mottagande av personer som ordnar sitt boende själva.

Den första delen av ersättningen bör uppgå till 15 000 kronor per mottagen person. Den andra delen bör baseras dels på föregående års mottagande, dels på mottagande under det aktuella året. Denna del av ersättningen bör utformas som en trappstegsmodell i tre delar där de kommuner som haft ett högre mottagande än medianvärdet för riket under föregående år, motsvarande hälften av landets kommuner, bör få ersättning.

För att ytterligare förstärka det prestationsbaserade inslaget i ersättningssystemet bör den grundersättning som kommunen får för att sluta en överenskommelse halveras från 10 prisbasbelopp till 5 prisbasbelopp vilket för 2014 innebär 222 000 kronor i stället för 444 000 kronor.

Syskon till ensamkommande barn

Efter implementeringen av rådets direktiv 2003/86/EG av den 22 september 2003 om rätt till familjeåterförening (familjeåterföreningsdirektivet) prövas rätten till uppehållstillstånd för syskon till ensamkommande barn som kommer med föräldrar i första hand utifrån 5 kap. 3 § första stycket 2 a utlänningslagen (2005:716). Denna bestämmelse ger ett ogift utländskt barn en rätt till uppehållstillstånd p.g.a. anknytning till föräldern. Föräldern till det ensamkommande barnet får uppehållstillstånd på grund av anknytning och omfattas av etableringslagen och kommunersättningsförordningen. Däremot kommer syskonet att anses som anknytning till föräldern och omfattas därmed inte av kommunersättningarna. För att kommunerna ska kunna erbjuda ett bra mottagande bör även dessa syskon omfattas av den statliga ersättningen för flyktningmottagande. Förändringen bör träda i kraft i början av 2014.

Nystartszoner

Regeringen avser återkomma till riksdagen med ett förslag om införande av ett system med nystartszoner. Förslaget innebär att företag inom nystartszonerna som uppfyller vissa villkor, bl.a. vad gäller de anställdas bosättning, får göra avdrag vid beräkning av socialavgifterna.

Nystartszoner är ett verktyg för att minska utanförskapet i de områden där högst andel

personer saknar sysselsättning, har låg utbildning och får långvarigt försörjningsstöd. Internationella erfarenheter visar att nystartzoner i kombination med andra åtgärder kan ha positiva effekter.

Regeringen beslutade den 18 april 2013 om en lagrådsremiss där det föreslås att ett system med nystartzoner införs. Innan ett system med nystartzoner kan träda i kraft måste det av statsstödsskäl godkännas av Europeiska kommissionen. Förslaget notifierades den 31 maj 2013, men ärendet är ännu inte avslutat. Om kommissionen godkänner avdraget kommer det att vara tidsbegränsat. Inför en eventuell förnyad notifiering kommer åtgärden att utvärderas.

En skola för alla

Skolan ska ge alla elever, oavsett geografiskt hemvist och sociala och ekonomiska förhållanden, lika tillgång till utbildning. Ytterligare insatser behövs för att stärka kvaliteten på utbildningen och tillgången till den, oavsett elevens bakgrund och vilken skola eleven har valt. Elever som har invandrat efter sju års ålder, d.v.s. efter tidpunkten för ordinarie skolstart i Sverige, når som regel sämre skolresultat än de elever som invandrat i yngre åldrar. Förutsättningarna för utbildning är på många sätt annorlunda för nyanlända än för övriga elever, bl.a. då de flesta av dem inte kan svenska. De nyanlända eleverna utgör dessutom en heterogen grupp och har skiftande skolbakgrund. Därför presenterar regeringen, under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning, insatser som riktar sig särskilt till denna målgrupp. Insatserna omfattar bl.a. utökad undervisningstid för nyanlända elever och stöd till lärare i skolor i områden med utbrett utanförskap. Därtill har vuxenutbildningen de senaste åren fått en allt viktigare betydelse för nyanländas integration.

Attraktivare svenskt medborgarskap

Betänkandet Det svenska medborgarskapet (SOU 2013:29) lämnades till regeringen i april 2013. Betänkandet har remitterats. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med förslag om vissa ändringar i lagen (2001:82) om

svenskt medborgarskap bl.a. att varje kommun bör anordna en medborgarskapsceremoni för nya medborgare som förvärvat medborgarskapet efter födelsen. Länsstyrelserna bör vidare få ett visst ansvar för att verka för att kommunerna får information om hur ceremonierna kan utformas.

Kommunernas kostnader för det utökade åtagandet beräknas till 5 miljoner kronor per år. Anslaget 1:1 *Kommunalekonomisk utjämning* under utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner ökas med detta belopp. Kostnaderna för Länsstyrelsernas informationsuppdrag redovisas i budgetförslaget för anslaget 1:1 *Integrationsåtgärder*.

3.6 Budgetförslag

3.6.1 1:1 Integrationsåtgärder

Tabell 3.15 Anslagsutveckling 1:1 Integrationsåtgärder

Tusental kronor

2012	Utfall	91 851	Anslags-sparande	39 055
2013	Anslag	242 905 ¹	Utgifts-prognos	237 061
2014	Förslag	197 130		
2015	Beräknat	34 530		
2016	Beräknat	34 530		
2017	Beräknat	34 530		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för åtgärder som stimulerar integrationsprocesserna i samhället och för uppföljning och utvärdering av integrationen.

Regeringens överväganden

För att finansiera länsstyrelsernas arbete med medborgarskapsceremonierna ökas anslaget med 225 000 kronor 2014 och 125 000 kronor från och med 2015.

För att finansiera utveckling av portalen www.informationsverige.se ökas anslaget med 5 miljoner kronor 2014.

Avvecklingen av sfi-bonusen innebär att utgifterna minskar med 50 miljoner kronor 2014 och 100 miljoner kronor per år från och med 2015. I övrigt förklaras förändringen av anslagsnivån av att de tillfälliga satsningarna på stimulansbidrag till kommuner med stadsdelar med utbrett utanförskap samt Boverkets medel för kunskapsstöd för urban utveckling upphör 2014.

Regeringen föreslår att 197 130 000 kronor anvisas under anslaget 1:1 *Integrationsåtgärder* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 34 530 000 kronor per år.

Tabell 3.16 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:1 Integrationsåtgärder

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013 ¹	242 905	242 905	242 905	242 905
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	-45 775	-208 375	-208 375	-208 375
Förslag/ beräknat anslag	197 130	34 530	34 530	34 530

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

3.6.2 1:2 Kommunersättningar vid flyktingmottagande

Tabell 3.17 Anslagsutveckling 1:2 Kommunersättningar vid flyktingmottagande¹

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2012	3 888 097	867 320	
2013	5 927 039 ¹		5 426 128
2014	Förslag	7 362 064	
2015	Beräknat	8 004 659	
2016	Beräknat	8 309 944	
2017	Beräknat	8 453 916	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till kommuner och landsting för utgifter i samband med mottagandet av nyanlända invandrare.

Kompletterande information

Ersättning betalas ut med stöd av förordningen (1990:927) om statlig ersättning för flyktingmottagande och med stöd av förordningen (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar.

Regeringens överväganden

Etableringsuppdragets införande innebär att schablonersättningen som utbetalats enligt förordningen (1990:927) om statlig ersättning för flyktingmottagande fasades ut under 2012. Från och med 2013 utbetalas schablonersättning enbart enligt förordningen (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar. Förändringarna innebär att anslagsnivån inte är helt jämförbar bakåt i tiden. Utgifternas utveckling under de senaste åren beskrivs i avsnitt 3.4.3.

Utgifterna under 2013 beräknas bli 500 miljoner kronor lägre än anslaget som anvisades i budgetpropositionen för 2013. Det beror på att antalet kommunmottagna nu beräknas bli lägre än vad som prognostiserades i samband med budgetpropositionen för 2013.

Tabell 3.18 Mottagna nyanlända 2012 samt prognos till och med 2017

År	Antal	Varav ensamkommande barn
2012	18 800	2 200
2013	35 700	2 200
2014	40 000	2 800
2015	38 200	2 600
2016	36 300	2 600
2017	34 900	2 600

Källa: Migrationsverket

Under kommande år förväntas antalet kommunmottagna öka bland annat till följd av fler asylsökande från Syrien. Den förväntade ökningen av ensamkommande barn får också stort genomslag på anslaget.

Den prestationsbaserade ersättningen till kommunerna som regeringen avser att införa beräknas medföra utgifter på 365 miljoner kronor 2014, 356 miljoner kronor 2015, 349 miljoner kronor 2016 och 345 miljoner kronor 2017. Detta finansieras med 250 miljoner kronor som avsattes i budgetpropositionen för 2013. Vidare sker en finansiering genom att

grundersättningen halveras vilket minskar utgifterna med 62 miljoner kronor 2014 och 2015 och 64 respektive 65 miljoner kronor 2016 och 2017. Sammantaget innebär den prestationsbaserade ersättningen att utgifterna beräknas öka med 53 miljoner kronor 2014, 44 miljoner kronor 2015, 35 miljoner kronor 2016 och 30 miljoner kronor 2017.

Ändringen som innebär att kommunersättningarna omfattar syskon till ensamkommande barn beräknas medföra ökade utgifter på anslaget med 4 miljoner kronor 2014, 8 miljoner kronor 2015, 9 miljoner kronor 2016 och 9 miljoner kronor 2017.

Ändringarna av bestämmelsen om uppehållstillstånd på grund av särskilt ömmande omständigheter för barn m.m. i utlänningslagen innebär att utgifterna beräknas öka med 10 miljoner kronor 2014, 55 miljoner kronor 2015, 102 miljoner kronor 2016 och 144 miljoner kronor 2017.

Regeringen föreslår att 7 362 064 000 kronor anvisas under anslaget 1:2 *Kommunersättningar vid flyktmottagande* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas utgifterna till 8 004 659 000 kronor, 8 309 944 000 kronor respektive 8 453 916 000 kronor.

Tabell 3.19 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:2 Kommunersättningar vid flyktmottagande

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	5 927 039	5 927 039	5 927 039	5 927 039
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	342 451	314 759	327 975	364 906
Övriga makroekonomiska förutsättningar	7 875	97 211	-138 279	-288 662
Volym	1 021 699	454 805	2 239 209	2 496 633
Överföring till/från andra anslag	1 085 000	962 000	976 000	976 000
Övrigt	-1 022 000	248 845	-1 022 000	-1 022 000
Förslag/beräknat anslag	7 362 064	8 004 659	8 309 944	8 453 916

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

3.6.3 1:3 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare

Tabell 3.20 Anslagsutveckling 1:1 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare

<i>Tusental kronor</i>				
2012	Utfall	855 013	Anslags-sparande	141 987
2013	Anslag	1 916 000 ¹	Utgifts-prognos	1 738 337
2014	Förslag	2 342 424		
2015	Beräknat	2 784 130		
2016	Beräknat	3 103 180		
2017	Beräknat	2 973 678		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för etableringsersättning enligt lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare.

Regeringens överväganden

Utfallet under 2013 beräknas bli 178 miljoner kronor lägre än anslaget som anvisades i budgetpropositionen för 2013. Skälet till detta är ett lägre inflöde av nyanlända till Arbetsförmedlingen vilket i sin tur beror på att antalet kommunmottagna blivit lägre än vad som beräknades i budgetpropositionen för 2013. Under 2014 beräknas det genomsnittliga antalet deltagare i etableringsuppdraget bli ca 30 600, 2015 beräknas antalet bli ca 35 600, 2016 beräknas antalet bli 38 900 och 2017 beräknas antalet bli ca 37 300. Detta förklarar den förväntade utgiftsökningen på anslaget.

Borttagande av inkomstavräkningen på etableringstillägget och bostadsersättningen beräknas vidare öka utgifterna med 21 miljoner kronor 2014 och 24 miljoner kronor per år från och med 2015.

Förändringen som innebär att etableringsplanen startas först efter kommunmottagandet beräknas medföra att utgifter på anslaget flyttas fram. Den sammantagna anslagseffekten av förslaget beräknas bli att utgifterna minskar med 287 miljoner kronor 2014 och 2015 och ökar med 8 miljoner kronor 2016 samt 10 miljoner kronor 2017. Effekten 2016 och 2017

påverkas av kostnader från 2014 respektive 2015 som skjutits upp till 2016 och 2017.

Förslaget som innebär att etableringsplanen ska kunna förlängas för vissa föräldrar som varit frånvarande på deltid beräknas öka utgifterna med 2 miljoner kronor 2014, 3 miljoner kronor 2015, 3 miljoner kronor 2016 och 2 miljoner kronor 2017.

Ändringarna av bestämmelsen om uppehållstillstånd på grund av särskilt ömmande omständigheter för barn m.m. i utlänningslagen innebär att utgifterna beräknas öka med 1 miljon kronor 2014, 6 miljoner kronor 2015, 9 miljoner kronor 2016 och 9 miljoner kronor 2017.

Regeringen föreslår att 2 342 424 000 kronor anvisas under anslaget 1:3 *Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas utgifterna på anslaget till 2 784 130 000 kronor, 3 103 180 000 kronor respektive 2 973 678 000 kronor.

Tabell 3.21 Härlledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:3 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	1 916 000	1 916 000	1 916 000	1 916 000
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	-235 146	-262 372	2 196	2 844
Volym	626 570	997 502	1 042 984	912 834
Överföring till/från andra anslag	371 000	469 000	478 000	478 000
Övrigt	-336 000	-336 000	-336 000	-336 000
Förslag/beräknat anslag	2 342 424	2 784 130	3 103 180	2 973 678

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

3.6.4 1:4 Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare

Tabell 3.22 Anslagsutveckling 1:4 Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2012		444 254		455 746
2013	Anslag	1 783 000 ¹	Utgifts-prognos	1 185 413
2014	Förslag	1 961 146		
2015	Beräknat	2 349 008		
2016	Beräknat	2 612 518		
2017	Beräknat	2 591 240		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för etableringsersättning enligt lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2014 för anslaget 1:4 *Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 800 000 000 kronor 2015 och 400 000 000 kronor 2016.

Skälen för regeringens förslag: Verksamheten med etableringslotsar omfattar fleråriga åtaganden för etableringslotsarna och medför utgifter för kommande budgetår. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2014 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 800 000 000 kronor 2015 och 400 000 000 kronor 2016.

Regeringens överväganden

Utfallet på detta anslag påverkas framför allt av antalet som omfattas av etableringsuppdraget, vilket i sin tur påverkas av antalet kommunmottagna. Utfallet under 2013 beräknas bli 600 miljoner kronor lägre än anslaget som anvisades i budgetpropositionen för 2013. Skälet till detta är ett lägre inflöde av nyanlända till Arbetsförmedlingen vilket i sin tur beror på att antalet kommunmottagna blivit lägre än vad som beräknades i budgetpropositionen för 2013. De lägre utgifterna beror också på att andelen personer som deltagit i arbetsmarknadspolitiska program och insatser beräknas bli lägre än vad som bedömdes i budgetpropositionen för 2013. Under kommande år förväntas antalet personer som omfattas av etableringsuppdraget att öka, även andelen personer som deltar i program förväntas öka.

Förändringen som innebär att etableringsplanen startas först efter kommunmottagandet beräknas medföra att utgifter på anslaget flyttas fram. Den sammantagna anslagseffekten av förslaget beräknas bli att utgifterna minskar med 209 miljoner kronor 2014, minskar med 222 miljoner kronor 2015, minskar med 9 miljoner kronor 2016 och ökar med 11 miljoner 2017. Effekten 2016 och 2017 påverkas av kostnader från 2014 respektive 2015 som skjutits upp till 2016 och 2017.

Ändringen av etableringslagen som innebär att etableringsplanen kan förlängas i vissa fall för föräldrar som varit frånvarande på deltid beräknas öka utgifterna med 2 miljoner kronor per år från och med 2014.

Ändringarna av bestämmelsen om uppehållstillstånd på grund av särskilt ömmande

omständigheter för barn m.m. i utlänningslagen innebär att utgifterna beräknas öka med 1 miljon kronor 2014, 5 miljoner kronor 2015, 8 miljoner kronor 2016 och 7 miljoner kronor 2017.

Högst 40 miljoner kronor 2014, 60 miljoner kronor 2015 och 80 miljoner kronor 2016 och 2017 av anslaget bör kunna användas till särskilt anpassade utbildningar på folkhögskolor som anordnas för nyanlända som omfattas av etableringsuppdraget.

Regeringen föreslår att 1 961 146 000 kronor anvisas under anslaget 1:4 *Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas utgifterna på anslaget till 2 349 008 000 kronor, 2 612 518 000 kronor respektive 2 591 240 000 kronor.

Tabell 3.23 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:4 Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	1 783 000	1 783 000	1 783 000	1 783 000
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	-146 286	-183 296	2 686	22 392
Volym	221 432	593 304	695 832	654 848
Överföring till/från andra anslag	163 000	216 000	191 000	191 000
Övrigt	-60 000	-60 000	-60 000	-60 000
Förslag/beräknat anslag	1 961 146	2 349 008	2 612 518	2 591 240

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Tabell 3.24 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:4 Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare

Tusental kronor

	Utfall 2012	Prognos 2013	Förslag 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016
Ingående åtaganden	219 595	365 812	1 218 812		
Nya åtaganden	345 133	1 498 000	2 101 188		
Infriade åtaganden	-198 917	-645 000	-1 120 000	-1 800 000	-400 000
Utestående åtaganden	365 812	1 218 812	2 200 000		
Erhållet/förslaget bemyndigande	750 000	1 400 000	2 200 000		

3.6.5 1:5 Hemutrustningslån

Tabell 3.25 Anslagsutveckling 1:5 Hemutrustningslån

Tusental kronor

2012	Utfall	1 105 686	Anslags-sparande	102 833
2013	Anslag	216 582 ¹	Utgifts-prognos	126 553
2014	Förslag	145 391		
2015	Beräknat	138 943		
2016	Beräknat	132 121		
2017	Beräknat	127 112		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för lån för inköp av hemutrustning för nyanlända invandrare.

Kompletterande information

Hemutrustningslånen beviljas med stöd av förordningen (1990:1361) om lån till hemutrustning för flyktingar och vissa andra utlänningar.

Regeringens överväganden

Omfattningen av låneverksamheten bestäms främst av antalet kommunmottagna nyanlända och i vilken utsträckning de väljer att ta lån.

Utfallet under 2013 beräknas bli cirka 90 miljoner kronor lägre än anslaget som anvisades i budgetpropositionen för 2013. Det beror på att antalet kommunmottagna nu beräknas bli lägre än vad som prognostiserades i samband med budgetpropositionen för 2013. De lägre utgifterna beror även på att andelen som tagit lån minskat.

Regeringen föreslår att 145 391 000 kronor anvisas under anslaget 1:5 *Hemutrustningslån* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas utgifterna på anslaget till 138 943 000 kronor, 132 121 000 kronor respektive 127 112 000 kronor.

Tabell 3.26 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:5 Hemutrustningslån

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013 ¹	216 582	216 582	216 582	216 582
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	-6 000	-7 000	-6 000	-6 000
Överföring till/från andra anslag	-71 000	-64 000	-60 000	-60 000
Övrigt	5 809	-6 639	-18 461	-23 470
Förslag/beräknat anslag	145 391	138 943	132 121	127 112

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

3.6.6 1:6 Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare

Tabell 3.27 Anslagsutveckling 1:6 Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare

Tusental kronor

2012	Utfall	22 530	Anslags-sparande	5 570
2013	Anslag	26 200 ¹	Utgifts-prognos	22 642
2014	Förslag	31 500		
2015	Beräknat	22 300		
2016	Beräknat	0		
2017	Beräknat	0		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för bidrag till projekt som beviljas medel inom ramen för Europeiska fonden för integration av tredjelandsmedborgare inom EU:s ramprogram för solidaritet och hantering av migrationsströmmar (Integrationsfonden).

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2014 för anslaget 1:4 *Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 44 000 000 kronor 2015.

Skälen för regeringens förslag: Verksamheten inom EU:s integrationsfond omfattar fleråriga projekt som medför utgifter kommande budgetår. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2014 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 44 000 000 kronor 2015.

Regeringens överväganden

Projekten ska syfta till att förbättra systemen för mottagning och integration av tredjelandsmedborgare i Sverige. Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige (Svenska ESF-rådet) är ansvarig myndighet för fonden. Anslagsbehovet motsvarar vad som faktiskt beräknas betalas ut under

respektive år. Inbetalningar från Europeiska kommissionen motsvarar EU:s finansiering av projekten och redovisas under inkomsttitel 6911 Övriga bidrag från EU.

Utfallet under 2013 beräknas bli cirka 4 miljoner kronor lägre än anslaget som anvisades i budgetpropositionen för 2013. Det beror främst på att utbetalningstakten justerats ner vilket innebär att planerade utbetalningar under 2013 förskjutits framåt. Programperioden pågår till och med 2013, efter 2015 kommer projektutbetalningarna vara avslutade.

Regeringen föreslår att 31 500 000 kronor anvisas under anslaget 1:6 *Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare* för 2014. För 2015 beräknas utgifterna på anslaget till 22 300 000 kronor.

Tabell 3.28 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:6 Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	26 200	26 200	26 200	26 200
Övrigt	5 300	-3 900	-26 200	-26 200
Förslag/ beräknat anslag	31 500	22 300	0	0

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Tabell 3.29 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:6 Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare

Tusental kronor

	Utfall 2012	Prognos 2013	Förslag 2014	Beräknat 2015
Ingående åtaganden	42 269	49 276	67 514	
Nya åtaganden	38 376	48 209	12 920	
Infriade åtaganden	-31 369	-29 971	-36 434	-44 000
Utestående åtaganden	49 276	67 514	44 000	
Erhållet/föreslaget bemyndigande	62 000	72 000	44 000	

4 Diskriminering

4.1 Omfattning

Området omfattar åtgärder för att förebygga diskriminering på grund av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder. I området ingår myndigheterna Diskrimineringsombudsmannen (DO) och Nämnden mot diskriminering.

Vidare ingår insatser mot diskriminering, främlingsfientlighet, homofobi och liknande former av intolerans. Utöver insatser mot diskriminering redovisas generella insatser som rör kön, etnisk tillhörighet eller funktionshinder även under avsnitten Integration och Jämställdhet inom detta utgiftsområde samt under avsnittet Funktionshinderspolitik i utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg.

4.2 Utgiftsutveckling

År 2014 beräknas utgifterna inom området öka med knappt 15 miljoner kronor jämfört med anvisade medel i statens budget för 2013. Under 2014–2016 tillförs anslag 2:2 *Åtgärder mot diskriminering och rasism* 12 miljoner kronor per år. Under 2017 tillförs anslaget 8 miljoner kronor. Vidare avslutas 2014 satsningen som påbörjades 2012 om kunskapshöjande insatser för barn och ungdomar, vilket innebär att utgifterna minskar med 1,5 miljoner kronor årligen från och med 2015.

Tabell 4.1 Utgiftsutveckling inom område Diskriminering

Miljoner kronor

	Utfall 2012	Budget 2013 ¹	Prognos 2013	Förslag 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017
<i>Diskriminering</i>							
2:1 Diskrimineringsombudsmannen	94	95	95	97	99	100	102
2:2 Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.	28	30	30	42	41	41	37
Summa Diskriminering	122	125	125	140	139	141	139

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

4.3 Mål

Målet för regeringens politik mot diskriminering är (prop. 2008/09:1, bet. 2008/09:AU1, rskr. 2008/09:115):

- Ett samhälle fritt från diskriminering.

Regeringens politik mot diskriminering är inriktad på att:

- minska diskrimineringen och främja lika rättigheter i samhället oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder,
- det ska finnas god kunskap om förekomst och omfattning av diskriminering i samhället och att det ska finnas kunskaper om mekanismer bakom diskriminering,
- arbetsgivare ska ha kunskap om diskrimineringslagstiftningen och ska arbeta för att förebygga diskriminering, och
- skapa förutsättningar för arbetet mot främlingsfientlighet och liknande former av intolerans.

4.4 Resultatredovisning

Att skyddas mot diskriminering är en mänsklig rättighet. Förbud mot diskriminering finns inskrivet i ett stort antal konventioner om mänskliga rättigheter. Regeringen har under senare år stärkt skyddet mot diskriminering.

I detta avsnitt redovisas resultaten inom diskrimineringsområdet utifrån de fyra ovanstående inriktningar som regeringens arbete mot diskriminering utgår från. I de olika inriktningarna redovisas även resultatet av Diskrimineringsombudsmannens (DO) arbete samt andra myndigheters insatser.

4.4.1 Indikatorer och andra bedömningsgrunder

För avsnittet saknas indikatorer. Redovisningen och bedömningen grundas på DO:s och andra berörda myndigheters årsredovisning, forskningsrapporter, återrapporteringar, uppdrag samt övriga redovisningar.

4.4.2 Resultat

Minska diskrimineringen och främja lika rättigheter och möjligheter

En effektiv och heltäckande lagstiftning är en nödvändig förutsättning för att vi i Sverige ska kunna uppnå målet om ett samhälle fritt från diskriminering. Regeringen har genom diskrimineringslagen (2008:567), som omfattar fler diskrimineringsgrunder och fler samhällsområden än tidigare lagar mot diskriminering, och inrättandet av DO skapat förutsättningar för att diskrimineringen i samhället ska bekämpas mer effektivt.

Lagstiftningsarbete

Det pågår ett fortsatt arbete för att dels säkerställa samma skydd oavsett diskrimineringsgrund, dels säkerställa att lagstiftningen är så effektiv och heltäckande som möjligt. Den 1 januari 2013 förstärktes skyddet mot åldersdiskriminering genom ändring i diskrimineringslagen. Lagändringen innebär att skyddet mot diskriminering på grund av ålder omfattar fler samhällsområden.

Riksdagen har i ett tillkännagivande (bet. 2011/12:AU11 och rskr. 2011/12:267) hemställt att regeringen skyndsamt ska återkomma till riksdagen med ett lagförslag om förbud mot diskriminering på grund av bristande tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. Enligt riksdagens mening måste det säkerställas att reformen både står i samklang med god samhällsplanering i offentlig sektor och beaktar förutsättningarna för näringslivets utveckling. Frågan bereds inom Regeringskansliet.

Riksdagen har även gjort ett tillkännagivande (bet. 2012/13:AU10 och rskr. 2012/13:260) till regeringen om att ändra reglerna för lönekartläggning och handlingsplaner för jämställda löner.

I november 2012 utsåg regeringen en särskild utredare för uppdraget att undersöka hur krav på aktiva åtgärder ska utformas och göras tydliga för att bli ett effektivare medel i arbetet med att förebygga diskriminering och uppnå lika rättigheter och möjligheter (dir. 2012:80 och dir. 2013:36). Utredarens arbete ska redovisas senast den 1 februari 2014.

DO:s tillsyn av diskrimineringslagen (2008:567)

DO:s tillsynsverksamhet är central i arbetet med att motverka och minska diskrimineringen i samhället. DO har under året fortsatt att satsa resurser på att systematiskt kvalitetssäkra handläggningen av anmälningar i syfte att minska ärendebalanserna och förkorta handläggningstiderna. Detta har resulterat i att den utgående balansen minskat med 70 procent jämfört med 2011 och med 89 procent jämfört med 2010.

Under 2012 kom det in 1 559 anmälningar, vilket är en minskning med 20 procent jämfört med 2011. Minskningen av antalet anmälningar avser samtliga diskrimineringsgrunder, med undantag för missgynnande i samband med föräldraledighet. Av anmälarna var 49 procent kvinnor och 50 procent män. I övriga anmälningar har uppgift om kön inte framkommit. Det har endast skett små förändringar vad avser den procentuella fördelningen mellan könen sedan 2010.

Det är svårt att säkerställa orsaken till att anmälningarna minskat. En orsak kan, enligt DO, vara att myndigheten på sin webbplats och i sin muntliga och skriftliga rådgivning i allt högre utsträckning har informerat om myndighetens uppdrag och om regelverkets tillämpning samt att kunskapen har ökat om att fackligt anslutna i första hand ska vända sig till sitt fackförbund.

Av de inkomna anmälningarna var etnisk tillhörighet, liksom tidigare, generellt sett den vanligaste diskrimineringsgrunden inom samtliga samhällsområden. Därefter kommer funktionshinder. Inom samhällsområdet arbetsliv är även kön en mycket vanlig diskrimineringsgrund.

Totalt väckte DO talan i 17 ärenden 2012, varav nio i Arbetsdomstolen (AD) och åtta i allmän domstol. Detta är en markant ökning jämfört med 2011 då DO väckte talan i åtta ärenden, men på samma nivå som 2010 då talan väcktes i 19 ärenden. I slutet av 2012 hade DO 14 pågående processer i domstol, jämfört med 21 i slutet av 2011 och 43 i slutet av 2010.

Tre domar har meddelats under 2012, två i allmän domstol och en av AD. Domarna från allmän domstol har överklagats och domen från AD var en tredsdom som återvunnits. DO har träffat 27 förlikningar 2012, varav fem på arbetslivsområdet, två på utbildningsområdet och 20 inom övriga samhällsområden. År 2011 träffades ett femtiotal förlikningar och år 2010 cirka 40.

Andra insatser för att minska diskrimineringen och främja lika rättigheter och möjligheter

För att främja och utveckla det lokala arbetet och skapa förutsättningar för kontinuitet i arbetet mot diskriminering föreslog regeringen 2012 att fr.o.m. 2013 permanenta och höja stödet till verksamheter som arbetar med att bekämpa diskriminering. Med stöd av förordningen (2002:989) om statligt stöd för verksamhet som förebygger och motverkar diskriminering, fördelade Ungdomsstyrelsen 10 miljoner kronor till 16 lokala verksamheter mot diskriminering (s.k. antidiskrimineringsbyråer) under 2012. DO har samverkat med antidiskrimineringsbyråer i olika sammanhang och under året har åtta individanmälningar kommit in till myndigheten via dessa.

Ett antal statliga myndigheter har sedan ett par år tillbaka arbetat med antidiskrimineringsstrategier som tar sikte på att motverka diskriminering, både internt och externt i sin verksamhet. Exempelvis har länsstyrelserna utarbetat en handlingsplan för lika rättigheter och möjligheter för 2010–2012. Arbetet följs upp i samband med den gemensamma myndighetsdialogen som årligen hålls med samtliga länsstyrelser. Under 2012 har samtliga länsstyrelser fortsatt arbetet med den gemensamma handlingsplanen för lika rättigheter och möjligheter som innehåller en rad åtgärder inom olika områden med fastställda mål och delmål. Samtliga länsstyrelser har deltagit i samordningsarbetet och det gemensamma arbetet med handlingsplanen, vilket resulterat i att en rad insatser genomförts på olika nivåer under de tre åren.

Regeringens uppdrag till Statens skolverk, om att genomföra en förnyad satsning mot diskriminering och annan kränkande behandling i skolan, förskolan och fritidshemmet, har fortsatt. För uppdraget disponerar myndigheten 10 miljoner kronor per år mellan 2011–2014. Uppdraget ska slutredovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 20 januari 2015.

För att få ytterligare kunskap om hur arbetet mot mobbning kan förstärkas utifrån barnens egna perspektiv gav regeringen 2012 Barnombudsmannen i uppdrag att inhämta barns och ungas åsikter och erfarenheter av kränkande behandling och trakasserier. Uppdraget ska redovisas senast den 1 april 2014.

Regeringen anser att det är viktigt att den vård som erbjuds är jämlik och att tillgängligheten ska vara god för alla oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsned-sättning, sexuell läggning eller ålder. Regeringen gav därför i juni 2012 Socialstyrelsen i uppdrag att, i samverkan med bl.a. DO, ta fram ett utbildningspaket för fortbildning av vårdpersonal om olika aspekter av värdigt och professionellt bemötande och agerande i vården. Uppdraget ska redovisas senast den 30 september 2013.

Internationellt arbete

Regeringen deltar även i olika insatser som genomförs inom Europeiska unionen (EU) som syftar till att minska diskrimineringen och främja lika rättigheter. Sverige deltar bl.a. aktivt i det pågående förhandlingsarbetet av Europeiska kommissionens förslag till nytt EU-direktiv om genomförande av principen om likabehandling av personer oavsett religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning, som presenterades 2008. Diskrimineringsgrunderna kön, ras eller etniskt ursprung har i nu gällande EU-lagstiftning ett mer långtgående skydd. Syftet är att säkerställa samma nivå av skydd mot diskriminering oavsett grund. Regeringen har verkat för ett direktiv med en bred ansats mot diskriminering och välkomnar därför kommissionens förslag i stort.

Sverige deltar även i förhandlingarna inom EU rörande Europeiska kommissionens förslag till nytt finansieringsprogram med syfte att bidra till att individers rättigheter främjas och skyddas i enlighet med fördraget och EU:s stadga för grundläggande rättigheter. Programmet föreslås gälla 2014–2020. Förslaget innebär en samman-slagning av de tre nuvarande programmen Grundläggande rättigheter och medborgarskap, Daphne III och sektionerna icke-diskriminering och jämställdhet inom Progress. Rådet för rättsliga och inrikes frågor (RIF) godkände i juni 2012 förslaget till partiell allmän riktlinje.

Vidare överlämnade Sverige under 2012 en rapport till FN:s kommitté för avskaffande av

rasdiskriminering. I rapporten redogörs för vilka åtgärder Sverige har vidtagit i enlighet med den internationella konventionen om avskaffande av alla former av rasdiskriminering. I augusti 2013 förhöordes Sverige även av kommittén.

God kunskap om diskriminering ska finnas i samhället

Att det ska finnas god kunskap om diskrimineringslagen och om förekomsten av diskriminering i samhället är centralt i det förebyggande arbetet mot diskriminering. Såväl aktuell forskning, som DO:s rapportering ger stöd för att diskriminering förekommer inom olika samhällsområden. DO har, i syfte att öka kunskapen om diskriminering i samhället, tagit fram bl.a. rapporterna Forskningsöversikt om rekrytering i arbetslivet och Forskningsöversikt om trakasserier inom utbildning och arbetslivet. I rapporterna redovisas bl.a. forskning om förekomsten av diskriminering vid rekrytering och trakasserier. Enligt DO:s bedömning har myndighetens rapporter och forskningsinventeringar bidragit med ny kunskap.

DO:s främjande insatser genom kommunikation, utbildning, samverkan och rådgivning är viktiga för att det ska finnas god kunskap om diskriminering i samhället. Totalt besvarades 4 638 samtal och 1 925 brev av DO under 2012. Av samtalen rörde 43 procent kvinnors situation och 31 procent handlade om mäns situation. Enligt DO kan skillnaden förklaras med andelen samtal som rör föräldraledighetslagen, där det framför allt är kvinnor som har frågor kring missgynnande i samband med föräldraledighet. I den skriftliga rådgivningen är könsskillnaden marginell, 40 procent rörde kvinnors situation och 39 procent mäns. För övriga saknas uppgifter om kön. En stor del av samtalen, 87 procent, hade juridisk karaktär och handlade främst om skyddet mot diskriminering. Av dessa kom en övervägande majoritet (80 procent) från personer som upplevt att de blivit diskriminerade eller missgynnade. Antalet besvarade samtal och brev är i stort sett på samma nivå som 2011. DO har fortsatt att utveckla myndighetens medverkans- och utbildningsinsatser för att uppnå största möjliga effekt. Det har bl.a. inneburit att myndigheten fokuserat på att själva arrangera utbildningar i större utsträckning och ett långsiktigt arbete med riktlinjer för en prioritering av

medverkansförfrågningar. DO har under 2012 arrangerat 16 utbildningar, jämfört med 12 under 2011, med fokus på diskrimineringslagens bestämmelser om aktiva åtgärder. Totalt har utbildningarna nått 547 personer, varav 79 procent kvinnor och 21 procent män. Vidare har DO genomfört en rad samverkansinsatser tillsammans med andra myndigheter, skapat en tydligare struktur för arbetet med det civila samhället och inlett ett långsiktigt samarbete med Mänskliga Rättighetsdagarna. DO har under året också fortsatt att utveckla det särskilda samarbetet med de lokala verksamheterna mot diskriminering.

Förebygga diskriminering i arbetslivet

Enligt diskrimineringslagen ska DO utöva tillsyn över att arbetsgivare och utbildningsanordnare följer bestämmelserna om aktiva åtgärder i diskrimineringslagen. Detta är en viktig del i regeringens arbete för att förebygga och förhindra diskriminering.

Under 2012 granskade DO i större utsträckning än tidigare år arbetsgivares och utbildningsanordnares aktiva åtgärder. Syftet var att få huvudmännen att ta ett ökat ansvar för att säkerställa principen om icke-diskriminering till lika rättigheter och möjligheter. Under 2012 inleddes två större temagranskningar. Dessa granskningar knyter an till två av myndighetens prioriterade områden under 2012, förebygga trakasserier i skolan och arbetsgivares arbete med lönekartläggningar. Tillsynsbrev skickades till samtliga arbetsgivare med tio eller fler anställda och landets alla förskolor, skolor och högskolor. Totalt upprättades 84 granskningsärenden under 2012, 44 inom arbetslivet och 40 inom utbildningsväsendet. Detta är en markant ökning från 2011 och 2010 då 22 respektive 29 granskningsärenden upprättades. 27 granskningsärenden avslutades under 2012, vilket i stort sett är oförändrat från tidigare år.

Regeringen har under 2013 gett DO i uppdrag att utöka tillsyns- och främjandeinsatserna avseende arbetsgivares arbete med lönekartläggning och universitets och högskolors arbete med aktiva åtgärder. Uppdraget löper under perioden 2013–2014 och totalt avsätts 9 miljoner kronor för ändamålet. Uppdraget ska redovisas senast den 1 mars 2015.

Skapa förutsättningar för arbetet mot rasism och liknande former av intolerans

Regeringen vidtar en rad åtgärder för att motverka främlingsfientlighet och liknande former av intolerans. Dessa uppfattningar står i strid med principen om alla människors lika värde och utgör ytterst en utmaning mot hela den värdegrund som bär upp en demokrati.

Insatser mot rasism och liknande former av intolerans

Utredningen om ett effektivare arbete mot främlingsfientlighet och liknande former av intolerans redovisade i november 2012 sitt uppdrag genom betänkandet *Främlingsfienden inom oss* (SOU 2012:74). Betänkandet har remitterats och bereds nu inom Regeringskansliet.

Inom ramen för den treåriga satsningen (2012–2014) på kunskapshöjande insatser för barn och ungdomar om främlingsfientlighet och liknande former av intolerans har en rad olika insatser initierats genom stöd till ett antal ideella organisationer. Stöden har utbetalats till projekt som bedömts vara särskilt verkningsfulla för att motverka främlingsfientlighet och liknande former av intolerans.

Under 2012 erhöll Svenska Kommittén mot antisemitism (SKMA) 500 000 kronor för en utbildningssatsning om antisemitism och islamofobi riktad till framför allt högstadielärare i Malmö. Teskedsorden erhöll 1 miljon kronor för att sprida den s.k. Kungälvsmodellen till fler kommuner. Kungälvsmodellen har utarbetats i Kungälv kommun och är en särskild metod som används i undervisning i skolan för att motverka främlingsfientlighet och liknande former av intolerans. Under 2013 erhöll Raoul Wallenberg Academy for Young Leaders 200 000 kronor för ett pris till Raoul Wallenbergs minne i syfte att synliggöra kunskapshöjande insatser för barn och ungdomar om främlingsfientlighet och liknande former av intolerans. Vidare uppdrog regeringen, i juni 2013, åt Statens medieråd att genomföra Europarådets kampanj *No Hate Speech Movement* i Sverige. I uppdraget ingår att samordna nationella aktiviteter i Sverige inom ramen för kampanjen. Aktiviteterna ska genomföras i syfte att höja kunskapen om främlingsfientlighet, sexism och liknande former av intolerans på internet. För uppdraget disponerar Statens medieråd totalt 1

miljon kronor. Under 2013 tilldelades även SKMA 524 000 kronor för att genomföra fördjupad fortbildning om rasism, antisemitism och islamofobi för lärare i Malmö samt för att anordna ett antal resor för högstadieelever i Malmö till Förintelsens minnesplatser. Stiftelsen Framtidsgenerationen, har också beviljats ett bidrag på 100 000 kronor för att möjliggöra en webbversion av teaterpjäsen Third Generation för att lärare i hela Sverige ska kunna använda filmen i undervisning som syftar till att bekämpa främlingsfientlighet och intolerans.

Därutöver erhöll stiftelsen Exit Fryshuset 1,8 miljoner kronor under 2012 för den verksamhet som stiftelsen bedriver för att hjälpa människor att lämna nazistiska och rasistiska miljöer. Verksamheten innebär bl.a. rådgivning och stöd-samtal med klienter, handledning till anhöriga samt konsultation och utbildning för yrkesgrupper som kommer i kontakt med dessa personer.

Under 2012 fördelade Ungdomsstyrelsen drygt 8,3 miljoner kronor enligt förordningen (2008:62) om statsbidrag till verksamheter mot rasism och liknande former av intolerans. Av 61 ansökningar beviljades 12 statsbidrag till riks- och lokalorganisationer spridda över landet. Stödet fördelades mellan följande av förordningens insatsområden: rasism, islamofobi, antiziganism, antisemitism och homofobi. Enligt Ungdomsstyrelsen har bidragen mobiliserat olika organisationer för att öka medvetenheten och kunskapen om rasism och liknande former av intolerans i samhället samt för att finna former för att motverka sådana yttringar.

I syfte att öka säkerheten och minska utsattheten för den judiska minoriteten i samhället beslutade regeringen 2012 att fördela 4 miljoner kronor till Judiska centralrådet för den judiska minoritetens interna säkerhetsarbete. Insatsen har inneburit att judiska församlingar och andra föreningar och organisationer som bedriver verksamhet för den judiska minoriteten har kunnat investera olika former av säkerhetsutrustning.

För att lyfta och synliggöra frågan om hur antiziganismen i Europa kan bekämpas arrangerade Arbetsmarknadsdepartementet i samarbete med Europarådet i april 2013 ett internationellt rundabordsmöte med fokus på antiziganismen i Europa. Ett femtiotal olika aktörer deltog på mötet. Vidare är Regeringskansliet (Arbetsmarknadsdepartementet) sedan i november 2012 part-

ner i ett tvåårigt EU projekt, Good Relations, som pågår t.o.m. oktober 2014. Projektet syftar bl.a. till att ta fram riktlinjer för lokalt arbete mot främlingsfientlighet och liknande former av intolerans. Inriktningen i Sverige är krisberedskap mot främlingsfientlighet inom ramen för kommunernas risk- och sårbarhetsanalyser. Tre pilotkommuner ingår i projektet.

Insatser för att stärka homo- och bisexuellas samt transpersoners rättigheter

Homosexuella, bisexuella och transpersoner (hbt-personer) drabbas fortfarande av diskriminering och andra kränkningar i det svenska samhället. Detta bekräftas bl.a. i den hittills mest omfattande undersökningen om hbt-personers erfarenheter av diskriminering och hatbrott i EU:s medlemsstater, som EU:s byrå för grundläggande rättigheter (FRA) presenterade 2013. Detta är oacceptabelt och arbetet för lika rättigheter och möjligheter för hbt-personer är en viktig fråga för regeringen.

Under 2012 har hbt-personers lika rättigheter och möjligheter uppmärksamats i uppdrag till olika myndigheter, t.ex. Statens folkhälsoinstitut och Socialstyrelsen och för att öka kunskapen om utsattheten och stödda brottsoffer. Regeringskansliet har även beviljat Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas och transpersoners rättigheter (RFSL) 100 000 kronor för att anordna en konferens om diskriminering av transpersoner. 130 personer deltog på konferensen. RFSL bedömer att konferensen var betydelsefull för att öka kunskapen om transpersoner och diskriminering på arbetsmarknaden. Därutöver har Ungdomsstyrelsen under 2012 fördelat drygt 6,3 miljoner kronor enligt förordningen (2008:349) om statsbidrag till organisationer för homosexuella, bisexuella, transsexuella eller personer med könsöverskridande identitet eller uttryck. Sex organisationer beviljades stöd enligt förordningen. Bidraget medverkar till verksamhet som gör det möjligt för fler hbt-personer runt om i landet att samlas och få ett starkare inflytande i frågor som berör dem. Regeringen har också rapporterat till Europarådet om genomförandet av Europarådets rekommendation om åtgärder för att motverka diskriminering som har samband med sexuell läggning eller könsidentitet.

4.4.3 Analys och slutsatser

En viktig faktor i utformningen av diskrimineringslagen, som trädde i kraft den 1 januari 2009, var att stärka skyddet mot diskriminering. Det finns dock tecken på att den nya lagstiftningen mot diskriminering i vissa delar inte har fått fullt genomslag. Arbetet med att se till att lagstiftningen är så effektiv och heltäckande som möjligt fortsätter därför.

Arbetet med att motverka och förebygga diskriminering sker, och måste fortsatt ske, genom en rad olika insatser på alla nivåer och inom olika delar av samhället. Att flera myndigheter har i uppdrag att identifiera och åtgärda brister i det fortsatta arbetet mot diskriminering utgör en viktig del i regeringens mål om ett samhälle fritt från diskriminering. Länsstyrelsernas treåriga uppdrag om icke-diskriminering och mänskliga rättigheter har visat sig vara framgångsrikt. Uppdraget har resulterat i att frågorna för ett flertal länsstyrelser successivt utvecklats och integrerats i organisationen.

DO:s roll är central och myndigheten har under året fortsatt utveckla verksamheten, bl.a. genom att myndigheten i större utsträckning än tidigare granskat arbetsgivares och utbildningsanordnares aktiva åtgärder. Vidare kan regeringen konstatera att kunskapen om förekomsten av diskriminering och former av diskriminering har ökat genom de forskningsrapporter som tagits fram bl.a. av DO. Samtidigt är det viktigt att det finns komplement t.ex. i form av lokala aktörer. Det finns ett flertal organisationer inom det civila samhället som arbetar mot diskriminering, främlingsfientlighet och andra former av intolerans.

Arbetet mot främlingsfientlighet, homofobi och andra former av intolerans har intensifierats, liksom arbetet för att stärka homo- och bisexuellas samt transpersoners rättigheter. Regeringen har vidtagit flera åtgärder inom dessa områden, men mer arbete behövs. Insatserna mot främlingsfientlighet och liknande former av intolerans behöver fortsätta och utvidgas och för att säkerställa lika rättigheter och möjligheter för hbt-personer behöver regeringen ta ett samlat grepp om frågorna. Det är också angeläget att Sverige på internationell nivå fortsatt driver på utvecklingen i frågor som rör diskriminering, rasism, homofobi och liknande frågor om intolerans.

4.5 Politikens inriktning

Insatser mot diskriminering

Regeringen har under senare år stärkt skyddet mot diskriminering. Fortsatt arbete krävs dock för att säkerställa samma skydd oavsett diskrimineringsgrund, för att skapa en lagstiftning som är så effektiv och heltäckande som möjligt samt för att lagstiftningen fullt ut ska få genomslag.

Mot bakgrund av riksdagens tillkännagivande om att ändra reglerna om hur lönekartläggningar och handlingsplaner för jämställda löner fortsatt ska hanteras avser regeringen att återkomma med tilläggsdirektiv till regeringens särskilde utredare med uppdrag att se över hur aktiva åtgärder kan förebygga diskriminering.

Därutöver har riksdagen i ett tillkännagivande hemställt att regeringen skyndsamt ska återkomma med ett lagförslag om bristande tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning som en form av diskriminering. Regeringen avser återkomma till riksdagen med ett lagförslag om bristande tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning som en form av diskriminering. Ett sådant lagförslag måste stå i samklang med god hushållning i offentlig sektor och beakta förutsättningarna för näringslivets utveckling.

Det finns också indikationer på att lagstiftningen i vissa delar inte gett de effekter på det sätt som var avsett. Det gäller t.ex. tillämpningen av diskrimineringslagens bestämmelser om den s.k. bevisbörderegeln. En översyn kan därför behövas. I detta sammanhang är det också viktigt att se till DO:s roll och mandat, men även till arbetet mot diskriminering på regional och lokal nivå.

DO:s verksamhet är central i arbetet för ett samhälle som är fritt från diskriminering. Om diskrimineringslagstiftningen ska få genomslag i samhället i stort behövs dock lokala aktörer, t.ex. antidiskrimineringsbyråer, som kompletterar DO:s roll. Dessa aktörer spelar en betydande roll i lokalsamhället när det gäller att uppmärksamma och synliggöra olika former av diskriminering och sprida kunskap om bl.a. gällande lagstiftning och DO:s verksamhet. I det fortsatta arbetet är det därför viktigt att dels säkerställa att DO:s verksamhet bedrivs rättssäkert och effektivt, dels säkerställa effektiviteten och kvaliteten i det regionala och lokala arbetet mot diskriminering.

Många organisationer inom det civila samhället som arbetar mot diskriminering, främlingsfientlighet och andra former av intolerans bedriver sina verksamheter med hjälp av statligt stöd enligt olika förordningar Regeringen avser därför dels att initiera en generell översyn av villkoren för de statliga stöden, dels att följa upp och utvärdera stödets effektivitet. Regeringen avser därmed att förstärka den fortlöpande kvalitetskontrollen av de verksamheter inom området som får statligt stöd.

Inom ramen för EU-arbetet fortsätter Sverige att verka för antagandet av ett EU-direktiv som säkerställer samma nivå av skydd mot diskriminering av de diskrimineringsgrunder som omfattas av direktivet, dvs. religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, ålder och sexuell läggning.

Under 2014 ska Sverige därutöver rapportera om genomförandet av konventionen om avskaffande av diskriminering av kvinnor (CEDAW) på nationell nivå.

Insatser mot främlingsfientlighet och liknande former av intolerans

Olika minoriteter såsom muslimer, judar, afrosvenskar och romer utsätts fortfarande för främlingsfientlighet och intolerans i Sverige. Främlingsfientliga och andra uppfattningar och värderingar som står i strid med principen om alla människors lika värde, utgör ytterst en utmaning mot hela den värdegrund som bär upp en demokrati. Erfarenheten visar att arbetet för tolerans, humanitet och öppenhet ständigt måste fortgå. Regeringen kommer därför fortsätta och förstärka arbetet mot främlingsfientlighet och liknande former av intolerans.

Regeringen kommer med utgångspunkt i betänkandet Främlingsfienden inom oss (SOU 2012:74) att överväga om arbetet mot främlingsfientlighet behöver ges en mer strukturerad form och hur detta i sådana fall kan ske samt vilka ytterligare åtgärder som behöver vidtas för att motverka främlingsfientlighet och liknande former av intolerans.

Skolan utgör en nyckelinstitution i det långsiktiga främjandet av tolerans och öppenhet. Undervisning och utbildningsinsatser intar en särställning när det gäller förebyggande arbete.

Den treåriga satsningen för kunskapshöjande insatser för barn och ungdomar om främlingsfientlighet och liknande former av intolerans fortsätter under 2014, men fler riktade åtgärder mot skolan kan behövas.

Vidare visar flera studier att främlingsfientliga budskap alltmer sprids via internet. Av betänkandet Främlingsfienden inom oss framgår bl.a. att främlingsfientliga och rasistiska konspirationsteorier får genomslag på ett helt annat sätt än tidigare. Regeringen påbörjade därför 2013 ett arbete för att höja kunskapen om främlingsfientlighet och liknande former av intolerans på internet med särskilt fokus på barn och ungdomar. Detta arbete behöver fortsätta men också utvidgas till andra målgrupper.

Insatser för att stärka homo- och bisexuella samt transpersoners rättigheter

Homosexuella, bisexuella och transpersoner (hbt-personer) drabbas fortfarande av diskriminering och andra kränkningar i det svenska samhället, vilket är oacceptabelt. Regeringen avser därför stärka arbetet för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck genom att besluta om en samlad strategi med långsiktiga insatser. I strategin kommer ett antal fokusområden identifieras och regeringens ambitioner inom dessa beskrivas. Därtill avser regeringen att utse strategiska myndigheter för att skapa bättre förutsättningar för att uppnå lika rättigheter och möjligheter för hbt-personer. I syfte att höja medvetenheten och kunskapen avseende frågor som berör hbt-personers levnadssituation föreslås även uppdrag till myndigheter och förstärkta insatser inom det civila samhället. Insatser från organisationer av olika slag inom det civila samhället är betydelsefulla i arbetet mot bl.a. homofobi. Det är därför fortsatt viktigt att säkerställa att det organisationsstöd som finns hjälper till att skapa bra förutsättningar så att organisationerna kan fortsätta att främja lika rättigheter och möjligheter för hbt-personer, bl.a. med att synliggöra hinder för hbt-personers rättigheter.

4.6 Budgetförslag

4.6.1 2:1 Diskrimineringsombudsmannen

**Tabell 4.2 Anslagsutveckling 2:1
Diskrimineringsombudsmannen**

Tusental kronor

2012	Utfall	94 292	Anslags- sparande	2 951
2013	Anslag	94 963 ¹	Utgifts- prognos	95 295
2014	Förslag	97 281		
2015	Beräknat	98 540 ²		
2016	Beräknat	100 185 ³		
2017	Beräknat	102 385 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 97 281 tkr i 2014 års prisnivå.

³ Motsvarar 97 281 tkr i 2014 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 97 281 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Diskrimineringsombudsmannens förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för förvaltningsutgifter för Nämnden mot diskriminering.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 97 281 000 kronor anvisas under anslaget 2:1 *Diskrimineringsombudsmannen* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 98 540 000 kronor, 100 185 000 kronor respektive 102 385 000 kronor.

**Tabell 4.3 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, 2:1
Diskrimineringsombudsmannen**

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013 ¹	94 963	94 963	94 963	94 963
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	2 455	3 716	5 363	7 566
Övrigt ³	-137	-139	-141	-144
Förslag/ beräknat anslag	97 281	98 540	100 185	102 385

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

³ Anslaget minskas fr.o.m. 2014 till följd av beräknade samordningsvinster i samband med e-förvaltningsprojekt som genomförs i statsförvaltningen.

4.6.2 2:2 Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.

**Tabell 4.4 Anslagsutveckling 2:2 Åtgärder mot
diskriminering och rasism m.m.**

Tusental kronor

2012	Utfall	28 207	Anslags- sparande	161
2013	Anslag	30 368 ¹	Utgifts- prognos	29 637
2014	Förslag	42 419		
2015	Beräknat	40 919		
2016	Beräknat	40 919		
2017	Beräknat	36 919		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för insatser mot diskriminering, främlingsfientlighet, homofobi och liknande former av intolerans samt för att främja lika rättigheter och möjligheter för hbt-personer. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag till organisationer för homosexuella, bisexuella, transsexuella eller personer med könsöverskridande identitet eller uttryck samt till verksamheter som förebygger och motverkar diskriminering och verksamheter som arbetar för att motverka rasism och liknande former av intolerans. Anslaget får till viss del användas för administrativa kostnader under 2014.

Regeringens överväganden

Anslaget ökas med 7 miljoner kronor per år 2014–2016 och därefter med 3 miljoner kronor årligen för insatser för att stärka lika rättigheter och möjligheter för hbt-personer. Vidare ökas anslaget med 5 miljoner kronor per år 2014–2017 för utökade insatser mot främlingsfientlighet.

Mot ovanstående bakgrund föreslår regeringen att 42 419 000 kronor anvisas under anslaget 2:2 *Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 40 919 000 kronor, 40 919 000 kronor respektive 36 919 000 kronor.

**Tabell 4.5 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 2:2
Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.***Tusental kronor*

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013 ¹	30 368	30 368	30 368	30 368
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	12 000	10 500	10 500	6 500
Överföring till/från andra anslag	51	51	51	51
Förslag/ beräknat anslag	42 419	40 919	40 919	36 919

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10).
Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

5 Jämställdhet

5.1 Omfattning

Här redovisas de åtgärder som finansieras från utgiftsområde 13, anslag 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder. Jämställdhetspolitiken är sektorsövergripande. Övriga insatser på jämställdhetsområdet redovisas därför inom berörda utgiftsområden. Insatser som rör diskriminering på grund av kön redovisas under kapitel 4 Diskriminering inom detta utgiftsområde.

5.2 Utgiftsutveckling

Under perioden 2012–2014 har regeringen bemyndigats av riksdagen att ingå ekonomiska åtaganden i fråga om särskilda jämställdhetsåtgärder på högst 239 miljoner kronor per år.

Tabell 5.1 Utgiftsutveckling inom område Jämställdhet

Miljoner kronor

	Utfall 2012	Budget 2013 ¹	Prognos 2013	Förslag 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017
<i>Område Jämställdhet</i>							
3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder	223	239	236	253	58	58	58
Summa område Jämställdhet	223	239	236	253	58	58	58

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

5.3 Mål

Målet för jämställdhetspolitiken är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv.

Målet beslutades av riksdagen hösten 2008 (prop. 2008/09:1, bet. 2008/09:AU1, rskr. 2008/09:115).

Regeringen arbetar utifrån följande delmål för jämställdhetspolitiken.

- En jämn fördelning av makt och inflytande. Kvinnor och män ska ha samma rätt och möjlighet att vara aktiva medborgare och att forma villkoren för beslutsfattandet.
- Ekonomisk jämställdhet. Kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i fråga om utbildning och betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut.
- Jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet. Kvinnor och män ska ta samma ansvar för hemarbetet och ha möjligheter att ge och få omsorg på lika villkor.
- Mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Kvinnor och män, flickor och pojkar, ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet.

5.4 Resultatredovisning

5.4.1 Indikatorer och andra bedömningsgrunder för redovisningen

I syfte att förbättra uppföljningen av de jämställdhetspolitiska målen har Statistiska centralbyrån på regeringens uppdrag utvecklat jämställdhetsstatistiken och indikatorer kopplade till de fyra jämställdhetspolitiska delmålen (IJ2010/2217/JÄM). Ett uppföljningssystem för jämställdhetspolitiken med utgångspunkt i indikatorerna har utarbetats inom Regeringskansliet. Resultatet av arbetet har redovisats i departementsskrivelsen *Ett uppföljningssystem för jämställdhetspolitiken* (Ds 2013:37). Regeringen avser att använda ett uppföljningssystem från och med 2014.

5.4.2 Resultat

För att säkerställa ett effektivt resursutnyttjande krävs goda förutsättningar för planering och tillräckligt med tid för myndigheter att genomföra insatser i sina respektive verksamheter. Det visar erfarenheterna från regeringens jämställdhets-satsning 2007–2010. Flera insatser som initierats under 2013 innebär därför ekonomiska åtaganden även under 2014.

I september 2012 överlämnade regeringen skrivelsen Slutredovisning av regeringens särskilda jämställdhets-satsning 2007–2010 (skr. 2011/12:174) till riksdagen. I skrivelsen redovisas resultat och effekter av den särskilda jämställdhets-satsning som genomfördes 2007–2010. Regeringens bedömning är att satsningen har bidragit till att utveckla och förbättra förutsättningarna för ökad jämställdhet inom samtliga jämställdhetspolitiska målområden. Vidare har en grund lagts för att bättre kunna mäta och följa upp jämställdhetens utveckling i samhället, vilket ger ökade möjligheter till ett kunskapsbaserat arbetssätt i myndigheter, kommuner och organisationer.

Nedan redovisas översiktligt vilka jämställdhetsinsatser som genomfördes under 2012. En mer detaljerad redovisning av resultaten görs inom respektive politikområde. I bilaga 1 till denna volym ges en särskild redovisning av könsfördelningen i statliga myndigheters styrelser vid utgången av 2012.

I förslag till statens budget för 2014, finansplan och skattefrågor, bilaga 3 (volym 1), redovisas utvecklingen av fördelningen av den ekonomiska jämställdheten mellan kvinnor och män.

Jämn fördelning av makt och inflytande

Jämställd styrelserepresentation

Regeringen strävar efter balans mellan kvinnor och män i de statligt ägda företagens styrelser. I maj 2013 var andelen kvinnor 49 procent och andelen män 51 procent, vilket är samma fördelning som under 2011. Om de företag inkluderas där staten äger delar av företaget, är andelen kvinnor 45 procent, en minskning med en procentenhet i jämförelse med 2011, och andelen män 55 procent. I de helstatliga företagen är andelen styrelseordförande som är kvinnor 41 procent och om de delägda företagen inkluderas

är andelen 37 procent. En minskning av andelen kvinnor som är styrelseordförande har skett såväl i de helstatliga företagen som i de delägda företagen med två procentenheter i jämförelse med 2011. I december 2012 var 29 procent av de verkställande direktörerna kvinnor.

Andelen kvinnor i statliga myndigheters styrelser och insynsråd har minskat något när det gäller både ledamöter och ordföranden. År 2012 var andelen kvinnor 48 procent, vilket är en minskning med en procentenhet i jämförelse med 2011. Andelen män var 52 procent. Andelen kvinnor som är styrelseordförande är 41 procent, en minskning med två procentenheter i jämförelse med 2011. Andelen män som är styrelseordförande var 59 procent. Sett över en längre period har dock förändringarna av andelen kvinnor och män varit större. Se nedanstående tabell.

Tabell 5.2 Andelen kvinnor och män i statligt helägda företag

Procent

	2013	2008
<i>Ledamöter</i>		
Kvinnor	50	49
Män	50	51
<i>Ordförande</i>		
Kvinnor	41	33
Män	59	67
<i>Verkställande direktörer</i>		
Kvinnor	29	13
Män	71	87

Källa: Egna beräkningar.

Tabell 5.3 Andelen kvinnor och män i statliga myndigheters styrelser och insynsråd

Procent

	2013	2008
<i>Ledamöter inkl. ordförande</i>		
Kvinnor	48	48
Män	52	52
<i>Ordförande</i>		
Kvinnor	41	39
Män	59	61

Källa: Egna beräkningar.

Ekonomisk jämställdhet

Ekonomisk jämställdhet mellan kvinnor och män behandlas utförligt i ett särtryck ur budgetpropositionen, bilaga 3. Konjunkturinstitutet redovisade i maj 2012 ett regeringsuppdrag (Fi2011/2210) om hur bilagan kan utvecklas i en mer analytisk riktning. Konjunkturinstitutets förslag låg till grund för bilagan till 2013 års budgetproposition och kommer också att tas i beaktande i bilagan till 2014 års budgetproposition.

Jämställdhet på arbetsmarknaden

Kvinnor och män deltar på arbetsmarknaden i nästan samma utsträckning men i olika yrken och inom olika sektorer. Kvinnor arbetar deltid i högre grad än män – frivilligt eller ofrivilligt – och har fler och längre frånvaroperioder. Kvinnor utför mer hemarbete än män och är också överrepresenterade i transfereringssystemen, framförallt inom sjuk- och föräldraförsäkringen. Regeringen har tagit flera initiativ för att komma tillrätta med hinder för mer jämställda arbetsvillkor.

Delegationen för jämställdhet i arbetslivet (A2011:05) fortsätter sitt arbete till den 24 oktober 2014, då den ska redovisa sitt arbete. Av en delredovisning (A2013/815/ARM) framgår bl.a. att delegationen anordnar och deltar i konferenser och seminarier för att sprida kunskap, stimulera till debatt och informera om delegationens arbete. Delegationen har även haft möten med arbetsmarknadens parter, organisationer och forskare.

Vidare har Arbetsmiljöverket fått i uppdrag att utveckla och genomföra särskilda insatser för att förhindra att kvinnor slås ut från arbetslivet på grund av arbetsmiljörelaterade problem (A2011/2209/ARM). Uppdraget ska slutrapporteras i mars 2015.

Försäkringskassan har i regleringsbrevet avseende 2013 fått i uppdrag att bl.a. ge föräldrar goda kunskaper om föräldraförsäkringens regelverk och därmed skapa förutsättningar för valfrihet, ett jämställt föräldraskap och makt över livssituationen (S2012/8858/SAM). Försäkringskassan fick i november 2012 i uppdrag att genomföra en undersökning riktad till föräldrar om deras överväganden kring föräldraledighet och föräldrapenning (S2012/7630/FST, delvis). Uppdraget ska slutrapporteras i december 2013. Vidare redovisade Försäkringskassan i februari

2013 ett regeringsuppdrag om att utveckla en webbaserad tjänst där föräldrar kan planera och beräkna de ekonomiska effekterna av hur de fördelar sin föräldraledighet (S2012/6305/FST, delvis). Slutrapporten visar bl.a. att webbtjänsten Kassakollen vidareutvecklats på olika språk och även anpassats för den mobila kanalen.

Jämställdhet i skolan och högskolan

Med utgångspunkt i de erfarenheter som Delegationen för jämställdhet i skolan (U2008:08) redovisade i sitt betänkande Flickor, pojkar, individer – om betydelsen av jämställdhet för kunskap och utveckling i skolan (SOU 2010:99) fick Statens skolverk i december 2011 i uppdrag att genomföra ytterligare insatser för jämställdhet inom skolväsendet (U2011/7067/S). Uppdraget genomförs under perioden 2012–2014.

I mars 2012 beslutade regeringen om nya rekryteringsmål för professorer vid universitet och högskolor (U2012/2067–2100/UH). Lärosätena har getts specifika mål för en minsta andel nyrekryterade professorer som ska vara kvinnor under perioden 2012–2015. Beräkningen av rekryteringsunderlaget bygger på antalet lektorer och forskarassistenter fördelat efter forskningsämne. Eftersom detta är en åtgärd som ska stimulera rekryteringen, har inget lärosäte getts mål för perioden 2012–2015 som är lägre än mål eller utfall för perioden 2005–2008. Högskoleverket fick i uppdrag av regeringen för 2012 att lämna förslag på hur rekryteringsmålen kan utvecklas och bli mer effektiva och ändamålsenliga (U/2011/7258/SAM, delvis). Uppdraget redovisades i maj 2012. Ett förslag till en ny modell för rekryteringsmål för en jämnare könsfördelning bland professorer (U2012/2998/UH) har sänts ut på remiss till lärosätena.

I juli 2012 gav regeringen Centrala studie-stödsnämnden i uppdrag att genomföra en studie om skillnader mellan studerande kvinnors och mäns hälsosituation (U2012/3881/JÄM). Syftet med uppdraget var att samla in grundläggande information för att på både kort och lång sikt kunna genomföra analyser av de studerandes studiesociala och studieekonomiska situation och hur denna förändras över tid. Uppdraget redovisades i mars 2013 och rapporten visar att kvinnor och män anger olika typer av hälso-besvär men även att kvinnor och män upplever sin hälsosituation olika (U2013/2120/JÄM). Av rapporten framgår att stress är ett vanligt hälso-problem för såväl kvinnor som män.

Jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet

Statistiska centralbyrån (SCB) har på regeringens uppdrag genomfört en ny tidsanvändningsundersökning (IJ2008/2170/JÄM). Undersökningen ger viktig kunskap för arbetet med målet om en jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet. I juli 2012 presenterades undersökningens resultat i rapporten *Nu för tiden, SCB, Levnadsförhållanden rapport 123*. Den övergripande trenden sedan 1990-talet är enligt rapporten att kvinnor lägger allt mindre tid på hemarbete och mer tid på förvärvsarbete medan det omvända förhållandet gäller för män. En genomsnittlig vardag förvärvsarbetar män dock fortfarande ungefär 90 minuter mer än vad kvinnor gör. Kvinnor arbetar fortfarande mer obetalt än män, men jämfört med början av 1990-talet har kvinnor i åldersgruppen 20–64 år minskat sitt obetalda arbete med i genomsnitt en timme per dygn. För småbarnsmammor är minskningen ungefär 90 minuter. Det är främst kvinnors förändrade beteende som har bidragit till utjämningen. Totalt arbetar kvinnor i dag i genomsnitt 4 timmar per dag med obetalt hemarbete. Trots att männen har ökat sin andel obetalt hemarbete arbetar de i genomsnitt 45 minuter mindre per dag än kvinnor.

Regeringen har därefter gett SCB i uppdrag att initiera utveckling av nya insamlingsmetoder som kan skapa bättre förutsättningar för genomförandet av framtida undersökningar (U2012/5006/JÄM). I uppdraget ingår även att förvalta insamlad tidsanvändningsdata, att sprida information och kunskap om tidsanvändningsundersökningen samt att bistå användare av statistiken.

Mäns våld mot kvinnor ska upphöra

Att bekämpa mäns våld mot kvinnor, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck, våld i samkönade relationer samt prostitution och människohandel för sexuella ändamål har hög prioritet i regeringens jämställdhetsarbete. Den ambitiösa satsning som påbörjades under föregående mandatperiod fortsätter. Nuvarande insatser tar avstamp i de tre handlingsplanerna Handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer (skr. 2007/08:39), Hand-

lingsplan mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål (skr. 2007/08:167) samt Handlingsplan för att förebygga och förhindra att unga blir gifta mot sin vilja (skr. 2009/10:229). Dessutom satsar regeringen särskilt på arbete med att förebygga och motverka sexuellt våld och andra sexuella övergrepp samt att ge barn som bevittnar våld ökad uppmärksamhet. För att säkerställa långsiktighet i arbetet har fleråriga uppdrag lämnats till flera myndigheter. Denna satsning har pågått under perioden 2011–2013 och fortsätter 2014.

Utbildningsinsatser

En stor andel av de insatser som regeringen har initierat för att bekämpa mäns våld mot kvinnor har varit utbildningsinsatser. För att kunna bedöma om dessa har bidragit till att skapa långsiktiga förutsättningar för ett förbättrat arbete har Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK) vid Uppsala universitet haft i uppdrag (U2011/5671/JÄM) att följa upp och utvärdera utbildningsinsatser som har genomförts inom ramen för regeringens handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer (skr. 2007/08:39). Uppdraget har även omfattat regeringens handlingsplan för att förebygga och förhindra att unga blir gifta mot sin vilja (skr. 2009/10:229). NCK konstaterar i sin slutrapport 2013 (U2013/3209/JÄM) att de utbildningsuppdrag som genomförts inom ramen för regeringens handlingsplaner är ett viktigt steg framåt i arbetet med att motverka mäns våld mot kvinnor samt att utbildningsuppdragen har bidragit till att öka kompetensen inom myndigheter och hos enskilda medarbetare. NCK konstaterar dock att en bättre koordinering mellan departement och myndigheter hade sannolikt gett ett bättre genomslag samt att få utbildningar har utvärderats.

Förebyggande arbete

Regeringen har gett Ungdomsstyrelsen i uppdrag att ta fram kunskapsstöd inriktat på attityder och värderingar i syfte att bekämpa mäns våld mot kvinnor, bl.a. genom att förebygga pojkars och unga mäns utsatthet för och användning av våld (U2011/2232/UC). I myndighetens delrapport *Unga och våld* (Ungdomsstyrelsen 2013:1) redovisas bl.a. att det finns ett samband mellan attityder till jämställdhet och våldsutövning, både bland flickor och pojkar, och att det är vanligare att unga homo- och bisexuella än

heterosexuella unga utsätts för våld. Risken för att utöva en våldsam eller kränkande handling är enligt rapporten högre bland dem med mer traditionella värderingar kring maskulinitet och femininitet. I studien lyfts även fram att det våldsförebyggande arbetet har stora utmaningar och dessutom ofta saknar ett genusperspektiv som behövs för att kunna adressera de viktiga frågorna som rör identitet, värderingar, normer och beteenden. För att utveckla det förebyggande arbetet krävs därför bl.a. kunskap om våldets mekanismer, vilka faktorer som påverkar en individs förhållningssätt till våld och i vilka situationer som våld uppstår.

Skydd och stöd

Socialstyrelsen presenterade 2013 en kartläggning av skyddade boenden för hotade personer i Sverige. Kartläggningen ingår som en del i regeringsuppdraget att ta fram en samlad analys av insatsen skyddat boende för hotade personer samt vägledande material för berörda målgrupper (S2011/8989/FST). Rapporten är den första samlade översikten av omfattning och kvalitet på skyddade boenden i Sverige. Kartläggningen visar att det under 2011 var drygt 4 000 vuxna och 2 700 medföljande barn som tillbringade minst en natt på ett skyddat boende. De flesta vuxna var kvinnor, men även 70 män sökte skydd. I hälften av landets kommuner finns det minst ett skyddat boende. De flesta drivs i ideell regi, men även kommunala och privata boenden förekommer. Av rapporten framgår att företrädare för samtliga boenden har uppgett att de erbjuder någon typ av stödinsats utöver själva boendet, t.ex. praktiskt stöd och stöd vid myndighetskontakter.

Boverket har under 2013 slutrapporterat uppdraget *Att stärka tryggheten i stads- och tätortsmiljöer ur ett jämställdhetsperspektiv* (S2011/6087/PBB). Enligt rapporten har stödet lett till att flera verksamheter har arbetat med trygghet ur ett jämställdhetsperspektiv i större utsträckning än tidigare, trygghets- och jämställdhetsfrågorna lyfts på agendan inom verksamheter som arbetar med samhällsplanering och bebyggelseutveckling samt verksamheterna fått ökad kunskap om trygghet och jämställdhet.

Hedersrelaterat våld och förtryck

Länsstyrelsen i Östergötlands län har del- och slutrapporterat uppdraget att motverka hedersrelaterat våld och förtryck (U2011/7068/UC). Länsstyrelsen har bl.a. haft i uppdrag av rege-

ringen att sammanställa redovisningar från alla länsstyrelsernas arbete med att fördela medel till stöd för arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck. Av sammanställningen framgår att kännedom och medvetenhet om hedersrelaterat våld och förtryck har ökat i och med regeringens uppdrag och att fokus flyttats från allmän kunskap till konkreta åtgärder (Länsstyrelsen i Östergötlands län 2012:22). Det framgår också att det finns en utökad samverkan, att målgruppen har fått kunskap om sina rättigheter och vet var de kan vända sig samt att det finns en ökad beredskap i att hjälpa utsatta. Samtidigt föder detta ett behov av ökad och fördjupad kunskap. Framgångsfaktorer för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck har bl.a. varit förankring på politisk nivå samt lednings- och chefsnivå i myndigheter och kommuner. Vidare har bildandet av tvärprofessionella kompetens- och resursteam samt riktade spetskompetensutbildningar och fokus på rättighetsperspektivet varit framgångsrika. Hinder och svårigheter har bl.a. varit brist på hållbara och långsiktiga strukturer för primär- och sekundärprevention, fortsatt beroende av enskilda personers kompetens för olika insatser samt avsaknad av tillit mellan berörda aktörer och målgruppen. I delrapporten från uppdraget att utveckla och sprida vägledningen *Väga göra skillnad* för stöd och rehabilitering av unga som placerats i familjehem eller liknande på grund av att de riskerar att bli gifta mot sin vilja eller utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck konstaterar länsstyrelsen att det fortfarande finns brist på grundläggande kunskaper på lokal nivå trots tio års arbete med frågan i Sverige (Länsstyrelsen i Östergötlands län 2012:24). Länsstyrelsen i Östergötlands län har vidare slutrapporterat uppdraget *Det handlar om kärlek* om barn och ungas rättigheter (Länsstyrelsen i Östergötlands län 2013:8). Av rapporten framgår att barn och ungas kännedom om såväl hedersrelaterat våld och förtryck som konventionen om barnets rättigheter och var de själva kan vända sig om de blir utsatta för våld, hot eller andra brott har ökat i och med arbetet.

Samordning av lokala insatser

Länsstyrelserna har återrapporterat regeringens uppdrag (Fi2010/5567 m.fl.) att stödja samordningen i länet av insatser som syftar till att motverka mäns våld mot kvinnor, att barn bevittnar våld, hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel för sexu-

ella ändamål. Liksom förra året märks det att detta är prioriterade områden för länsstyrelserna. Länsstyrelserna arbetar strategiskt och bedömer resultatet av utförda insatser.

Prostitution och människohandel

Länsstyrelsen i Stockholms län har ett flerårigt uppdrag som bl.a. omfattar nationell samordning av arbetet som bedrivs av myndigheter mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål (Fi2010/5567 m.fl.). Uppdraget har bidragit till att samverkan mellan myndigheter, frivilligorganisationer och andra aktörer på området har utvecklats och stärkts. Under våren 2013 beslutade regeringen om att utvidga mandatet för Länsstyrelsen i Stockholms län till att omfatta samtliga former av människohandel (Ju2013/1492/PO).

Svenska institutet (SI) har arbetat för att sprida information om Sveriges arbete med att motverka efterfrågan på köp av sexuella tjänster för att förebygga och bekämpa prostitution och människohandel för sexuella ändamål (U2011/7064/JÄM). SI har bl.a. anordnat konferenser och s.k. workshops för utländska nyckelaktörer, vilket har bidragit till ökad kunskap om och intresse för arbetet i Sverige. Myndighetens arbete har skapat förutsättningar för samverkan och informationsutbyte mellan yrkesgrupper som arbetar med dessa frågor i Europa.

För att motverka människohandel stödjer regeringen också Östersjöstaternas råds Aktionsgrupp mot människohandel. Aktionsgruppens arbete har bidragit till ökat samarbete mot människohandel i Östersjöregionen.

Jämställdhetsintegrering

Jämställdhetsintegrering är regeringens huvudsakliga strategi för att uppnå de jämställdhetspolitiska målen. Jämställdhetsintegrering innebär att all verksamhet ska bedrivas med utgångspunkt från kunskap om kvinnors och mäns villkor och behov. De som vanligen ansvarar för beslutsprocessen ansvarar också för att processen genomsyras av ett jämställdhetsperspektiv.

Ett omfattande utvecklingsarbete bedrivs inom Regeringskansliet utifrån en strategi för arbetet med jämställdhetsintegrering (U2012/1388/JÄM). Strategin omfattar alla beslutsprocesser, men den pekar även ut ett antal centrala och särskilt

prioriterade processer. Strategin syftar till att ge regeringen bästa möjliga förutsättningar för att jämställdhet ska genomsyra regeringens politik. Regeringen gav Statistiska centralbyrån (SCB) i uppdrag att genomföra en kvantitativ uppföljning av *Strategi för arbetet med jämställdhetsintegrering i Regeringskansliet* avseende år 2012 (U2012/7278/JÄM). Resultatet visar bl.a. att 42 procent av tabellerna och diagrammen i budgetpropositionen för 2013 är presenterade, kommenterade och analyserade efter kön (U2013/3368/JÄM).

Programmet Hållbar Jämställdhet som bedrivs av Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) har fått fortsatt stöd av regeringen för att stödja utvecklingsarbetet med jämställdhetsintegrering i kommuner och landsting (IJ2010/941/JÄM). Programmets lägesrapport för 2012 visar att många kommuner och landsting kan se effekter av de åtgärder som har genomförts. Som ett resultat av att flera kommuner och landsting integrerat jämställdhetsaspekter i styr- och ledningssystem har en mer jämställd kommunal service uppnåtts, vilket också lett till positiva effekter för medborgarna. Det handlar exempelvis om en mer jämställd fördelning av kommunens resurser, ett likvärdigt bemötande av kvinnor och män, lika inflytande och delaktighet för kvinnor och män samt mindre könsbundna val. Samtidigt framgår av SKL:s rapport att det största hindret för att utvecklingsarbetena ska få långsiktiga effekter för medborgarna är svårigheter att mäta och följa upp arbetet samt att det tar tid innan nya rutiner får fäste i verksamheterna.

Statligt stöd till jämställdhetsprojekt

Organisationer och verksamheter som bedriver projekt som syftar till att främja jämställdhet kan ansöka om projektbidrag hos Ungdomsstyrelsen. Bidrag kan lämnas enligt förordningen (2006:390) om statsbidrag till jämställdhetsprojekt för projekt vars syfte är att främja jämställdhet mellan kvinnor och män. Under 2012 fördelade myndigheten bidrag på 7 miljoner kronor till 17 projekt. De projekt som beviljades bidrag var i huvudsak kopplade till delmålen om makt och inflytande, ekonomisk jämställdhet och mäns våld mot kvinnor. Exempelvis inom delmålet makt och inflytande beviljades UN Women Sverige medel för ett projekt i sam-

arbete med Fredrika Bremerförbundet. Projektet Vilken kunskap har offentlig förvaltning om FN:s kvinnokonvention? genomfördes under 2012. Projektet lyfte fram kvinnokonventionens betydelse på regional och lokal nivå genom en undersökning, rapportering och spridning av resultaten. En effekt är att en majoritet av deltagarna på spridningsseminarierna uppgav att de vill arbeta för att lyfta fram kvinnokonventionens betydelse inom sina respektive verksamheter. Projektet kartlade och upprättade också kontaktlistor med mer än 1 000 namn på personer som har ansvar för eller arbetar med jämställdhet, mänskliga rättigheter och mot hot och våld i nära relationer.

Internationellt samarbete

Regeringen tar aktivt del i jämställdhetspolitiskt samarbete inom EU, i Nordiska ministerrådet samt i FN. I Nordiska ministerrådet prioriterar Sverige under sitt ordförandeskap bl.a. jämställdhet på arbetsmarknaden och inom utbildningsområdet. En ny studie om ekonomiska effekter av deltidsarbete på individ och samhällsnivå presenterades på en konferens under hösten 2012. På utbildningsområdet har en konferens anordnats om jämställdhet i förskolor och skolor med utgångspunkt i en studie av situationen i Norden.

I EU deltar Sverige aktivt i kommissionens högnivågrupp för jämställdhet och i den rådgivande kommittén. Sverige har också under sex år ingått i styrelsen och verkställande utskottet för europeiska jämställdhetsinstitutet EIGE med säte i Vilnius. Styrelseförordnandet upphör 2013.

Vid FN:s kvinnokommissions årliga möte i mars 2013 deltog Sverige med en delegation ledd av jämställdhetsministern. Kvinnokommissionen följer sedvanligt upp genomförandet av FN:s konvention om eliminering av all slags diskriminering av kvinnor och slutdokumentet och handlingsplattformen från fjärde världskonferensen om kvinnor i Peking 1995. Plattformen upptar tolv kritiska områden som rör kvinnors villkor och som FN-systemet och dess medlemsstater bör arbeta aktivt för att påskynda utvecklingen av. Mötet avslutades med antagande av progressiva slutsatser om förebyggande av våld mot kvinnor.

5.4.3 Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att den särskilda jämställdhetssatsningen under föregående och innevarande mandatperioder sammantaget har bidragit till såväl målen för jämställdhetspolitiken som till utveckling av verksamheter, organisationer, kunskaper och metoder samt stärkt jämställdhet som kunskaps- och politikområde. Grunden har också lagts för att bättre kunna mäta och följa upp utvecklingen av jämställdhet i samhället. Arbetet med att göra jämställdhetsstatistiken mer tillgänglig för användarna och att utforma ett uppföljningssystem med indikatorer för jämställdhetspolitiken har påbörjats. Jämställdhetssatsningen har också inneburit möjligheter att pröva nya arbetsmetoder och samverkansformer. Regeringens bedömning är att kvinnor och män nu möter en mer jämställd offentlig service än om satsningen inte hade genomförts. Dessa erfarenheter ligger till grund för inriktning och utformning av fortsatta insatser. Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK) vid Uppsala universitet har bl.a. utvärderat de utbildningsinsatser som ett antal myndigheter har genomfört inom ramen för regeringens insatser för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor. I rapporten konstateras att utbildningssatsningarna har bidragit till ökad kompetens och att dessa sammantaget har haft en positiv effekt på verksamhetsutvecklingen (U2011/5671/JÄM). Socialstyrelsen har på uppdrag av regeringen genomfört en kartläggning av omfattning och kvalitet vid skyddade boenden i Sverige (S2011/8989/FST). Resultatet av kartläggningen som gjorts ger värdefull kunskap för det fortsatta arbetet med stöd till våldsutsatta kvinnor och deras barn.

Statistiska centralbyrån (SCB) genomför en årlig uppföljning av Regeringskansliets arbete med jämställdhetsintegrering. Uppföljningen av budgetpropositionen för 2013 visade att endast 42 procent av tabeller och diagram presenterats, kommenterats och analyserats efter kön. Regeringen bedömer att resultatet måste förbättras och intensifierar därför arbetet med jämställdhetsintegrering inom Regeringskansliet.

Regeringen fortsätter att utveckla arbetet med jämställdhetsintegrering på lokal, regional och central nivå. Regeringens bedömning, utifrån Sveriges Kommuner och Landstings *Rapport för verksamhetsåret 2012*, är att programmet Hållbar jämställdhet som bedrivs av Sveriges Kommuner

och Landsting sedan 2008 har bidragit till en mer jämställd kommunal service. Viktiga framgångsfaktorer för detta har varit långsiktighet, tydligt politiskt ägarskap, fokus på konkreta resultat i verksamheterna samt en bra stödstruktur och erfarenhetsutbyte kommuner och landsting emellan.

Regeringens bedömning är att myndigheters arbete med jämställdhetsintegrering varierar i omfattning och ambitionsnivå. Statistiska centralbyrån konstaterar i sin uppföljning att endast 37 procent av myndigheternas instruktioner och 42 procent av regleringsbrev för 2012 hade någon form av skrivning om jämställdhet.

Frivilligorganisationernas engagemang och arbete är en viktig förutsättning för att utveckla jämställdhetspolitiken och stimulera den politiska debatten.

5.5 Politikens inriktning

Jämställdhet mellan kvinnor och män handlar om att riva hinder, vidga möjligheter och förändra de normer och beteenden som begränsar människors utveckling. Varje flicka och pojke eller varje kvinna och man ska ges förutsättningar att utvecklas utan att hindras av fördomar och stereotypa föreställningar.

I regeringens skrivelse (skr. 2011/12:174, bet. 2012/13:AU10, rskr. 2012/13:260) Slutredovisning av regeringens särskilda jämställdhetssatsning 2007–2010 görs bedömningen att satsningen har bidragit till att skynda på utvecklingen mot ökad jämställdhet och förbättringar inom samtliga jämställdhetspolitiska målområden. Regeringen fortsätter reformarbetet för att påskynda utvecklingen inom områden som är strategiskt viktiga för att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv.

I regeringens skrivelse (skr. 2011/12:3, bet. 2011/12:AU6, rskr. 2011/12:149) redogörs för jämställdhetspolitikens inriktning för perioden 2011–2014. Arbetet med att bekämpa mäns våld mot kvinnor, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer, kommer fortsatt att ha hög prioritet. Jämställdhet i arbetslivet och näringslivet samt kvinnors och mäns rätt till utbildning på lika villkor är andra viktiga områden som kräver fortsatta insatser.

Mot bakgrund av de erfarenheter som har gjorts inom ramen för regeringens jämställdhets-satsning är det en central uppgift att skapa långsiktighet och säkerställa hållbarheten i de åtgärder som har genomförts. Jämställdhets-satsningen har möjliggjort ett fortsatt ambitiöst utvecklingsarbete, bl.a. i fråga om jämställdhets-integrering och jämställdhetsstatistiken. Genom att jämställdhetspolitiken tillförts stora resurser även under denna mandatperiod har således ett fortsatt ambitiöst utvecklingsarbete kunnat bedrivas inom prioriterade områden. Regeringen bedömer emellertid att bidraget till organisationer som arbetar med att motverka mäns våld mot kvinnor behöver förstärkas och föreslår att till den redan tidigare beräknade förstärkningen med 10 miljoner kronor 2014 tillföra ytterligare 13,4 miljoner kronor och beräknar 23,3 miljoner kronor permanent från 2015. Vidare avser regeringen att under 2014 stödja arbetet med jämställdhetsintegrering i arton statliga myndigheter. Under 2014 fortsätter också fördelningen av medel för forskning som bedöms bidra till utveckling och framsteg för praktiskt jämställdhetsarbete.

Regeringen har gett en särskild utredare i uppdrag att kartlägga och analysera frågor som rör män och jämställdhet (dir. 2012:97). Det är regeringens bedömning att en fördjupad analys av frågor som rör män och jämställdhet kan utgöra ett viktigt kunskapsunderlag i arbetet med att utveckla jämställdhetspolitiken.

Regeringen beviljade i november 2012 Sveriges Kvinnolobby ett bidrag på totalt 10 miljoner kronor för genomförandet av konferensen Nordiskt Forum Malmö 2014 – new actions on women's rights (U2012/5557/JÅM). Konferensen har flera syften. Ett är att stärka arbetet för att förverkliga FN:s konvention om avskaffande av all diskriminering av kvinnor och genomförandet av pekingplattformen. Konferensen riktar sig till en bred målgrupp som t.ex. kvinnoorganisationer, politiker, myndigheter och andra berörda organisationer.

Regeringens jämställdhetspolitik ligger väl i linje med Europeiska kommissionens strategi för jämställdhet 2010–2015. Europeiska jämställdhetsinstitutet EIGE har, på uppdrag av Europeiska kommissionen, utarbetat Gender Equality Index. I indexet bedöms kvinnors och mäns villkor i medlemsländerna utifrån kategorier som arbete, pengar, kunskap, tid, makt och hälsa. I indexet innebär siffran 100 att ett land är jäm-

ställt. Sverige har det bästa resultatet med 74,3 följt av Danmark och Finland. Genomsnittet i EU ligger på 54.

Ett uppföljningssystem för jämställdhetspolitiken

I budgetpropositionen för 2010 (prop. 2009/10:1, utg.omr. 13) aviserade regeringen att ta fram indikatorer för att möjliggöra en uppföljning av målen och utvecklingen inom jämställdhetspolitiken. Syftet var att bidra till ökad kunskap inom politikområdet för att därmed kunna säkerställa träffsäkra insatser.

Statistiska centralbyrån (SCB) fick under 2010 i uppdrag av regeringen att utveckla jämställdhetsstatistiken och indikatorer kopplade till de fyra jämställdhetspolitiska delmålen (IJ2010/2217/JÅM). Uppdraget slutredovisades i december 2010 (U2011/40/JÅM).

Ett förslag till uppföljningssystem för jämställdhetspolitiken med utgångspunkt i SCB:s indikatorer har utarbetats inom Regeringskansliet. Resultatet av arbetet har redovisats i departementspromemorian Ett uppföljningssystem för jämställdhetspolitiken (Ds 2013:37). Departementspromemorian har remissbehandlats. En sammanfattning av remissinstansernas synpunkter finns tillgänglig i Utbildningsdepartementet (U/3818/JÅM).

Sedan lång tid tillbaka redovisas jämställdhetspolitikens resultat i budgetpropositionen, och det vidtas åtgärder för att utveckla förutsättningar och höja kvaliteten i resultatredovisningen. Regeringen bedömer att uppföljningen av indikatorerna bidrar till att utveckla resultatredovisningen och anser att uppföljningar av jämställdhetspolitiken bör göras årligen i budgetpropositionen utifrån ett visst antal indikatorer. Vidare bör fördjupade uppföljningar av hela jämställdhetspolitiken och dess mål genomföras återkommande med ett tidsintervall av 4–6 år.

Regeringen bedömer att de indikatorer som ska följas upp i budgetpropositionen i huvudsak bör omfatta dem som föreslås i ovannämnda departementspromemoria Ett uppföljningssystem för jämställdhetspolitiken. Med anledning av SCB:s remissvar anser dock regeringen att den föreslagna indikatorn Sysselsatta som arbetar deltid av orsak som vård av barn och vård av vuxen anhörig/släkting (indikator 3.8 i Ds 2013:37, bil. 3) bör bytas ut mot indikator Orsak till deltidsarbete för personer i åldern 20–64 år

(indikator 2.23 i Ds 2013:37, bil. 2). Den sistnämnda indikatorn ger en bredare bild av orsakerna till deltidsarbetet och bör användas för att bedöma måluppfyllelsen både avseende jämställdhetspolitikens delmål 2 respektive 3. Vidare anser regeringen att indikatorn Individuell disponibel inkomst efter hushållstyp och antal barn (indikator 2.2b i Ds 2013:37, bil 3) bör omfatta kvinnor och män i åldern 20–64 år.

Dessa indikatorer kommer att börja användas från och med budgetpropositionen för 2015.

Jämställdhetsintegrering

För att uppnå varaktiga resultat och skapa förutsättningar för ett brett genomslag av de jämställdhetspolitiska målen måste arbetet med jämställdhetsintegrering bedrivas systematiskt som en del av ordinarie verksamhet och av de aktörer som normalt deltar i beslutsfattandet. Alla nivåer i den offentliga sektorn är viktiga i detta arbete. Ett jämställdhetsperspektiv ska genomsyra verksamheten i Regeringskansliet. Statliga myndigheters verksamhet och kommuner och landsting ska bidra till att jämställdhetspolitiken genomförs.

Arbetet för att stärka och utveckla jämställdhetsintegrering på alla nivåer i offentlig sektor fortgår i enlighet med den plattform för jämställdhetsintegrering som regeringen aviserade i skrivelsen Jämställdhetspolitikens inriktning 2011–2014 (skr. 2011/12:3, bet. 2011/12:AU6, rskr. 2011/12:149). I Regeringskansliets arbete ska analyser av kvinnors och mäns, flickors och pojkars, situation och villkor ingå i beslutsunderlagen. Konsekvenser av förslag ska vidare analyseras med hänsyn till jämställdhet mellan kvinnor och män. Regeringen beslutade 2012 om en ny strategi för jämställdhetsintegrering i Regeringskansliet (U2012/1388/JÄM). Strategin, som gäller till och med 2015, ska stödja arbetet för att insatser som genomförs på andra politikområden utifrån följande fem riktlinjer.

I propositioner och skrivelser där statistik som avser individer redovisas ska statistiken genomgående presenteras, kommenteras och analyseras efter kön, om det inte finns särskilda skäl mot detta.

I propositioner ska konsekvenser av förslag redovisas för kvinnor respektive män. Vidare ska en analys göras av hur förslagen påverkar genomförandet av jämställdhetspolitiken. Detta

gäller även förslag i departementspromemorior i departementsserien.

Ett jämställdhetsperspektiv ska på ett tydligt sätt integreras i myndighetsstyrningen så att verksamheten bidrar till att jämställdhetspolitiken genomförs.

I kommittédirektiv ska det, om en jämställdhetsinventering inte visar att så är uppenbart irrelevant, anges hur ett jämställdhetsperspektiv bör anläggas i utredningen.

Vid handläggning av ett EU-ärende där beslut ska fattas av EU:s ministerråd ska en jämställdhetsanalys göras, om det inte är uppenbart irrelevant för sakfrågan.

SCB genomför en årlig uppföljning av arbetet inom Regeringskansliet när det gäller riktlinjerna 1–4.

Jämställdhetsintegrering i statliga myndigheter

För att stärka arbetet med jämställdhetsintegrering i statliga myndigheter har regeringen genom ett uppdrag till 18 myndigheter startat ett utvecklingsprogram (U2013/377/JÄM). Syftet med programmet är att myndigheterna ska fungera som piloter och utgöra goda exempel på hur jämställdhetsintegrering av kärnprocesser i myndigheter kan bidra till måluppfyllelse av de jämställdhetspolitiska målen. Deltagande myndigheter ska under 2013 ta fram en plan för ett utvecklingsarbete som ska genomföras på myndigheten under 2014. Göteborgs universitet har fått i uppdrag att stödja myndigheternas planering och genomförande samt att sprida lärande exempel till fler myndigheter via webbplatsen Jämställ.nu.

Jämställdhetsintegrering i länen

För att stärka arbetet med jämställdhetsintegrering i länen genomförs under 2013 och 2014 en utvecklingsåtgärd med aktiviteter för samordning, stöd och kompetensutveckling för länsstyrelserna. Regeringen har uppdragit åt Länsstyrelsen i Gotlands län att samordna satsningen (U2013/2724/JÄM).

En jämn fördelning av makt och inflytande

Regeringens mål när det gäller en jämn fördelning av makt och inflytande innebär att kvinnor och män ska ha samma rätt och möjlighet att vara aktiva samhällsmedborgare och att forma villkoren för beslutsfattandet. Det gäller

både formella politiska rättigheter och fördelningen av den makt som ligger utanför det som vanligen räknas till det demokratiska styrelseskicket. Män innehar i större utsträckning än kvinnor chefspositioner och dominerar också i börsbolag och ledningsgrupper. Regeringen anser att det är angeläget att åstadkomma en jämnare könsfördelning både i styrelser och på ledande befattningar. Sedan den 1 januari 2010 kräver Svensk kod för bolagsstyrning att en jämn könsfördelning ska eftersträvas i de börsnoterade bolagens styrelser. Staten har genom att ta sitt ägaransvar åstadkommit en jämn könsfördelning i de statliga helägda företagen. Det bör också andra ägare kunna åstadkomma. För att öka andelen kvinnor på ledande positioner arbetar regeringen aktivt med att föra en konstruktiv dialog med näringslivet och med att understödja initiativ som hjälper till att bredda rekryteringsbasen för de bolag som behöver ta ytterligare steg för att efterleva Svensk kod för bolagsstyrning.

Under 2013 genomför Statistiska centralbyrån (SCB) på regeringens uppdrag en enkätundersökning bland cirka 1 000 företag (U2012/7228/JÄM). Syftet med undersökningen är att öka kunskapen om de bakomliggande faktorer, attityder och värderingar som kan styra utvecklingen i företagen. Resultatet av undersökningen kommer att ge värdefullt underlag för fortsatta överväganden om politiska insatser som kan stimulera företag att öka andelen kvinnor på ledande befattningar och i företagens styrelser.

På EU-nivå deltar Sverige i bl.a. förhandlingarna om ett direktiv om jämnare könsfördelning i börsbolagens styrelser. Förhandlingsarbetet drivs med beaktande av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna, och Sverige uppmuntrar särskilt frivilliga åtaganden från företagens sida.

Regeringen har också beslutat om fleråriga jämställdhetsinsatser som syftar till att stärka kvinnor som tillhör nationella minoriteter samt att stimulera samarbetet mellan de nationella minoriteterna i jämställdhets- och diskrimineringsfrågor (A2011/2968/DISK).

Ekonomisk jämställdhet

Jämställdhet på arbetsmarknaden

Att ha arbete och utbildning är grunden för kvinnors och mäns möjligheter att utvecklas och försörja sig.

Trots ett mångårigt arbete för att stärka förutsättningarna för jämställdhet råder det fortfarande olika villkor för kvinnor och män för att komma ut i, stanna kvar och utvecklas i arbetslivet samt att förena arbete och familj. Löneskillnader, ojämlika karriärmöjligheter, skillnader i sjukskrivningar och i användande av föräldrapenningdagar samt underrepresentation av kvinnor i ledande befattningar är till stor del uttryck för att kvinnors och mäns verkligheter i arbetslivet alltjämt skiljer sig åt.

För att komma till rätta med dessa brister krävs långsiktiga åtgärder. I skrivelsen Jämställdhetspolitikens inriktning 2011–2014 (skr. 2011/12:3, bet. 2011/12:AU6, rskr. 2011/12:149) redogör regeringen för kommande insatser för att komma till rätta med hinder för jämställda arbetsvillkor. Fortsatta prioriterade frågor är bl.a. lika lön för lika eller likvärdigt arbete, ofrivilligt deltidsarbete framförallt i den offentliga sektorn, kvinnors karriärmöjligheter och deltagande i beslutsfattande positioner. En faktor som påverkar de genomsnittliga förvärvsinkomsterna är att många kvinnor fortfarande tar ett större ansvar än män för det obetalda arbetet och har därmed mindre tid över för betalt arbete, vilket leder till lägre genomsnittliga pensioner för kvinnor.

En annan viktig fråga är att undersöka orsakerna till kvinnors högre sjukfrånvaro. En anledning till sjukfrånvaro är arbetsskador. Regeringen har därför gett Statens beredning för medicinsk utvärdering ett flerårigt uppdrag att bistå Försäkringskassan med kunskapsöversikter i frågor som rör arbetsskador (IJ2010/2268/JÄM).

Jämställdhet i skolan och högskolan

Jämställdhet i skolan är en av de centrala frågorna inom både jämställdhetspolitiken och utbildningspolitiken. Förskolan, skolan och högskolan har en viktig uppgift att bidra till flickors och pojkars samt kvinnors och mäns lika möjligheter att utvecklas kunskapsmässigt utifrån sina förmågor och intressen oberoende av könstillhörighet. Samhällets behov av att ta tillvara den bästa kompetensen gynnas av studerandes möjligheter att göra studieval utifrån sina preferenser och oberoende av stereotypa könsroller.

Regeringen gav i december 2011 och i juli 2012 Statens skolverk i uppdrag att genomföra insatser inom skolväsendet i syfte att främja jämställdhet i skolväsendet enligt skollagen (2010:800) under 2012–2014 (U2011/7067/S och U2012/3983/S). Flickor och unga kvinnor, pojkar och unga män, ska i förskola och skola ges möjlighet att pröva och utveckla sin förmåga och intressen oberoende av könstillhörighet. Satsningen ska bl.a. ge förskolechefer, rektorer, förskollärare, lärare och fritidspedagoger ökad kunskap om hur undervisningen, sociala relationer och de arbetsätt som används i lärandet kan påverka flickors och pojkars resultat. Varje elev ska ges förutsättningar att uppnå de nationella målen för utbildning oavsett kön eller bakgrund. Uppdraget ska slutredovisas senast den 1 mars 2015.

Regeringen gav i augusti 2013 Statens skolverk ett tilläggsuppdrag (U2013/5044/S) att under 2013 och 2014 genomföra en samlad insats i syfte att öka antalet och andelen män som arbetar som förskollärare och barnskötare i förskolan. Uppdraget ska redovisas årligen i myndighetens årsredovisning och slutredovisas senast den 1 mars 2015. Regeringen gav samtidigt Statens skolverk ett tilläggsuppdrag (U2013/5045/S) att komplettera informationskampanjen om lärar- och förskolläraryrkena och de nya lärar- och förskolläraryrkesutbildningarna så att den till viss del specifikt inriktas på att attrahera fler män till förskolläraryrket. Uppdraget ska redovisas i myndighetens årsredovisning för 2013.

Statens skolverk är också en av de myndigheter som fått i uppdrag i regleringsbrevet för 2013 att ta fram en plan för jämställdhetsintegrering som ska genomföras under 2014.

I november 2011 gav regeringen dåvarande Högskoleverket i uppdrag att göra en förstudie i syfte att kartlägga tillgängligt underlag samt vilket underlag som saknas för att följa upp anslagen till universitet och högskolor för forskning och forskarutbildning ur ett jämställdhetsperspektiv (U2011/6115/JÄM). I uppdraget ingick även att kartlägga och analysera vilka aspekter som i övrigt behöver beaktas för att följa upp anslagen ur ett jämställdhetsperspektiv. I december 2012 redovisade Högskoleverket uppdraget. Av rapporten framgår att det i dag inte finns något underlag för uppföljning av anslagen ur ett jämställdhetsperspektiv. I syfte att få ytterligare underlag i frågan avser rege-

ringen att genomföra en kartläggning vid ett fåtal lärosäten av fördelningen av anslaget till lärosätena för forskning och forskarutbildning mellan könen. Kartläggningen ska bygga på frivilligt deltagande.

Mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer

Att förebygga och motverka våld och andra former av övergrepp mot kvinnor har hög prioritet i regeringens jämställdhetsarbete. Mäns fysiska, sexuella och psykiska våld mot kvinnor är ett allvarligt hinder för jämställdhet och kvinnors fulla åtnjutande av mänskliga rättigheter. Regeringens ambitiösa satsning under föregående mandatperiod följs upp utifrån sex fokusområden:

- nationell mobilisering och samordning av arbetet,
- åtgärder mot sexuellt våld,
- stärkt förebyggande arbete samt skydd av och stöd till våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnar våld,
- förebyggande och bekämpande av hedersrelaterat våld och förtryck, inklusive äktenskap mot en parts vilja,
- förebyggande insatser riktade till män, och
- insatser mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål.

Nationell mobilisering och samordning

Det är viktigt att resultatet av utvecklingsinsatser integreras i myndigheters ordinarie verksamhet och att det finns en god samordning mellan myndigheter. I april 2012 utsåg regeringen en nationell samordnare mot våld i nära relationer med uppdrag att bl.a. stödja berörda myndigheter, kommuner, landsting och organisationer för att öka effektiviteten, kvaliteten och långsiktigheten i arbetet (se utg. omr. 4, avsnitt 2.4.1 och 2.4.2). Regeringen gav i september 2013 Rikspolisstyrelsen i uppdrag att genomföra en informationskampanj avseende brott i nära relationer (Ju2013/5789/PO). Uppdraget som är en förlängning av ett tidigare lämnat regeringsuppdrag (Ju2011/6520/PO) ska slutredovisas senast den 31 mars 2014.

Under perioden 2011–2014 intensifierar regeringen arbetet med att förebygga och bekämpa sexuellt våld och andra sexuella övergrepp. Sexuellt våld bidrar till ojämställdhet

mellan kvinnor och män i samhället i stort, inte bara i en nära relation. Utöver att skydda och bistå dem som utsätts måste samhället konfrontera de bakomliggande värderingar och attityder som bidrar till våldsutövandet. Satsningen innehåller bl.a. förebyggande arbete, insatser riktade till våldsutövare och insatser riktade till rättsväsendet.

Våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnar våld

Regeringen prioriterar också frågan om skydd och stöd till våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnar våld. I april 2012 beslutade regeringen att ge Socialstyrelsen i uppdrag att utveckla metoder för arbetet med personer som utövar våld mot närstående och som inte är föremål för insatser inom kriminalvården (S2012/3248/FST). Uppdraget syftar till att utveckla det förebyggande arbetet riktat till personer som utövar våld mot närstående. Uppdraget ska slutredovisas i februari 2014.

I juni 2012 lämnade utredningen Kvinnor som utsätts för våld efter att ha beviljats uppehållstillstånd i Sverige på grund av anknytning (U2011:02) sitt betänkande Kvinnor och barn i rättens gränsland (SOU 2012:45). I regleringsbrevet för 2013 har regeringen förtydligat att Migrationsverket, genom de svenska utlandsmyndigheterna, ska ge sökande av uppehållstillstånd på grund av anknytning tydlig information om reglerna med uppskjuten invandrarprövning och dess konsekvenser.

Delar av betänkandet Kvinnor och barn i rättens gränsland (SOU 2012:45) och som omfattas av direktivet (dir. 2011:44) har remitterats.

Stöd till kvinnojourer

I syfte att ytterligare stärka de ideella kvinnojourernas arbete föreslås en ökning av de medel som beviljas i enlighet med förordningen (2011:1062) om statsbidrag till vissa organisationer inom det sociala området. Regeringen föreslår att till den redan tidigare beslutade förstärkningen med 10 miljoner kronor 2014 tillföra ytterligare 13,4 miljoner kronor och regeringen beräknar 23,3 miljoner kronor permanent från 2015.

Hedersrelaterat våld och förtryck

Till följd av regeringens handlingsplan för att förebygga och förhindra att unga blir gifta mot sin vilja (skr. 2009/10:229) har ett uppdrag lämnats till Länsstyrelsen i Östergötlands län

(U2011/7068/UC). Uppdraget, som ska redovisas i februari 2015, innebär bl.a. att myndigheten ska ta fram information till unga och utbilda personalgrupper som möter unga. Uppdraget ska också uppmärksamma situationen för unga homosexuella, bisexuella och personer med könsöverskridande identitet eller uttryck. Vidare har regeringen gett Länsstyrelsen i Östergötlands län ett uppdrag (U2011/4322/JÄM) att ta fram och sprida en vägledning i fråga om stöd till och rehabilitering av personer som placeras i skyddat boende eller på annan institution på grund av att de riskerar att bli eller har blivit gifta mot sin vilja. Uppdraget ska slutredovisas i februari 2014.

Hot mot kvinnor på internet och sociala medier

Under den senaste tiden har frågor kring hot, trakasserier och kränkningar på internet uppmärksammas. Främlingsfientlighet, sexism och liknande former av intolerans som står i strid med principen om alla människors lika värde utgör ytterst en utmaning mot hela den värdegrund som bär upp demokrati. Som ett led i att mobilisera för att främja mänskliga rättigheter, demokrati och jämställdhet på internet har regeringen därför gett Statens medieråd i uppdrag att genomföra Europarådets kampanj No Hate Speech Movement i Sverige (A2013/2317/DISK). Regeringen har vidare uppdragit åt Ungdomsstyrelsen att under 2013 och 2014 genomföra insatser för att förebygga kränkningar, trakasserier och hot som riktas mot flickor och pojkar, unga kvinnor och unga män via internet och andra interaktiva medier (U2013/4492/UC). I uppdraget ingår att ta fram och sprida information till ungdomar och föräldrar om lagstiftning och vilka instanser som kan kontaktas vid sådana kränkningar och hot. Uppdraget ska redovisas i mars 2015.

Ett annat exempel utgörs av uppdraget till Ungdomsstyrelsen att bedriva utbildningsinsatser i syfte att höja kunskapsnivån bland personalgrupper som arbetar med ungdomar om hur man kan arbeta förebyggande för att förhindra att ungdomar blir utsatta för sexuell exploatering via internet och andra interaktiva medier (IJ2010/2268/JÄM). Uppdraget ska slutredovisas i februari 2014.

Prostitution och människohandel för sexuella ändamål

Arbetet med att bekämpa prostitution och människohandel för sexuella ändamål är fortsatt angeläget. Handlingsplanen mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål (skr. 2007/08:167) och dess insatser för ökat skydd och stöd till utsatta, stärkt förebyggande arbete, stärkt kvalitet och effektivitet i rättsväsendet, ökad nationell och internationell samverkan samt ökad kunskap ligger till grund för fortsatta insatser.

Länsstyrelsen i Stockholms län har fått ett flerårigt uppdrag (IJ2010/112/JÄM) att stödja nationell samordning av arbetet som bedrivs av myndigheter mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål och verka för stärkt samverkan mellan myndigheter, frivilligorganisationer och andra aktörer.

För att stärka internationellt erfarenhetsutbyte och samarbete mot människohandel stödjer regeringen fortsatt arbetet i Östersjöstaternas råds Aktionsgrupp mot människohandel. Aktionsgruppen är en samverkansmodell för informationsutbyte, kunskapsöverföring och genomförande av gemensamma projekt mot människohandel i Östersjöregionen.

5.6 Budgetförslag

5.6.1 3.1 Särskilda jämställdhetsåtgärder

Tabell 5.4 Anslagsutveckling 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder

Tusental kronor				
2012	Utfall	223 089	Anslags-sparande	22 149
2013	Anslag	239 239 ¹	Utgifts-prognos	235 957
2014	Förslag	252 639		
2015	Beräknat	57 539 ²		
2016	Beräknat	57 539 ³		
2017	Beräknat	57 539 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 57 539 tkr i 2014 års prisnivå.

³ Motsvarar 57 539 tkr i 2014 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 57 539 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för särskilda jämställdhetsåtgärder och för utgifter för statsbidrag för att stödja projekt och insatser som främjar jämställdhet mellan kvinnor och män. Anslaget får även användas för administrativa utgifter som är en förutsättning för genomförandet hos berörda myndigheter.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2014 för anslaget 3:1 *Särskilda jämställdhetsåtgärder* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 27 239 000 kronor 2015.

Skälen för regeringens förslag: Under mandatperioden satsas totalt 970 miljoner kronor på åtgärder inom jämställdhetsområdet. För att säkerställa ett effektivt resursutnyttjande krävs goda planeringsförutsättningar. Vidare behöver myndigheterna tillräckligt med tid för att förbereda genomförandet i sina verksamheter. Insatser som initieras under 2014 kan komma att medföra ekonomiska åtaganden under kommande budgetår. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2014 för anslaget 3:1 *Särskilda jämställdhetsåtgärder* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 27 239 000 kronor 2015.

Tabell 5.5 Beställningsbemyndigande för anslaget 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder

Tusental kronor

	Utfall 2012	Prognos 2013	Förslag 2014	Beräknat 2015
Ingående åtaganden	536 000	310 400	112 241	27 239
Nya åtaganden	13 639	41 080	27 239	
Infriade åtaganden	-239 239	-239 239	-112 241	-27 239
Utestående åtaganden	310 400	112 241	27 239	0
Erhållet/föreslaget bemyndigande	478 000	239 000	27 239	

Regeringens överväganden

Regeringen bedömer att fortsatta reformer är nödvändiga för att påskynda utvecklingsarbetet inom områden som är strategiskt viktiga för jämställdhetspolitiken. Fortsatta ekonomiska satsningar bör därför göras. Bidraget till organisationer som arbetar med att motverka våld mot kvinnor förstärks (se avsnitt 5.5). Regeringen föreslår att anslaget ökas med 13 400 000 kronor 2014 samt beräknar en ökning med 23 300 000 kronor årligen därefter. Regeringen föreslår att 252 639 000 kronor anvisas under anslaget 3:1 *Särskilda jämställdhetsåtgärder* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 57 539 000 kronor, 57 539 000 kronor respektive 57 539 000 kronor.

Tabell 5.6 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	239 239	239 239	239 239	239 239
<i>Förändring till följd av:</i>				
		-190 000	-190 000	-190 000
Beslut	13 400	23 300	23 300	23 300
Överföring till/från andra anslag		-15 000	-15 000	-15 000
Förslag/ beräknat anslag	252 639	57 539	57 539	57 539

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Bilaga 1

Könsfördelningen i statliga myndigheters styrelser och insynsråd m.m.

Bilaga 1

Könsfördelningen i statliga myndigheters styrelser och insynsråd m.m.

Innehållsförteckning

Könsfördelningen i statliga myndigheters styrelser och insynsråd.....	69
Målet är jämn könsfördelning.....	69
Statliga myndigheters styrelser och insynsråd 2012	76
Den udda platsen.....	76
Statliga myndigheters ordförande	76
Statliga myndigheters styrelser där regeringen endast utser en del av ledamöterna...	79

Tabellförteckning

- 1.1 Ordförande och ledamöter (exkl. personalföreträdare) i styrelser och insynsråd i statliga myndigheter m.m. där regeringen utser samtliga ledamöter fördelade på departement 2012 och 2011.....69
- 1.2 Ordförande och ledamöter (exkl. personalföreträdare) i styrelser och insynsråd i statliga myndigheter m.m. där regeringen utser samtliga ledamöter fördelade på centrala myndigheter 2012.....70
- 1.3 Ledamöter (exkl. personalföreträdare) i styrelser i centrala myndigheter m.m. där regeringen utser en del av ledamöterna fördelade på departement 2012.....77

Könsfördelningen i statliga myndigheters styrelser och insynsråd

Sedan 1988 har könsfördelningen i statliga myndighetsstyrelser på central och regional nivå redovisats årligen för att ge riksdagen möjlighet att följa utvecklingen. Eftersom många styrelser har omvandlats till insynsråd, redovisas de tillsammans med styrelserna. Bakgrunden är de mål för kvinnorepresentationen i statliga organ som riksdagen beslutade om med anledning av propositionen Jämställdhetspolitiken inför 90-talet (prop. 1987/88:105, bet. 1987/88:AU17, rskr. 1987/88:364). Det första etappmålet som angavs i propositionen om 30 procent kvinnor 1992 uppnåddes samma år och redovisades i 1992 års budgetproposition (1992/93:100, bilaga 12, s. 337 f.). Det andra delmålet om 40 procent kvinnor 1995 uppnåddes i de centrala styrelserna och redovisades i skrivelserna Jämställdhetspolitiken (skr. 1996/97:41, bilaga 2, bet. 1996/97:AU 8, rskr. 1996/97:155). Andelen kvinnor uppgick då till 42 procent. Slutmålet om 50 procent kvinnor bland ledamöterna i de statliga myndigheternas styrelser 1998 uppnåddes inte.

Målet är jämn könsfördelning

Andelen kvinnor bland ledamöterna i de centrala styrelserna har totalt sett utvecklats positivt. År 1988 hade styrelserna 28 procent kvinnor. Tio år senare, 1998, var andelen 44 procent. Årets redovisning avser styrelser och insynsråd och gäller förhållanden per den 31 december 2012. Då uppgick andelen kvinnor i de centrala myndigheternas styrelser och insynsråd till 48 procent och andelen män till 52 procent. Det är en minskning med en procentenhet jämfört med december 2011.

Även bland ordförandena har andelen kvinnor minskat från 43 procent 2011 till 41 procent 2012.

Andelen kvinnor och män i statliga kommittéer redovisas årligen i kommittéberättelsen.

Tabell 1.1 Ordförande och ledamöter (exkl. personalföreträdare) i styrelser och insynsråd i statliga myndigheter m.m. där regeringen utser samtliga ledamöter fördelade på departement 2012 och 2011

Antal, könsfördelning (%) och förändring (procentenheter)

DEP.	Ordförande								Ledamöter inkl. ordförande								
	Könsfördelning %								Könsfördelning %								
	Antal 2012		2012		2011		Förändring		Antal 2012		2012		2011		Förändring		
Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M		
SB	2	0	100	0	100	0	0	0	0	5	6	45	55	45	55	0	0
Ju	10	19	34	66	50	50	-16	16	120	137	47	53	52	48	-5	5	
UD	3	7	30	70	30	70	0	0	44	46	49	51	50	50	-1	1	
Fö	4	8	33	67	46	54	-13	13	37	42	47	53	41	59	6	-6	
S	25	26	49	51	52	48	-3	3	216	208	51	49	51	49	0	0	
Fi	8	16	33	67	30	70	3	-3	91	108	46	54	44	56	2	-2	
U	9	18	33	67	27	73	6	-6	219	239	48	52	49	51	-1	1	
L	3	2	60	40	44	56	16	-16	24	17	59	41	57	43	2	-2	
M	8	8	50	50	67	33	-17	17	68	71	49	51	48	52	1	-1	
N	10	16	38	62	38	62	0	0	86	109	44	56	45	55	-1	1	
Ku	7	11	39	61	44	56	-5	5	66	73	47	53	45	55	2	-2	
A	6	5	55	45	29	71	26	-26	72	67	52	48	47	53	5	-5	
Totalt	95	136	41	59	43	57	-2	2	1048	1123	48	52	49	51	-1	1	

Tabell 1.2 Ordförande och ledamöter (exkl. personalföreträdare) i styrelser och insynsråd i statliga myndigheter m.m. där regeringen utser samtliga ledamöter fördelade på centrala myndigheter 2012

Antal och könsfördelning (%)

CENTRALA MYNDIGHETER M.M.	Ordförande		Ledamöter inkl. ordförande			
	Antal		Antal		Könsfördelning (%)	
	Kv	M	Kv	M	Kv	M
Statsrådsberedningen						
Svenska institutet för europapolitiska studier; Sieps	1	–	4	3	57	43
Harpsundsnämnden	1	–	1	3	25	75
Justitiedepartementet						
Allmänna reklamationsnämnden	1	–	5	3	62	38
Brottsförebyggande rådets insynsråd	–	1	4	4	50	50
Brottsoffermyndighetens insynsråd	1	–	4	4	50	50
Datainspektionen	–	1	4	3	57	43
Domstolsverkets insynsråd	1	–	4	4	50	50
Ekobrottsmyndigheten	1	–	5	2	71	29
Fastighetsmäklarinspektionen	1	–	6	6	50	50
Fideikommissnämnden	–	1	2	4	33	67
Gentekniknämnden	1	–	8	9	47	53
Högsta domstolen	1	–	6	10	38	63
Högsta förvaltningsdomstolen	–	1	6	9	40	60
Konsumentverket	–	1	5	4	44	56
Kriminalvårdens insynsråd	–	1	4	5	44	56
Marknadsdomstolen	–	1	5	11	31	69
Migrationsverkets insynsråd	–	1	3	4	43	57
Migrationsverkets etiska råd	–	1	2	4	33	67
Notariénämnden	–	1	4	2	67	33
Nämnden vid Brottsoffermyndigheten	1	–	3	3	50	50
Rikspolisstyrelsen	–	1	3	5	38	62
Rikspolisstyrelsen: Tjänsteförslagsnämnden	–	1	6	4	60	40
Rikspolisstyrelsens etiska råd	1	–	4	2	67	33
Rättshjälpsnämnden	–	1	3	2	60	40
Rättsmedicinalverket	1	–	4	2	67	33
Säkerhets- och integritetsnämnden	–	1	4	6	40	60
Tillsynsnämnden i Revisorsnämnden	–	1	4	5	44	56
Valmyndigheten	–	1	4	4	50	50
Åklagarmyndigheten: Tjänsteförslagsnämnden	–	1	5	5	50	50
Åklagarmyndighetens insynsråd	–	1	3	6	33	67
Överklagandenämnden för nämndemannauppdrag	–	1	0	5	0	100
Utrikesdepartementet						
Myndigheten för utländska investeringar i Sverige (ISA)	–	1	3	4	43	57
Exportkreditnämnden	–	1	6	3	67	33
Folke Bernadotteakademin: Program- och verksamhetsrådet	–	1	2	3	40	60
Inspektionen för strategiska produkter: Exportkontrollrådet	–	1	6	7	46	54

CENTRALA MYNDIGHETER M.M.	Ordförande		Ledamöter inkl. ordförande			
	Antal		Antal		Könsfördelning (%)	
	Kv	M	Kv	M	Kv	M
Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete (SADEV)	1	–	4	4	50	50
Nordiska Afrikainstitutet: Program- och forskningsrådet	1	–	7	6	54	46
Sida (Styrelsen för internationellt utvecklingsarbete)	–	1	3	4	43	57
Sida: Forskningsrådet	–	1	4	5	44	56
Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll	–	1	5	5	50	50
Svenska institutet (SI)	1	–	4	5	44	56
Försvarsdepartementet						
Delegationen för folkrättslig granskning av vapenprojekt	1	–	3	5	38	62
Försvarets materielverk	–	1	3	2	60	40
Försvarsmaktens nämnd för kvalificerade skyddsidentiteter	–	1	2	2	50	50
Försvarsuppdragsnämnden	–	1	4	4	50	50
Granskningsnämnden för försvarsuppfinningar	–	1	4	3	57	43
Insynsrådet vid Försvarsmakten	–	1	3	4	43	57
Insynsrådet vid Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	1	–	5	5	50	50
Insynsrådet vid Totalförsvarets rekryteringsmyndighet	1	–	4	2	67	33
Integritetsskyddsrådet vid Försvarets radioanstalt	–	1	2	1	67	33
Statens inspektion för försvarsuppdragsverksamheten	–	1	2	5	29	71
Totalförsvarets folkrättsråd	1	–	3	6	33	67
Totalförsvarets forskningsinstitut	–	1	2	3	40	60
Socialdepartementet						
Alkoholsortimentsnämnden	1	–	4	2	67	33
Arbetsgivarverket	–	1	8	6	57	43
Arvsfondsdelegationen	1	–	4	3	57	43
Boverkets insynsråd	1	–	5	5	50	50
Ersättningsnämnden	–	1	7	9	44	56
Försäkringskassans insynsråd	1	–	4	1	80	20
Hjälpmiddelsinstitutets insynsråd	–	1	4	4	50	50
Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd (HSAN)	1	–	5	4	56	44
Inspektionen för socialförsäkringens insynsråd	–	1	3	2	60	40
Lantmäteriets styrelse	–	1	3	4	43	57
Läkemedelsverkets styrelse	1	–	3	3	50	50
Länsstyrelsen BLEKINGE	1	–	5	4	56	44
Länsstyrelsen DALARNA	1	–	5	3	62	38
Länsstyrelsen GOTLAND	1	–	4	5	44	56
Länsstyrelsen GÄVLEBORG	1	–	6	3	67	33
Länsstyrelsen VÄSTRA GÖTALAND	–	1	4	5	44	56
Länsstyrelsen HALLAND	–	1	5	4	56	44
Länsstyrelsen JÄMTLAND	1	–	4	5	44	56
Länsstyrelsen JÖNKÖPING	1	–	6	3	67	33
Länsstyrelsen KALMAR	–	1	4	5	44	56
Länsstyrelsen KRONOBERG	1	–	5	4	56	44

CENTRALA MYNDIGHETER M.M.	Ordförande		Ledamöter inkl. ordförande			
	Antal		Antal		Könsfördelning (%)	
	Kv	M	Kv	M	Kv	M
Länsstyrelsen NORRBOTTEN	–	1	4	5	44	56
Länsstyrelsen SKÅNE	1	–	5	4	56	44
Länsstyrelsen STOCKHOLM	1	–	7	2	78	22
Länsstyrelsen SÖDERMANLAND	1	–	5	3	62	38
Länsstyrelsen UPPSALA	–	1	6	3	67	33
Länsstyrelsen VÄRMLAND	–	1	4	5	44	56
Länsstyrelsen VÄSTERBOTTEN	1	–	5	4	56	44
Länsstyrelsen VÄSTERNORRLAND	–	1	3	6	33	67
Länsstyrelsen VÄSTMANLAND	–	1	4	5	44	56
Länsstyrelsen ÖREBRO	1	–	5	4	56	44
Länsstyrelsen ÖSTERGÖTLAND	1	–	5	4	56	44
Myndigheten för internationella adoptionsfrågors insynsråd	1	–	3	3	50	50
Myndigheten för vårdanalys styrelse	1	–	4	3	57	43
Myndigheten för vårdanalys (patientråd)	–	1	5	7	42	58
Nationella rådet för specialiseringstjänstgöring (Socialstyrelsen)	–	1	4	4	50	50
Pensionsmyndighetens styrelse	–	1	2	5	29	71
Provinsialläkarstiftelsens styrelse	–	1	2	2	50	50
Skiljenämnden i vissa trygghetsfrågor	1	–	3	0	100	0
Smittskyddsinstitutets insynsråd	–	1	4	4	50	50
Socialstyrelsens insynsråd	–	1	4	4	50	50
Statens ansvarsnämnd	–	1	2	3	40	60
Statens beredning för medicinsk utvärdering (nämn)	1	–	3	7	30	70
Statens beredning för medicinsk utvärdering (råd)	–	1	4	8	33	67
Statens folkhälsoinstitutets insynsråd	1	–	5	5	50	50
Statens institutionsstyrelses insynsråd	–	1	3	5	38	62
Statens medicinsk-etiska råd (SMER)	–	1	4	4	50	60
Statens servicecenters styrelse	–	1	3	3	50	50
Statens tjänstepensionsverks styrelse	–	1	3	5	38	62
Statens tjänstepensions- och grupplivnämnd	–	1	4	4	50	50
Statens överklagandenämnd	1	–	3	3	50	50
Finansdepartementet						
AP-fonden: Första	–	1	2	7	22	78
AP-fonden: Andra	1	–	5	4	56	44
AP-fonden: Tredje	–	1	5	4	56	44
AP-fonden: Fjärde	1	–	5	4	56	44
AP-fonden: Sjätte	1	–	2	3	40	60
AP-fonden: Sjunde	–	1	4	5	44	56
Bokföringsnämnden	–	1	3	8	27	73
Ekonomistyrningsverkets insynsråd	–	1	3	4	43	57
Finansinspektionen	–	1	3	5	38	62
Finanspolitiska rådet	–	1	2	4	33	67
Forskarskattenämnden	1	–	6	5	55	45
Kammarkollegiets insynsråd	–	1	3	3	50	50

CENTRALA MYNDIGHETER M.M.	Ordförande		Ledamöter inkl. ordförande			
	Antal		Antal		Könsfördelning (%)	
	Kv	M	Kv	M	Kv	M
Kammarkollegiet: Fonddelegationen	–	1	2	5	29	71
Kronofogdemyndighetens insynsråd	1	–	6	5	55	45
Lotteriinspektionen	1	–	3	4	43	57
Prövningsnämnden för stöd till kreditinstitut	–	1	1	2	33	67
Riksgäldskontoret	–	1	3	5	38	62
Skatteverkets insynsråd	–	1	5	5	50	50
Skatterättsnämnden för direkt skatt	1	–	6	6	50	50
Skatterättsnämnden för indirekt skatt	–	1	6	5	55	45
Statens personaladressregisternämnd	–	1	3	3	50	50
Statens skaderegleringsnämnd	–	1	3	2	60	40
Statistiska centralbyråns insynsråd	–	1	4	5	44	56
Tullverkets insynsråd	1	–	6	5	55	45
Utbildningsdepartementet						
Centrala Etikprövningsnämnden	–	1	4	4	50	50
Centrala Etikprövningsnämnden: Expertgruppen för oredlighet i forskning	–	1	2	3	40	60
Centrala studiestödsnämnden	1	–	6	5	55	45
Högskolans avskiljandenämnd	–	1	2	3	40	60
Högskoleverket	–	1	4	5	44	56
Institutet för framtidsstudier	–	1	4	4	50	50
Institutet för rymdfysik	–	1	3	3	50	50
Internationella programkontoret för utbildningsområdet	–	1	3	5	38	62
Kungl. Biblioteket	1	–	5	4	56	44
Myndigheten för yrkeshögskolan	1	–	3	5	38	62
Polarforskningssekreteriatet	–	1	3	4	43	57
Regionala etikprövningsnämnden i Göteborg	–	1	23	25	48	52
Regionala etikprövningsnämnden i Linköping	–	1	15	17	47	53
Regionala etikprövningsnämnden i Lund	–	1	23	25	48	52
Regionala etikprövningsnämnden i Stockholm	–	1	39	41	49	51
Regionala etikprövningsnämnden i Umeå	–	1	16	16	50	50
Regionala etikprövningsnämnden i Uppsala	–	1	22	26	46	54
Rymdstyrelsen	–	1	3	4	43	57
Skolväsendets överklagandenämnd	1	–	4	2	67	33
Specialpedagogiska skolmyndigheten	–	1	4	4	50	50
Statens skolverk	1	–	4	5	44	56
Statens skolinspektion	1	–	4	6	40	60
Svenska Unescorådet	1	–	6	6	50	50
Ungdomsstyrelsen	–	1	4	5	44	56
Verket för högskoleservice	1	–	4	5	44	56
Överklagandenämnden för högskolan	1	–	4	4	50	50
Överklagandenämnden för studiestöd	–	1	5	3	62	38
Landsbygdsdepartementet						
Livsmedelsverkets insynsråd	1	–	6	3		

CENTRALA MYNDIGHETER M.M.	Ordförande		Ledamöter inkl. ordförande			
	Antal		Antal		Könsfördelning (%)	
	Kv	M	Kv	M	Kv	M
Samefundens styrelse	1	–	4	2		
Skogsstyrelsen	1	–	5	4	56	44
Statens jordbruksverks insynsråd	–	1	5	4	56	44
Statens veterinärmedicinska anstalts insynsråd	–	1	4	4	50	50
Miljödepartementet						
Finsk-svenska gränsälvscommissionen	–	1	1	2	33	67
Havs- och vattenmyndigheten	–	1	4	4	50	50
Kemikalieinspektionens insynsråd	1	–	5	5	50	50
Kärnavfallsfonden	1	–	3	4	43	57
Lokala säkerhetsnämnden vid Barsebäcks kärnkraftsverk	1	–	3	4	43	57
Lokala säkerhetsnämnden vid Forsmarks kärnkraftsverk	1	–	6	7	46	50
Lokala säkerhetsnämnden vid Oskarshamns kärnkraftsverk	–	1	4	3	57	43
Lokala säkerhetsnämnden vid Ringhals kärnkraftsverk	–	1	5	6	45	55
Lokala säkerhetsnämnden vid Studsvik AB:s anläggningar	–	1	2	5	29	71
Naturvårdsverkets insynsråd	1	–	4	5	44	56
Naturvårdsverket: Tillsyns- och föreskriftsrådet	1	–	7	4	64	36
Naturvårdsverket: Vetenskapliga rådet för biologisk mångfald	–	1	6	7	46	54
Stockholm Environment Institute	1	–	3	3	50	50
Strålsäkerhetsmyndighetens insynsråd	–	1	6	4	60	40
Strålsäkerhetsmyndigheten: Delegationen för finansiering	–	1	4	3	57	43
Sveriges meteorologiska och hydrologiska instituts insynsråd	1	–	5	5	50	50
Näringsdepartementet						
Affärsverket svenska kraftnät	–	1	2	5	29	71
Insynsrådet för elberedningsverksamheten vid Affärsverket svenska kraftnät	–	1	3	8	27	73
Bolagsverkets insynsråd	1	–	4	2	67	33
Delegationen för innovationssystem	1	–	3	3	50	50
E-legitimationsnämnden	–	1	2	4	33	67
Elsäkerhetsverket: Elsäkerhetsrådet	1	–	3	7	30	70
Energimarknadsinspektionens insynsråd	1	–	4	4	50	50
Inlandsinnovation	–	1	3	5	38	62
Luftfartsverket	–	1	3	3	50	50
Oljekrisnämnden	–	1	3	2	60	40
Patent- och registreringsverkets insynsråd	1	–	3	4	43	57
Patentombuds-nämnden	1	–	3	2	60	40
Post- och Telestyrelsen	–	1	4	6	40	60
Sjöfartsverket	–	1	5	3	62	38
Statens energimyndighets insynsråd	–	1	5	3	62	38
Statens energimyndighet: energiutvecklingsnämnden	–	1	5	5	50	50
Statens energimyndighet: Fjärrvärmesnämnden	–	1	2	4	33	67
Statens järnvägar	–	1	2	4	33	67
Statens väg- och transportforskningsinstitut	1	–	5	4	56	44
Stiftelsen Industrifonden	1	–	3	5	38	62

CENTRALA MYNDIGHETER M.M.	Ordförande		Ledamöter inkl. ordförande			
	Antal		Antal		Könsfördelning (%)	
	Kv	M	Kv	M	Kv	M
Stiftelsen Norrlandsfonden	–	1	4	5	44	56
Sveriges geologiska undersöknings insynsråd	–	1	3	4	43	57
Tillväxtverket	1	–	4	4	50	50
Trafikverket	–	1	1	6	14	86
Transportstyrelsen	1	–	3	4	43	57
Verket för innovationssystem	–	1	4	3	57	43
Kulturdepartementet						
Granskningsnämnden för radio och TV	–	1	5	5	50	50
Konstnärsnämnden	1	–	6	5	55	45
Konstnärsnämnden: Styrelsen för Sveriges bildkonstnärnsfond	–	1	6	6	50	50
Myndigheten för kulturanalys insynsråd	–	1	2	3	40	60
Nämnden för hemslöjdsfrågor	–	1	5	4	56	44
Presstödsnämnden	1	–	5	6	45	55
Myndigheten för Radio och TVs insynsråd	–	1	1	3	25	75
Riksantikvarieämbetets insynsråd	–	1	2	3	40	60
Riksarkivet	–	1	2	3	40	60
Riksarkivet: Nämnden för enskilda arkiv	–	1	3	4	43	57
Statens konstråd	–	1	1	3	25	75
Statens kulturråd	1	–	4	5	44	56
Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur	1	–	3	3	50	50
Stiftelsen Nordiska museets nämnd	–	1	3	4	43	57
Stiftelsen svenska filminstitutet	–	1	5	4	56	44
Stiftelsen svenska rikskonserter	1	–	5	4	56	44
Myndigheten för tillgängliga medier: Punktskriftsnämnden	1	–	4	3	57	43
Myndigheten för tillgängliga medier: Taltidningsnämnden	1	–	4	5	44	56
Arbetsmarknadsdepartementet						
Arbetsdomstolen	3	–	42	42	50	50
Arbetsförmedlingen	1	–	2	3	40	60
Arbetsmiljöverket	–	1	3	2	60	40
ILO-Kommittén	–	1	4	4	50	50
Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens insynsråd	1	–	4	4	50	50
Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering	–	1	3	4	43	57
Medlingsinstitutet	–	1	2	2	50	50
Nämnden för styrelserepresentationsfrågor	1	–	6	2	75	25
Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar	–	1	6	4	60	40

Statliga myndigheters styrelser och insynsråd 2012

Av tabell 1.1 och 1.2 ovan framgår att den genomsnittliga könsfördelningen bland de ordinarie ledamöterna (inklusive ordförande) i statliga myndigheters styrelser och insynsråd har minskat med en procentenhet sedan december 2011. Andelen kvinnor är 48 procent och andelen män 52 procent.

Den genomsnittliga andelen kvinnor varierar mellan de olika departementen men spannet mellan högst och lägst andel kvinnor i styrelser och insynsråd har minskat jämfört med 2011. Lägst andel kvinnor i styrelser har myndigheter under Näringsdepartementet med i genomsnitt 44 procent. Högst andel kvinnor, 59 procent, har myndigheter under Landsbyggsdepartementet. Ytterligare två departement har en andel kvinnor över 50 procent och två departement har myndigheter med 49 procent kvinnor bland ledamöterna.

Av totalt 229 styrelser och insynsråd hade 152 jämn könsfördelning, dvs. 66 procent. Det är en minskning med fyra procentenheter jämfört med året innan. År 2011 hade 153 av 219 styrelser och insynsråd jämn könsfördelning (70 procent).

De styrelser och insynsråd där antalet ledamöter är ojämnt och antingen en kvinna eller en man har den udda platsen (t.ex. en styrelse som har sju ledamöter inklusive ordförande) betecknas ha en jämn könsfördelning.

Den udda platsen

Det har genom åren varit och är fortfarande flest män i styrelser och insynsråd. En delförklaring till detta har varit att när styrelsen eller insynsrådet består av ojämnt antal ledamöter innehas den udda platsen mestadels av en man. I 2011 års styrelser med udda antal ledamöter innehades den udda platsen av en kvinna i 54 fall och av män i 55 fall. För 2012 har andelen män på den udda platsen ökat igen och är nu 56 procent och andelen kvinnor 44 procent av 99 styrelser och insynsråd med udda antal ledamöter.

Statliga myndigheters ordförande

Efter förra årets ökning av andelen kvinnliga ordförande har 2012 den manliga andelen åter ökat jämfört med 2011 när det gäller ordförandeposten. Andelen kvinnliga ordförande har minskat från 43 procent till 41 procent, vilket innebär att andelen manliga ordföranden har ökat till 59 procent.

Även 2012 liksom 2011 var det endast ett departement som hade jämn könsfördelning bland sina myndigheters styrelseordförande. Det var Miljödepartementet som gått från att ha flest kvinnliga ordföranden till jämn könsfördelning. Landsbyggsdepartementet är nu det departement som har flest kvinnliga ordförande med 60 procent, vilket är en ökning från 44 procent jämfört med 2011. Det är också det enda departement vars myndigheter i genomsnitt har över 50 procent kvinnliga ordförande. Sju departement har styrelser med mer än 61 procent manliga ordförande.

Tabell 1.3 Ledamöter (exkl. personalföreträdare) i styrelser i centrala myndigheter m.m. där regeringen utser en del av ledamöterna fördelade på departement 2012

Antal och könsfördelning (%)

DEPARTEMENT	Ledamöter utsedda av regeringen		Övriga ledamöter		Samtliga ledamöter			
	Könsfördelning (%)		Könsfördelning (%)		Antal		Könsfördelning (%)	
	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M
Justitiedepartementet								
Domarnämnden	57	43	100	0	6	3	67	33
Rikspolisstyrelsen: Personalansvarsnämnden	50	50	83	17	6	2	75	25
Utrikesdepartementet								
Inspektionen för strategiska produkter:								
Teknisk-vetenskapliga rådet	0	100	14	86	1	7	12	88
Försvarsdepartementet								
Stiftelsen Gällöfsta utbildningscentrum	0	100	20	80	1	5	17	83
Socialdepartementet								
Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap	82	18	50	50	16	9	64	36
Geodatarådet (Lantmäteriet)	80	20	38	62	7	6	54	46
Hjälpmedelinstitutets styrelse	50	50	40	60	4	5	44	56
Offentliga sektorns särskilda nämnd (SHA-nämnden)								
	29	71	50	50	5	8	38	62
Stiftelsen för vård- och allergiforskning	50	50	29	71	3	6	33	67
Stiftelsen WHO Collaborating Centre								
On International Drug Monitoring	50	50	75	25	5	3	62	38
Trygghetsstiftelsen	67	33	67	33	4	2	67	33
Finansdepartementet								
Statistiska centralbyråns nämnd för konsumentprisindex								
	0	0	12	88	1	7	12	88
Utbildningsdepartementet								
Stiftelsen för forskning inom områden med anknytning till Östersjöregionen och Östeuropa								
	50	50	29	71	3	6	33	67
Stiftelsen för internationaliseringen av högre forskning och utbildning (STINT)								
	50	50	71	29	6	3	67	33
Stiftelsen för kunskap- och kompetensutveckling								
	100	0	62	38	6	3	67	33
Stiftelsen för strategisk forskning								
	50	50	43	57	4	5	44	56
Vetenskapsrådet								
	33	67	44	56	5	7	42	58
Vetenskapsrådet: Ämnesrådet för medicin								
	50	50	45	55	6	7	46	54
Blekinge tekniska högskola								
	50	50	50	50	8	8	50	50
Dans- och cirkushögskolan								
	50	50	75	25	10	6	62	38
Försvårshögskolan								
	38	62	40	60	5	8	38	62
Gymnastik- och idrottshögskolan								
	38	62	57	43	7	8	47	53
Göteborgs universitet								
	43	57	50	50	7	8	47	53

DEPARTEMENT	Ledamöter utsedda av regeringen		Övriga ledamöter		Samtliga ledamöter			
	Könsfördelning (%)		Könsfördelning (%)		Antal		Könsfördelning (%)	
	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M
Högskolan Dalarna	50	50	57	43	8	7	53	47
Högskolan i Borås	50	50	78	22	11	6	65	35
Högskolan i Gävle	71	29	57	43	9	5	64	36
Högskolan i Halmstad	62	38	38	62	8	8	50	50
Högskolan i Skövde	50	50	43	57	7	8	47	53
Högskolan i Kristianstad	38	62	57	43	7	8	47	53
Högskolan på Gotland	25	75	60	40	5	8	38	62
Högskolan Väst	50	50	71	29	9	6	60	40
Karlstads universitet	50	50	0	100	4	5	44	56
Karolinska institutet	43	57	44	56	7	9	44	56
Konstfack	62	38	57	43	9	6	60	40
Kungl. Konsthögskolan	50	50	57	43	12	10	55	45
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	57	43	50	50	7	6	54	46
Kungl. Tekniska Högskolan	50	50	25	75	6	10	38	62
Linköpings universitet	50	50	33	67	6	8	43	57
Linnéuniversitetet	50	50	57	43	8	7	53	47
Luleå universitet	43	57	43	57	6	8	43	57
Lunds universitet	62	38	50	50	8	6	57	43
Malmö högskola	38	62	57	43	7	8	47	53
Mittuniversitetet	50	50	14	86	5	10	33	67
Mälardalens högskola	62	38	71	29	10	5	67	33
Operahögskolan i Stockholm	57	43	30	70	7	10	41	59
Stockholms dramatiska högskola	62	38	30	70	8	10	44	56
Stockholms universitet	50	50	56	44	9	8	53	47
Södertörns högskola	43	57	71	29	8	6	57	43
Umeå universitet	50	50	50	50	9	9	50	50
Uppsala universitet	50	50	64	36	11	8	58	42
Örebro universitet	38	62	43	57	6	9	40	60
Landsbyggsdepartementet								
Institutet för jordbruks- och miljöteknik (Stiftelsen JTI)	67	33	0	100	2	5	29	71
Sveriges lantbruksuniversitet	38	62	86	14	9	6	60	40
Miljödepartementet								
Forskarrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande	60	40	57	43	7	5	58	42
Stiftelsen för internationella institutet för industriell miljöekonomi vid Lunds universitet	100	0	20	80	2	4	33	67
Stiftelsen för miljöstrategisk forskning	50	50	62	38	6	4	60	40
Kulturdepartementet								
Institutet för språk och folkminnen: Nämnden för klarspråksfrågor	50	50	40	60	4	5	44	56

DEPARTEMENT	Ledamöter utsedda av regeringen		Övriga ledamöter		Samtliga ledamöter			
	Könsfördelning (%)		Könsfördelning (%)		Antal		Könsfördelning (%)	
	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M
Riksteatern	0	100	67	33	8	6	57	43
Riksarkivet: Heraldiska nämnden	67	33	25	75	3	4	43	57
Stiftelsen Skansen	20	80	50	50	2	5	29	71
Styrelsen för Prins Eugens Waldemarsudde	50	50	33	67	3	4	43	57
Stiftelsen för Tekniska museet	100	0	0	100	5	4	56	44
Sveriges författarfond	75	25	60	40	9	5	64	36
Samtliga departement 63 st	51	49	49	51	403	403	50	50

Statliga myndigheters styrelser där regeringen endast utser en del av ledamöterna

Tabell 1.3 ovan innehåller statistik gällande könsfördelningen i statliga myndigheters styrelser där regeringen endast utser en del av ledamöterna. Redovisningen som avser förhållan

dena per den 31 december 2012 visar att andelen kvinnor och män bland samtliga ledamöter är helt jämn, dvs. 50 procent. Antalet styrelser där regeringen endast utser en del av ledamöterna har ökat från 61 till 63 jämfört med 2011. När det gäller ordförandena var andelen kvinnor 41 procent. Andelen manliga ordförande var 59 procent.

